HE 9/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvistä muutoksista oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tietosuojalakia, asunto-osakeyhtiölakia, haastemieslakia, eläintenpitokieltorekisteristä annettua lakia, konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettua lakia, liiketoimintakiellosta annettua lakia, velkajärjestelyrekisteristä annettua lakia, rikosrekisterilakia, säätiölakia, yhdistyslakia ja yrityskiinnityslakia. Esityksen tarkoituksena on tehdä pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvät muutokset oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Ehdotetut muutokset toteuttaisivat hallitusohjelman tavoitteita edistää tiedon liikkuvuutta tai julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä hyödyntää tarvittaessa nykyistä laajemmin EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen sisältämää kansallista liikkumavaraa.

Tietosuojalain käsittelyn lainmukaisuutta koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että viranomaiset voisivat käsitellä henkilötietoja suoraan tietosuojalain nojalla yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisen lisäksi myös julkisen vallan käyttämiseksi. Tietosuojalakiin ehdotetaan lisättäväksi vastaavat säännökset myös muiden kuin viranomaisten osalta, silloin kun ne hoitavat lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää, jossa on kyse yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta tai julkisen vallan käyttämisestä. Muutoksilla edistettäisiin kokonaisuudistuksen tavoitteita.

Tietosuojalakiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi muita perustuslaista ja Euroopan unionin tietosuojasääntelystä johtuvia välttämättömiä täsmennyksiä erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien tietojen sekä rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien tietojen käsittelyä koskeviin säännöksiin. Samalla täsmennettäisiin myös vakuutuslaitosten oikeutta käsitellä edellä mainittuja henkilötietoja niiden vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Tietosuojalakia ehdotetaan lisäksi muutettavan niin, että EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetun sertifiointielimen akkreditoisi jatkossa tietosuojavaltuutetun sijasta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikkö. Muutoksilla edistettäisiin kokonaisuudistuksen tavoitteita ja viranomaisten resurssien tehokasta kohdentamista.

Esityksen muiden lakiehdotusten tavoitteena on kokonaisuudistuksen mukaisesti parantaa tiedon liikkuvuutta päivittämällä vanhentuneet teknistä käyttöyhteyttä koskevat säännökset vastaamaan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia. Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi yksittäisiä tietosuoja- ja julkisuuslainsäädännön edellyttämiä sekä muita teknisiä muutoksia ja täsmennyksiä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2026.

———

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 1
PERUSTELUT 4
1 Asian tausta ja valmistelu 4
2 Nykytila ja sen arviointi 4
2.1 EU- ja kansallinen lainsäädäntö 4
2.2 Ahvenanmaan maakuntalainsäädäntö 5
2.3 Kansainväliset velvoitteet 6
2.4 Nykytilan arviointi 6
2.4.1 Tietosuoja-asetuksen kansallisen sääntelyliikkumavaran käyttö 6
2.4.2 Tietosuojalaki 8
2.4.3 Teknisiä rajapintoja ja teknistä käyttöyhteyttä koskevat säännökset 21
2.4.4 Yrityskiinnityslaki 22
3 Tavoitteet 22
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset 22
4.1 Keskeiset ehdotukset 22
4.2 Pääasialliset vaikutukset 23
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot 27
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset 27
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot 27
6 Lausuntopalaute 28
7 Säännöskohtaiset perustelut 31
7.1 Tietosuojalaki 31
7.2 Asunto-osakeyhtiölaki 46
7.3 Haastemieslaki 46
7.4 Laki eläintenpitokieltorekisteristä 46
7.5 Laki konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä 47
7.6 Laki liiketoimintakiellosta 47
7.7 Laki velkajärjestelyrekisteristä 47
7.8 Rikosrekisterilaki 48
7.9 Säätiölaki 48
7.10 Yhdistyslaki 48
7.11 Yrityskiinnityslaki 48
8 Voimaantulo 50
9 Suhde muihin esityksiin 50
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys 51
LAKIEHDOTUKSET 58
1. Laki tietosuojalain muuttamisesta 58
2. Laki asunto-osakeyhtiölain 2 luvun 15 §:n muuttamisesta 60
3. Laki haastemieslain 4 a §:n muuttamisesta 61
4. Laki eläintenpitokieltorekisteristä annetun lain 4 §:n muuttamisesta 62
5. Laki konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta 63
6. Laki liiketoimintakiellosta annetun lain 21 §:n muuttamisesta 64
7. Laki velkajärjestelyrekisteristä annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta 65
8. Laki rikosrekisterilain 4 a ja 5 §:n muuttamisesta 66

9. Laki säätiölain 14 luvun 8 §:n muuttamisesta 67
10. Laki yhdistyslain 47 §:n muuttamisesta 68
11. Laki yrityskiinnityslain muuttamisesta....69
LIITE 71
RINNAKKAISTEKSTIT 71
1. Laki tietosuojalain muuttamisesta 71
2. Laki asunto-osakeyhtiölain 2 luvun 15 §:n muuttamisesta....75
3. Laki haastemieslain 4 a §:n muuttamisesta 76
4. Laki eläintenpitokieltorekisteristä annetun lain 4 §:n muuttamisesta....77
5. Laki konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta 78
6. Laki liiketoimintakiellosta annetun lain 21 §:n muuttamisesta 79
7. Laki velkajärjestelyrekisteristä annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta 80
8. Laki rikosrekisterilain 4 a ja 5 §:n muuttamisesta 82
9. Laki säätiölain 14 luvun 8 §:n muuttamisesta 83
10. Laki yhdistyslain 47 §:n muuttamisesta 84
11. Laki yrityskiinnityslain muuttamisesta....85

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman yhtenä tavoitteena on hakea kasvua datataloudesta ja digitalisaatiosta. Hallitusohjelmaan sisältyy useita toimenpiteitä, joiden tavoitteena on tukea digitalisaation hyödyntämistä. Osana näitä toimenpiteitä ”hallitus toteuttaa kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen. Kokonaisuudistuksen yhteydessä kumotaan tiedon liikkuvuutta, pilvipalveluiden tarkoituksenmukaista käyttöä tai muuten julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä haittaavat säädökset ja hyödynnetään tarvittaessa nykyistä laajemmin GDPR:n kansallista liikkumavaraa.”

Oikeusministeriö on 5.12.2023 asettanut koordinaatioryhmän valmistelemaan tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistusta. Koordinaatioryhmän tehtävänä on ohjata ja koordinoida ministeriöiden tekemää lainsäädännön selvitystyötä. Koordinaatioryhmä on julkaissut 17.6.2024 esiselvitystyönä laaditun väliraportin, jossa on tunnistettu eri ministeriöiden hallinnonalan lainsäädännöstä sellaiset henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset, jotka vaikuttavat viranomaisten tiedon liikkuvuuteen ja julkisten palveluiden järjestämiseen. Kukin ministeriö arvioi ja toteuttaa tältä osin tarvittavat lainmuutokset oman hallinnonalansa osalta.

Oikeusministeriö on asettanut 31.3.2025 virkatyönä toteutettavan säädöshankkeen, jonka tarkoituksena on valmistella ehdotukset tietosuojalain ja oikeusministeriön hallinnonalan muiden lakien muuttamiseksi. Lainmuutoksilla on tarkoitus toteuttaa kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvät muutokset oikeusministeriön hallinnonalan lakeihin. Säädöshanke perustuu tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen väliraportissa ja siitä saadussa palautteessa tunnistettuihin tarpeisiin.

Hallituksen esitysluonnos oli lausuntokierroksella 29.8.–9.10.2025.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa https://oikeusministerio.fi/hankkeet tunnuksella OM015:00/2025. Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen valmisteluasiakirjat löytyvät tunnuksella OM126:00/2023.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 EU- ja kansallinen lainsäädäntö

EU:n yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä tietosuoja-asetus, astui voimaan 5 päivänä toukokuuta 2016. Tietosuoja-asetus on EU:n jäsenvaltioissa suoraan sovellettava säädös. Tietosuoja-asetuksen soveltaminen alkoi 25 päivänä toukokuuta 2018. Tietosuoja-asetusta täydentää ja täsmentää kansallinen tietosuojalaki (1050/2018), joka sisältää asetusta täydentäviä yleisesti sovellettavia säännöksiä muun muassa kansallisen valvontaviranomaisen eli tietosuojavaltuutetun osalta. Tietosuojalakia sovelletaan rinnakkain tietosuoja-asetuksen kanssa. Tietosuojalaki tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Vaikka tietosuoja-asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta, asetuksen eräät säännökset sisältävät kansallista liikkumavaraa, jonka puitteissa jäsenvaltiot voivat antaa kansallisessa laissa täydentäviä tai tarkempia säännöksiä. Asetuksen sallima kansallinen liikkumavara koskee erityisesti julkisen sektorin henkilötietojen käsittelyä, mutta jossain määrin myös yksityisen sektorin henkilötietojen käsittelyä. Kansallinen liikkumavara ei eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta velvoita jäsenvaltioita säätämään tietosuoja-asetusta täydentävää tai täsmentävää kansallista lainsäädäntöä, vaan asiasta päättäminen on jätetty kansallisen lainsäätäjän harkintaan. Ottaen huomioon, että tietosuoja-asetus on suoraan sovellettava säädös, kansallista liikkumavaraa olisi käytettävä rajoitetusti. Perustuslakivaliokunta on ottanut asiaan nimenomaisesti kantaa käsitellessään tietosuoja-asetusta täydentävää tietosuojalakia ja rikosasioiden tietosuojalakia, ja on todennut, että henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla, ja että erityislainsäädännön säätämiseen tulee jatkossa suhtautua pidättyvästi. (Ks. tarkemmin kappaleesta 3.2 sekä PeVL 14/2018 vp, s. 4—5 ja PeVL 26/2018 vp, s. 2—3.) Lainsäädännön on myös täytettävä tietosuoja-asetuksen mukaisesti yleisen edun mukainen tavoite ja on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain lisäksi oikeusministeriön hallinnonalalla on voimassa useita kymmeniä säädöksiä, joissa säädettyihin tehtäviin tai toimintaan liittyy henkilötietojen käsittelyä. Näistä ainoastaan osaan sisältyy varsinaisia henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä.

Tiedonhallintalaki

Viranomaistoiminnassa tapahtuvasta tiedonhallinnasta säädetään 1 päivänä tammikuuta 2020 voimaan tulleessa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019, jäljempänä tiedonhallintalaki). Tiedonhallintalaki on yleislaki, joka koskee laajasti viranomaistoiminnassa tapahtuvaa tiedonhallintaa. Lailla varmistetaan viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen hallinta ja tietoturvallinen käsittely julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi. Tiedonhallintalain 5 luvussa säädetään lisäksi viranomaisten tietojärjestelmien välillä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta sähköisesti muun muassa teknisten rajapintojen ja katseluyhteyden avulla. Lain tarkoituksena on ollut vähentää tarvetta säätää erityislainsäädännössä teknisluonteisesta tietojen luovutustavasta.

Vaikka tiedonhallintalaki on tullut voimaan jo vuonna 2020, oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädännössä on edelleen vanhentuneita säännöksiä teknisten rajapintojen ja katseluyhteyden avulla tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta, mikä voi aiheuttaa epäselvyyttä suhteessa muuhun viranomaisen tiedon luovuttamiseen sovellettavaan lainsäädäntöön ja siten vaikuttaa myös julkisen palvelun tarjoamiseen.

2.2 Ahvenanmaan maakuntalainsäädäntö

Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövallasta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:ssä. Valtakunnan lainsäädäntövallasta säädetään lain 27 §:ssä. Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä arvioinnin kohteena olleesta lainsäädännöstä osa kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Ahvenanmaalla on lainsäädäntövaltaa erityisesti siltä osin kuin on kyse elinkeinotoiminnasta ottaen huomioon, mitä on säädetty lain 11 §:ssä, 27 §:n 2, 4, 9, 12–15, 17–19, 26, 27, 29–34, 37 ja 40 kohdassa sekä 29 §:n 1 momentin 3–5 kohdassa, kuitenkin niin, että myös maakuntapäivillä on toimivalta ryhtyä toimenpiteisiin näissä kohdissa tarkoitetun

elinkeinotoiminnan edistämiseksi, teon rangaistavaksi säätämisestä ja rangaistuksen määrästä, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta, sekä uhkasakon asettamisesta ja tuomitsemisesta sekä muiden pakkokeinojen käytöstä, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta.

Ahvenanmaan maakunnan ja kuntien viranomaisten hallussa olevien henkilötietojen suoja on Ahvenanmaan itsehallintolain 19 §:ssä tarkoitetussa maakuntalakien lainsäädäntövalvonnassa katsottu itsehallintolain 18 §:n 1 ja 4 kohdan nojalla kuuluvan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Ehdotettu sääntely ei tule koskemaan Ahvenanmaata siltä osin kuin asia kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Ahvenanmaan maakuntalain 2019:74 mukaan Ahvenanmaalla sovelletaan tietosuojalakia, maakuntalaissa säädetyin poikkeuksin. Maakuntalain mukaan tietosuojalain 3 luvun valvontaviranomaista koskevia säännöksiä ei sovelleta suhteessa Ahvenanmaan valvontaviranomaiseen (Datainspektion). Datainspektion toimii maakuntalakia sovellettaessa tietosuoja-asetuksen tarkoittamana valvontaviranomaisena. Maakuntalain mukaan se huolehtii tietosuoja-asetuksessa säädetyistä tehtävistä, mukaan lukien tietosuoja-asetuksen 43 artiklan tarkoittamassa sertifiointielimen akkreditoinnista. Näin ollen tietosuojalakiin ehdotetut sertifiointielimen akkreditointia koskevat muutokset eivät koskisi Ahvenanmaata.

Tämän esityksen julkisen hallinnon tiedonhallintaa ja teknisiä käyttöyhteyksiä koskevat lakiehdotukset kuuluvat valtakunnan toimivaltaan ja tulevat sellaisinaan sovellettaviksi Ahvenanmaalla, lukuun ottamatta eläintenpitokieltorekisteristä annetun lain (21/2011) muuttamista koskevaa lakiehdotusta.

2.3 Kansainväliset velvoitteet

Henkilötietojen suojaa koskevaan lainsäädäntöön Euroopassa on merkittävällä tavalla vaikuttanut Euroopan neuvoston piirissä laadittu yksilöiden suojelua henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä koskeva yleissopimus (SopS 35—36/1992, jäljempänä tietosuojayleissopimus). Tietosuojayleissopimusta täydennettiin vuonna 2001 valvontaviranomaisia ja tietojen siirtoa rajojen yli koskevalla lisäpöytäkirjalla (ETS nro 181). Lisäpöytäkirja tuli Suomen osalta voimaan vuonna 2012. Euroopan neuvostossa on laadittu tietosuojayleissopimuksen muuttamista koskeva pöytäkirja (ETS nro 223). Suomi on ratifioinut pöytäkirjan, mutta se ei ole vielä tullut kansainvälisesti voimaan. Tietosuojayleissopimuksen muutokset saattavat sen sisällöllisesti lähemmäksi EU:n tietosuojalainsäädäntöä, mutta sen soveltamisala on laajempi ja kattaa myös unionin oikeuden ulkopuolelle jäävän henkilötietojen käsittelyn, erityisesti kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseen ja puolustukseen liittyvään henkilötietojen käsittelyyn.

2.4 Nykytilan arviointi

2.4.1 Tietosuoja-asetuksen kansallisen sääntelyliikkumavaran käyttö

Oikeusministeriön hallinnonalan erityislainsäädännön sisältämät henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset on pääosin päivitetty vastaamaan uuden EU:n tietosuojalainsäädännön ja sitä täydentävien yleislakien vaatimuksia vuonna 2020 (HE 2/2020 vp). Lisäksi oikeusministeriön hallinnonalan erityislainsäädännön henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä on muutettu vastaamaan tietosuoja-asetusta muiden lainsäädäntöhankkeiden yhteydessä (esimerkiksi HE 31/2023 vp, HE 109/2020 vp). Tietosuojalain ja rikosasioiden tietosuojalain säännöksiä on myös muutettu täytäntöönpanon puutteen korjaamiseksi lisäämällä lakeihin säännökset passiivisuusvalituksesta (HE 62/2023 vp) sekä tietosuojayleissopimuksen

muutospöytäkirjan ratifioinnin mahdollistamiseksi (HE 30/2020 vp). Näissä muutoksissa ei ole kuitenkaan kyse kansallisen sääntelyliikkumavaran käytöstä. Lisäksi vuonna 2022 tietosuojalakiin on lisätty tietosuojavaltuutetulle oikeus panna vireille kieltotoimenpiteitä koskevista edustajakanteista annetussa laissa (1101/2022) tarkoitettu kuluttajasuojaan liittyvä edustajakanne (HE 111/2022 vp).

Tietosuoja-asetusta tarkentava kansallinen lainsäädäntö on mahdollista silloin, kun tietosuoja-asetus nimenomaisesti edellyttää sitä tai jättää jäsenvaltioille kansallista sääntelyliikkumavaraa. Kansallista sääntelyliikkumavaraa liittyy useaan tietosuoja-asetuksen artiklaan. Sääntelyliikkumavaraa voidaan ensinnäkin käyttää, kun henkilötietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohtaan, eli silloin, kun käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi, tai kun käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan käsittelyn tarkoitus määritellään kyseisessä käsittelyn oikeusperusteessa tai, 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetussa käsittelyssä, sen on oltava tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Asetusta täsmentävä lainsäädäntö voi näissä tapauksissa sisältää erityisiä säännöksiä tietosuoja-asetuksen säännösten soveltamisen mukauttamiseksi, muun muassa käsittelyn lainmukaisuutta koskevia edellytyksiä, käsiteltävien tietojen tyyppiä, rekisteröityjä, säilytysaikoja, käyttötarkoitussidonnaisuutta ja käsittelytoimia koskevia säännöksiä. Jäsenvaltion lainsäädännön on 6 artiklan 3 kohdan mukaan täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Ottaen huomioon tietosuoja-asetuksen suoran sovellettavuuden sekä perustuslakivaliokunnan lailla säätämistä koskeva viimeaikainen tulkintakäytäntö (ks. erityisesti PeVL 14/2018 vp) erityissääntely tulisi rajoittaa välttämättömään.

Kansallista sääntelyliikkumavaraa sisältyy myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelyn osalta tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b, g, h, i ja j alakohtaan sekä 4 kohtaan. Artiklan 2 kohdan osalta sovellettavaksi tulee oikeusministeriön hallinnonalalla useimmiten g alakohta eli käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Lisäksi edellytetään, että käsittely on oikeasuhteista tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi.

Rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely on tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaan sallittua, kun se suoritetaan vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi.

Rekisterinpitäjästä säätäminen on mahdollista tietosuoja-asetuksen perusteella. Rekisterinpitäjä määritellään tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa, jonka mukaan rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jos henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä.

Kansallista liikkumavaraa sisältyy myös tietosuoja-asetuksen 43 artiklaan. Artiklassa säädetään sertifiointielinten akkreditoinnista. Asetuksen 43 artiklan 1 kohdan mukaan sertifioinnin myöntää ja uusii sertifiointielin, jolla on tietosuojaan liittyvä asianmukaisen tason asiantuntemus. Ennen sertifioinnin myöntämistä tai uusimista sertifiointielimen on tiedotettava valvontaviranomaista, jotta tämä voi tarvittaessa peruuttaa tai määrätä peruuttamaan

sertifioinnin taikka kieltää myöntämästä tai uusimasta sertifiointia. Valvontaviranomainen voi käyttää myös muita tietosuoja-asetuksessa säädettyjä valtuuksiaan. Tietosuoja-asetuksen mukaan sertifiointielinten akkreditoinnin voi hoitaa yksin tai yhdessä tietosuojan valvontaviranomainen tai Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008 mukaisesti nimitetty kansallinen akkreditointielin. Kansallisen akkreditointielimen tulee noudattaa EN-ISO/IEC 17065/2012 -standardia ja toimivaltaisen valvontaviranomaisen vahvistamia lisävaatimuksia.

Tietosuoja-asetuksen salliman sääntelyliikkumavaran käyttöön liittyvässä erityislainsäädännössä on yleissäädösten asettamien vaatimusten lisäksi otettava huomioon perustuslaista, EU:n perusoikeuskirjasta ja kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista seuraavat vaatimukset.

Tarkempi kuvaus muutettavien lakien henkilötietojen käsittelyä koskevista säännöksistä ja liikkumavaran käytöstä sisältyy kunkin lakiehdotuksen yksityiskohtaisiin perusteluihin.

2.4.2 Tietosuojalaki

Tietosuojalain 4 §:n 2 kohta

Tietosuojalain 4 §:n 2 kohdassa säädetään oikeusperuste viranomaiselle, kun käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi. Lainkohdan tarkoituksella on ollut varmistaa, että viranomaiset voivat käsitellä henkilötietoja muiden tehtävien kuin niiden lakisääteisten velvoitteiden suorittamiseksi (HE 9/2018 vp, s. 80). Tarkoituksena on ollut varmistaa kansallisen yleislain sääntelyllä, että viranomaisella on oikeus käsitellä henkilötietoja yleiseen etuun liittyvän tehtävän suorittamisen yhteydessä.

Perustuslakivaliokunta (PeVL 14/2018 vp, s. 4) on tietosuojalakiesitystä käsitellessään katsonut, että henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Perustuslakivaliokunnan mielestä lähtökohtaisesti riittävää on, että henkilötietojen suojaa ja käsittelyä koskeva sääntely on yhteensopivaa tietosuoja-asetuksen kanssa. Valiokunnan käsityksen mukaan tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely mahdollistaa myös viranomaistoiminnan sääntelyn osalta nykyistä kansallista sääntelymallia huomattavasti yleisemmän, henkilötietojen suojaa ja käsittelyn perusteita sääntelevän lakitasoisen sääntelyn.

Tietosuojalain 4 §:ssä täsmennetään tietosuoja-asetuksen mahdollistaman kansallisen liikkumavaran puitteissa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisissa tilanteissa, joissa henkilötietojen käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista ainoastaan jonkin 6 artiklan 1 kohdan edellytyksen täyttyessä. Pykälän sääntely perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetun käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Artiklan 3 kohdassa täsmennetään edelleen, että 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetussa käsittelyssä käsittelyn on oltava tarpeen yleistä etua koskevan tehtävänsuorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Kyseinen käsittelyn oikeusperuste voi sisältää erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan tämän asetuksen sääntöjen soveltamista. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan sisältämän liikkumavaran käytön perusvaatimuksena on, että jäsenvaltion

lainsäädäntö täyttää yleisen edun mukaisen tavoitteen ja on oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Tietosuojalain 4 §:n 2 kohta on tarkoitettu tilanteisiin, joissa henkilötietojen käsittely on tarpeen ja oikeasuhteista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisten tehtävien suorittamiseksi. Säännös ei luo henkilötietojen käsittelylle oikeusperustetta muille kuin viranomaisille eikä sen arvioida luovan perustetta myöskään sellaiseen käsittelyyn, joka liittyy viranomaisen julkisen vallan käyttöön.

Tietosuojalain 4 §:n 2 kohdan tarkoituksena on ollut säätää oikeusperuste henkilötietojen käsittelylle nimenomaan viranomaisten toimintaan, jossa on kyse tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan tarkoittamasta käsittelystä. Lainkohta ei siten sovellu, kun viranomainen käsittelee henkilötietoja asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla, eli perustuen rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen.

Kun verrataan tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtaan perustuvaa käsittelyä, erona kyseisten käsittelyperiaatteiden välillä on rekisteröidyn vastustamisoikeus. Tietosuoja-asetuksen 21 artiklan 1 kohdan mukaan rekisteröidyllä on oikeus henkilökohtaiseen erityiseen tilanteeseensa liittyvällä perusteella milloin tahansa vastustaa häntä koskevien henkilötietojen käsittelyä, joka perustuu 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan. Vastaavaa vastustamisoikeutta ei ole c alakohdan osalta. Tietosuoja-asetuksen 21 artiklan 1 kohdan mukaan rekisterinpitäjä ei saa enää käsitellä henkilötietoja, paitsi jos rekisterinpitäjä voi osoittaa, että käsittelyyn on olemassa huomattavan tärkeä ja perusteltu syy, joka syrjäyttää rekisteröidyn edut, oikeudet ja vapaudet tai jos se on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi. Rekisteröidyn oikeuksia koskevien erojen ei kuitenkaan tulisi vaikuttaa käsittelyn oikeusperusteen valinnassa (ks. myös HaVM 13/2018 vp, s. 25). Tietosuoja-asetuksen 21 artiklassa säädettyä vastustamisoikeutta on mahdollista rajoittaa asetuksen 23 artiklan mukaisesti.

Käsittelyn oikeusperusteisiin liittyvää arviointia on tehty myös kansallisissa tuomioistuimissa (ks. KHO 2025:29, KHO 2020:8, KHO 2022:146) ja Euroopan unionin tuomioistuimessa (ks. esimerkiksi asia C-710/23, asia C-200/23, asia C-740/22, asia C-659/22, asia C-319/22, asia C-60/22, yhdistetyt asiat C-17/22 ja C-18/22, asia C-667/21, asia C-634/21, asia C-306/21, asia C-268/21, asia C-252/21, asia C-180/21, asia C-439/19, asia C-184/20, asia C-175/20, asia C-708/18, asia C-398/15). Unionin tuomioistuin on pitänyt yleistä etua koskevana tehtävänä muun muassa virallisten asiakirjojen takaamista (asia C-710/23, 42 kohta), rikoksia koskevien tietojen suullista luovuttamista (asia C-740/22, 46 kohta), tietojen luovuttamista, joka koskee tieliikennerikkomuksista määrättyjä liikennerikkomuspisteitä (asia C-439/19, 99 kohta) sekä veronkantoa ja veropetosten torjuntaa sekä niitä varten laadittua luetteloa (asia C-175/20, 70 kohta ja asia C-73/16, 108 kohta).

Lakisääteisen velvollisuuden osalta unionin tuomioistuin on katsonut, että tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan alakohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että henkilötietojen käsittely on kyseisen säännöksen nojalla oikeutettua, kun se on tarpeen rekisterinpitäjällä asianomaisen jäsenvaltion oikeuden, sellaisena kuin se on täsmennettynä kyseisen jäsenvaltion oikeuskäytännössä, nojalla olevan lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi, sillä edellytyksellä, että tämä oikeuskäytäntö on selkeää ja täsmällistä, että sen soveltaminen on ennakoitavissa henkilöille, joita se koskee, ja että se täyttää yleisen edun mukaisen tavoitteen ja on oikeasuhteinen siihen nähden (yhdistetyt asiat C-17/22 ja C-18/22, 77 kohta). Lakisääteisenä velvoitteena unionin tuomioistuin on pitänyt velvollisuutta julkaista sidonnaisuusilmoituksiin liittyviä henkilötietoja internetsivustolla (asia C-184/20, 71 kohta) sekä unionin oikeuteen perustuvaa laillista perustetta koronatodistusten myöntämiseen liittyvälle henkilötietojen

käsittelylle sekä tällaisten todistusten aitouden ja pätevyyden todentamiseksi ja vahvistamiseksi (asia C-659/22, 31 kohta) ja velvollisuutta ajoneuvonvalmistelijoille antaa riippumattomien toimijoiden saataville valmistamiensa ajoneuvojen valmistenumerot (asia C-319/22, 58 ja 62 kohta).

Tietosuoja-asetusta edeltäneen henkilötietodirektiivin 29 artiklan mukaisen työryhmän (Article 29 Working Party, jäljempänä *Tietosuojatyöryhmä WP29*) lausunnossa 6/2014 (Lausunto 6/2014 direktiivin 95/46/EY 7 artiklan mukaisesta rekisterinpitäjän oikeutetun intressin käsitteestä) on selvennetty, minkälaista henkilötietojen käsittelyä eri oikeusperusteet koskevat. Tietosuojatyöryhmä WP29 oli neuvoa-antava elin, joka antoi nykyistä Euroopan tietosuojaneuvostoa (EDPB) vastaavasti ohjeistusta ja lausuntoja henkilötietojen käsittelyn ja silloisen henkitietodirektiivin 95/46/EY osalta. Vaikka Tietosuojatyöryhmä WP29:n lausunto koskee tietosuoja-asetusta edeltäneen henkilötietodirektiivin 7 artiklan mukaisia käsittelyn oikeusperusteita, on lausunnossa esitettyjen tulkintojen katsottu soveltuvan tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohdan mukaisten henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteiden arvioimiseen.

Lausunnossa 6/2014 todetaan rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen osalta (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta), että jäsenvaltion lainsäädännössä säädetyn laillisen velvoitteen olisi oltava riittävän selvä sen edellyttämän henkilötietojen käsittelyn suhteen. Lausunnon mukaan yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista tai julkisen vallan käyttämistä koskeva käsittelyn oikeusperuste (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta) kattaa puolestaan tilanteet, joissa rekisterinpitäjällä on julkista valtaa tai yleistä etua koskeva tehtävä (mutta ei välttämättä myös lakisääteistä velvoitetta käsitellä tietoja) ja tietojenkäsittely on tarpeen tämän vallan käyttämiseksi tai tehtävän suorittamiseksi. Edellä mainittujen käsittelyn oikeusperusteiden osalta on keskeistä arvioida, minkälaista harkintamarginaalia rekisterinpitäjälle jää esimerkiksi lakisääteisen velvollisuuden täyttämisessä sekä siinä, kuinka selkeä sääntely on sen edellyttämän henkilötietojen käsittelyn suhteen. Tietosuojatyöryhmä WP29:n lausunnon mukaan rekisterinpitäjän lakisääteistä velvollisuutta sovelletaan sellaisten säännösten perusteella, joissa viitataan nimenomaisesti käsittelyn luonteeseen ja tavoitteeseen, eikä rekisterinpitäjällä saisi olla kohtuutonta harkinnanvaraa sen suhteen, miten se noudattaa laillista velvoitetta.

Myös tietosuojavaltuutettu on arvioinut viranomaisten henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteiden soveltuvuutta edellä esiin tuodun tietosuojatyöryhmän lausunnon mukaan (ks. vertailutietotarkastusten toteuttamisen yhteydessä käsiteltävien henkilötietojen rajaaminen, diaarinumero 3681/186/21). Osaltaan myös tietosuoja-asetuksessa nostetaan esiin tilanteita, joissa on kyse yleistä etua koskevista tehtävistä ja julkisen vallan käytöstä (ks. asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b–j alakohdat sekä 23 artiklan 1 kohdan a–h alakohdat).

Viranomaistoiminnassa henkilötietojen käsittely perustuu lähtökohtaisesti joko rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen (6 artiklan 1 kohdan c alakohta) tai yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai julkisen vallan käyttämiseen (6 artiklan 1 kohdan e alakohta). Viranomaiset ovat kokeneet haasteita sen suhteen, että viranomaisten tehtäviin liittyvä henkilötietojen käsittely voi liittyä samanaikaisesti kumpaankin käsittelyn oikeusperusteeseen. Unionin tuomioistuin on pitänyt mahdollisena, että käsittely voi perustua useampaan käsittelyn oikeusperusteeseen ja todennut muun muassa virallisten asiakirjojen julkisuutta ja niiden luovuttamista koskevassa tapauksessa, että henkilötietojen käsittely voi kuulua sekä 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohdan alaan (ks. asia C-710/23, 42 kohta; ks. myös asia C-398/15, 42 kohta ja asia T-451/20, 222 kohta). Myös kansallisessa lainsäädännössä on esimerkkejä tilanteista, joissa kumpikin käsittelyn oikeusperuste tulee sovellettavaksi rinnakkain. Esimerkiksi positiivisesta luottotietorekisteristä annettua lakia (739/2022)

koskevissa esitöissä katsotaan, että Tulorekisteriyksikön suorittamaan positiivisen luottotietorekisterin yhteydessä tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn soveltuvat oikeusperusteina tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohta. Hallituksen esityksessä todetaan, että Tulorekisteriyksikön tehtävän ylläpitää rekisteriä ja luovuttaa tietoja niiden saantiin oikeutetuille tiedonsaajille osalta ensisijainen oikeusperuste olisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Esityksessä todetaan kuitenkin, että henkilötietojen käsittelyyn voidaan katsoa samanaikaisesti liittyvän myös e alakohdassa tarkoitettua yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista tai julkisen vallan käyttöä. (ks. HE 22/2022 vp, s. 15). Myös hallintovaliokunta on tietosuojalakia koskevassa mietinnössään tuonut esiin, että henkilötietojen käsittely voi samanaikaisesti perustua useampaan tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa tarkoitettuun käsittelyn oikeusperusteeseen (HaVM 13/2018 vp, s. 25).

Tietosuojalain 4 §:n 2 kohta on jätetty tarkoituksella avoimeksi sen mahdollistamiseksi, että viranomaisten henkilötietojen käsittelyllä on oikeusperuste silloin, kun käsittelyä ei ole nimenomaisesti katettu viranomaisen tehtävä- ja toimivaltuussäännöksillä tai muilla erityislainsäädännön säännöksillä. Lainkohdan soveltamisessa on esiintynyt kuitenkin haasteita, ja sen katsotaan jättävän epäselväksi, mitä yleistä etua koskevat tehtävät tarkoittavat käytännössä ja voidaanko esimerkiksi viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävää pitää tällaisena tehtävänä. Haasteita on koettu siitä huolimatta, että lain esitöissä viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävät mainitaan nimenomaisesti (HE 9/2018 vp, s. 79).

Viranomaiset ovat nostaneet esiin epäselvyydet myös sen suhteen, luoko tietosuojalain 4 §:n 2 kohta oikeusperusteen käsitellä henkilötietoja muihin kuin alkuperäisiin käyttötarkoituksiin. Tietosuojalain 4 §:n 2 kohta ei sen esitöiden mukaisesti kuitenkaan luo oikeutta käsitellä henkilötietoja sellaiseen myöhempään käsittelyyn, joka on henkilötietojen alkuperäisten käsittelytarkoituksen kanssa yhteensopimatonta (eli niin sanotulle toisiokäytölle). Tällainen käsittely on lainmukaista, mikäli käsittelylle on olemassa jokin asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu käsittelyn oikeusperuste ja käsittelyssä noudatetaan, mitä asetuksen 6 artiklan 4 kohdassa säädetään.

Unionin tuomioistuin on arvioinut käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen (tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohta) ja henkilötietojen jatkokäsittelyn (6 artiklan 4 kohta) osalta, että kysymys henkilötietojen myöhemmän käsittelyn yhteensopivuudesta kyseisten tietojen alkuperäisen keruun tarkoitusten kanssa herää vain siinä tapauksessa, että mainitun myöhemmän käsittelyn tarkoitukset eivät ole samat kuin alkuperäisen keruun tarkoitukset. Asiassa arvioitiin yhteyttä henkilötietojen keräämisen alkuperäisen tarkoituksen eli internet- ja televisiopalvelun tilaussopimuksen toteuttamisen ja sellaisen käsittelyn välillä, jonka tarkoituksena on turvata kyseiset tiedot ylimääräisessä sisäisessä tietokannassa ja suorittaa – täysin turvallisesti – testejä, joiden tarkoituksena on korjata tekninen vika, joka voisi haitata sopimuksen mukaisen palvelun tarjoamista. Tuomioistuin piti kyseisen arvioinnin kannalta merkityksellisenä konkreettista, loogista ja riittävän läheistä yhteyttä henkilötietojen alkuperäisen keruun tarkoituksen ja kyseisten tietojen myöhemmän käsittelyn välillä ja totesi, että niiden avulla voidaan varmistaa, että kyseinen myöhempi käsittely ei poikkea rekisteröityjen myöhempää tietojen käyttöä koskevista perustelluista odotuksista. (ks. asia C-77/21, kohta 35 ja 36). Tuomioistuin on viitannut asiassa julkisasiamiehen ratkaisuehdotukseen, jossa katsotaan tältä osin, että henkilötietojen käsittely ei saa olla liittymättä kyseisten tietojen keräämisen alkuperäiseen tarkoitukseen tai olla ristiriidassa sen kanssa ja käsittelyn sisällön on oltava sopusoinnussa keruun tavoitteen kanssa kaikista ajallisista kysymyksistä riippumatta. Julkisasiamies on todennut, että käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen tarkoituksena on rajata mahdollisimman selkeästi henkilötietojen käyttöä ja varmistaa, että niiden perusoikeuksien kunnioittaminen, joita rekisteröidyillä on yksityisyyden ja tietosuojan alalla, on tasapainossa sen kanssa, että rekisterinpitäjälle annetaan kyseisten tietojen hallintaan tiettyä

joustovaraa, jota digitaalisen maailman haasteet edellyttävät (ks. asia C-77/21, 37 kohta ja julkisasiamiehen ratkaisuehdotus asiassa C-77/21, kohta 27, 28, 59, 60).

Mikäli viranomainen käsittelee henkilötietoja alun perin jonkin sen laissa säädetyn tehtävän suorittamista varten ja henkilötietojen myöhempi käsittely olisi yhteensopivaa alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa ja siinä olisi kyse viranomaisen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta, käsittely voisi perustua suoraan tietosuojalain 4 §:n 2 kohtaan. Edellä kuvattu tilanne voisi olla esimerkiksi kyseessä, kun viranomainen huolehtii tietyn julkisen palvelun järjestämisestä ja lisäksi sillä olisi tulevaisuudessa tarve kehittää kyseistä palvelua. Tietosuojalain 4 §:n 2 kohta soveltuu sellaisenaan myös käsittelyn oikeusperusteeksi yhdessä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan kanssa kyseiseen palveluun liittyvän suunnittelu- ja selvitystehtävän osalta, jos palvelun järjestämiseen liittyvän henkilötietojen käsittelyn sekä palveluiden suunnitteluun ja selvitystehtävään liittyvän käsittelyn välillä on konkreettinen, looginen ja riittävän läheinen yhteys.

Lainkohta ei muodosta myöskään oikeudellista perustaa käsitellä tietosuoja-asetuksen 9 (erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot), 10 artiklassa (rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvät henkilötiedot) tarkoitettuja henkilötietoja eikä myöskään muita valtiosääntöisesti arkaluonteisia henkilötietoja, joiden käsittelystä tulee perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti säätää nimenomaisesti ja tarkkarajaisesti ja rajata käsittely välttämättömään (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 5).

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen osalta viranomaiset ovat tältä osin nostaneet esiin tarpeen selkeyttää tietosuojalain 4 §:n 2 kohdan ja tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan välistä suhdetta. Unionin tuomioistuin on katsonut oikeuskäytännössään, että tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen käsittely on lainmukaista ainoastaan, jos käsittelylle on asetuksen 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun käsittelyperusteen ohella vähintään yksi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu käsittelyperuste (ks. asia C-667/21, 79 kohta). Lisäksi henkilötietojen käsittelyn tulee ylipäänsä täyttää, mitä tietosuoja-asetuksen 5 ja 6 artiklassa säädetään.

Tietosuojalain 4 §:n 2 kohdassa säädetään käsittelyn oikeusperusteesta tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettuun käsittelyyn. Tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa taasen säädetään tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohtaan perustuvasta oikeudesta (tärkeä yleinen etu) käsitellä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Edellä viitattu unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioiden erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja on mahdollista käsitellä perustuen tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla, kunhan käsittelyssä noudatetaan kyseisessä lainkohdassa ja tietosuoja-asetuksen 5, 6 ja 9 artiklassa säädettyä. Kyseisten henkilötietojen käsittely edellyttää tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan lisäksi aina sitä, että käsittelylle on myös jokin tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan tarkoittama oikeusperuste. Viranomaisten osalta tällainen oikeusperuste voi olla tietosuojalain 4 §:n 2 kohta, kun henkilötietojen käsittely liittyy yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen.

Tietosuojalain 4 §:n 2 kohdan muutostarpeen arvioinnissa merkityksellinen on edellä todettujen näkökohtien lisäksi se, tulisiko lainkohdan kattaa myös viranomaisten julkisen vallan käyttö. Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen koordinaatioryhmän väliraporttiin liittyvän lausuntopalautteen perusteella viranomaiset kokevat edellä mainittujen haasteiden lisäksi vaikeaksi sen arvioinnin, perustuuko viranomaisen käsittely yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseen vai julkisen vallan käyttöön.

Vaikka tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa erotellaan yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen ja julkisen vallan käyttäminen toisistaan, julkisen vallan käyttämistä ja yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista ei ole läheskään aina tosiasiallisesti eroteltavissa toisistaan silloin, kun kyse on viranomaisen tai julkista hallintotehtävää hoitavan yksityisen suorittamasta henkilötietojen käsittelystä. Julkishallinnon toiminnan yleinen päämäärä on yleisen edun toteuttaminen. Silloin kun viranomainen hoitaa lailla sille säädettyjä tehtäviä ja toimivaltuuksia, niissä on useimmiten kyse yleisen edun toteuttamisesta. Näin on myös tilanteissa, joissa viranomaiset käyttävät julkista valtaa. Julkisen vallan käytössä voidaan siten katsoa olevan kyse myös yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta. Sen sijaan yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen ei sisällä aina julkisen vallan käyttöä, vaan on sisällöltään laajempi ja myös yksityisoikeudelliset yhteisöt voivat hoitaa yleistä etua koskevia tehtäviä ilman, että niissä on kyse julkisesta hallintotehtävästä tai julkisen vallan käytöstä.

Myös unionin tuomioistuin on katsonut, että tilanteessa voi samanaikaisesti olla kyse julkisen vallan käytöstä ja yleistä etua koskevasta tehtävästä ja vahvistanut, että viranomaisen toimintaa, jossa sellaiset tiedot, jotka yhtiöiden on ilmoitettava lakisääteisten velvoitteiden perusteella, tallennetaan tietokantaan, asianomaisille henkilöille annetaan mahdollisuus tutustua näihin tietoihin ja heille annetaan niistä jäljennöksiä, kuuluu julkisen vallan valtaoikeuksien käyttöön ja on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu yleistä etua koskeva tehtävä (ks. asia C-200/23, 109 kohta ja asia C-398/15, 43 kohta; ks. myös asia C-138/11, 36–40 kohta).

Edellä mainittu huomioiden tietosuojalain 4 §:n 2 kohdan voitaisiin katsoa kattavan jo nyt viranomaisen oikeuden käsitellä henkilötietoja silloin, kun se käyttää julkista valtaa, koska viranomaisen julkisen vallan käyttäminen on yleensä sidoksissa yleisen edun toteuttamiseen. Huomioiden kuitenkin, että tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa erotellaan toisistaan yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen ja julkisen vallan käyttö, tietosuojalain 4 §:n 2 kohdassa olisi perusteltua säätää nimenomaisesti, että lainkohta muodostaisi käsittelyn oikeusperusteen myös julkisen vallan käytön osalta.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt henkilötietojen käsittelyä koskevassa valtiosääntöisessä arviossa merkityksellisenä myös käsittelyn tarkoitusta yksilöön kohdistuvan julkisen vallan käytön mahdollistajana (ks. PeVL 1/2018 vp, s. 6). Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Lailla säätämiseen taas kohdistuu yleinen vaatimus lain täsmällisyydestä ja tarkkuudesta. Toimivaltasääntely on valiokunnan käsityksen mukaan yleensä merkityksellistä myös perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien näkökulmasta (PeVL 51/2006 vp, s. 2/I). Vaikka tietosuojalain 4 §:n säännöksissä ei ole kyse toimivaltasääntelystä, myös henkilötietojen käsittelyn oikeusperustetta koskevassa arvioinnissa on otettava huomioon, että silloin kun viranomainen puuttuu yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan, tulee toimivallan perustua lakiin. Pelkästään henkilötietojen käsittelyä koskevalla säännöksellä ei voida kuitenkaan säätää viranomaisen toimivallasta eikä viranomainen voi käsitellä henkilötietoja laajemmin kuin mitä on perusteltua viranomaisen tehtävä- ja toimivaltasäännöksen kannalta.

Perustuslakivaliokunta (PeVL 14/2018 vp, s. 4) on tietosuojalakia koskevaa ehdotusta käsitellessään kiinnittänyt erityistä huomiota sääntelytarpeeseen silloin, kun henkilötietoja käsittelee viranomainen. Valiokunta viittaa lausunnossaan oikeusministeriön tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanoa varten asettaman työryhmän (jäljempänä TATTI-työryhmä) loppumietintöön (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 8/2018, s. 33). Mietinnössä viitataan tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 45 kappaleeseen, jonka mukaan sekä 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan että e alakohtaan perustuvalle käsittelylle tulisi olla perusta unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä. Tämä tarkoittaa, että viranomaisen tehtävä ja toimivaltuudet tulee kuvata lainsäädännössä niin, että henkilötietojen käsittelyn oikeusperusta

ja tarkoitus voidaan perustellusti johtaa siitä toiminnan tavoite huomioon ottaen. Asetuksen johdanto-osan 45 kappaleessa kuitenkin selvennetään, ettei asetuksessa edellytetä, että kaikkia yksittäisiä tiedonkäsittelytilanteita varten olisi olemassa erityislaki. Useiden käsittelytoimien perustana oleva yksi laki voi siten olla riittävä käsittelyn perustuessa rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen tai jos käsittely on tarpeen yleisen edun vuoksi toteutettavan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi. Perustuslakivaliokunnalla ei ollut tietosuojalakia käsitellessään huomauttamista tähän lähtökohtaan. Riittävää on, että käsittelyn oikeusperusteesta säädetään tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla.

Huomioiden tietosuoja-asetus, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö sekä perustuslakivaliokunnan edellä mainittu lausuntokäytäntö, tietosuojalain 4 §:n 2 kohtaa on mahdollista täsmentää ja laajentaa siten, että lainkohta loisi käsittelyn oikeusperustan myös niissä tilanteissa, kun kyse on julkisen vallan käytöstä.

Muun kuin viranomaisen henkilötietojen käsittely julkista hallintotehtävää hoitaessa

Voimassa oleva tietosuojalain 4 §:n 2 kohta koskee ainoastaan viranomaisia, eikä sen lisäksi yksityisiä tahoja, jotka hoitavat julkisia hallintotehtäviä. Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistusta koskevan koordinaatioryhmän julkaisemaan väliraporttiin liittyvässä lausuntopalautteessa on nostettu esiin kysymys siitä, tulisiko tietosuojalaissa säätää käsittelyn oikeusperustasta myös muille kuin viranomaisille, silloin kun ne hoitavat julkista hallintotehtävää, jossa on kyse yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta. Tietosuojalain 4 §:n 2 kohdan sanamuodon ja lainkohtaa koskevien perusteluiden perusteella on selvää, ettei kohtaa ole säädetty muun kuin viranomaisen hoitaman julkisen hallintotehtävän suorittamiseksi.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista ainoastaan jonkin 6 artiklan 1 kohdan edellytyksen täyttyessä. Henkilötietojen käsittely on 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan lainmukaista, jos käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta on mahdollinen henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste myös yksityisille. Tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 45 kappaleen mukaan kyseinen henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste kuitenkin edellyttää kyseisen oikeusperusteen ja henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen täsmentämistä laissa, minkä lisäksi on syytä täsmentää, kuuluuko rekisterinpito viranomaisen tai muun julkisoikeudellisen oikeushenkilön tehtäväksi vai yksityisten elinkeinonharjoittajien tehtäväksi. Yleistä etua koskevan tehtävän mukaisen oikeusperusteen olisi oltava selkeä ja täsmällinen ja sen soveltamisen olisi oltava ennakoitavissa olevaa. Tietosuoja-asetus ei edellytä myöskään yksityisten rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden osalta, että kaikkia yksittäisiä tiedonkäsittelytilanteita varten olisi olemassa erityislaki. Riittävää on, että lainsäädännössä huomioidaan tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan vaatimukset.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Asiaa tulee arvioida tapauskohtaisesti (ks. esimerkiksi PeVL 5/2014 vp, s. 3, PeVL 23/2013 vp, s. 3, PeVL 10/2013 vp, s. 2/II, PeVL 6/2013 vp ja PeVL 53/2010 vp). Perustuslain 124 §:n viimeisen virkkeen mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Säännöksen tarkoituksena on perustuslain esitöiden mukaan rajoittaa julkisten hallintotehtävien antamista viranomaiskoneiston ulkopuolelle, ja tällaisia tehtäviä voidaan antaa muille kuin viranomaisille vain rajoitetusti (HE 1/1998 vp, s. 178—179).

Julkinen hallintotehtävä oikeudellisena käsitteenä on perustuslain 124 §:stä sisältönsä saava käsite, jonka tyhjentävää sisältöä ei lähtökohtaisesti tule määritellä tavallisen lain säännösten kautta. Perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla julkisella hallintotehtävällä viitataan verraten laajaan hallinnollisten tehtävien joukkoon, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä (HE 1/1998 vp, s. 179/I; ks. myös HE 72/2002 vp, s. 4, PeVL 17/2012 vp ja PeVL 57/2010 vp, PeVL 26/2017 vp ja PeVL 15/2018 vp).

Julkinen hallintotehtävä voidaan antaa yksityisen hoidettavaksi vain lailla tai lain nojalla, jolloin sen sisältö määräytyy kussakin tapauksessa sitä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Lainsäädännön toimivuuden kannalta on tärkeää, että lainsäätäjä osoittaa selvästi, milloin jokin toiminta on julkisen hallintotehtävän hoitamista ja miltä osin siihen liittyy julkisen vallan käyttöä (HE 72/2002 vp, s. 49). Tehtävän sisältöä on tarpeen luonnehtia riittävästi lain esitöissä säädettäessä tehtävän antamisesta (ks. LaVL 10/2021 vp, s. 12–13). Hallintotehtävän antamista koskevassa laissa tulee yksilöidä, mitä tehtäviä ulkopuoliselle voidaan siirtää ja millä edellytyksillä.

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Säännöksellä korostetaan julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen ja asiantuntemuksen merkitystä sekä sitä, että näiden henkilöiden julkinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty (ks. esimerkiksi PeVL 24/2001 vp, PeVL 5/2014 vp, s. 3–4, PeVM 10/1998 vp, s. 35/II, PeVL 53/2014 vp, s. 4–5, PeVL 5/2014 vp, s. 4, PeVL 11/2006 vp, PeVL 33/2004 vp ja PeVL 46/2002 vp).

Hallinnon yleislaeilla tarkoitetaan sellaisia julkisen hallinnon toimintaa yleisesti säänteleviä lakeja, joita sovelletaan hallintoasian käsittelyyn ja muuhun viranomaistoimintaan aina, jollei erikseen ole toisin säädetty. Hallinnon yleislait konkretisoivat osaltaan perustuslain perusoikeussäännöksissä suojattuja hyvän hallinnon ja oikeusturvan takeita, julkisuusperiaatetta sekä kielellisiä oikeuksia. Tietosuojalaki on hallinnon yleislaki. Tietosuojalain 4 §:n 2 kohta on rajattu nimenomaisesti koskemaan viranomaisten henkilötietojen käsittelyä yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi (HE 9/2018 vp, s. 79). Esimerkiksi hallintolaissa (434/2003) säädetään erikseen siitä, että hallintolakia sovelletaan yksityisiin toimijoihin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Vastaavasti myös tiedonhallintalain soveltamisalaa koskevan 3 §:n mukaan eräitä lain säännöksiä sovelletaan myös yksityisiin henkilöihin tai yhteisöihin taikka muihin kuin viranomaisena toimiviin julkisoikeudellisiin yhteisöihin siltä osin kuin ne hoitavat julkista hallintotehtävää tai niiden käyttäessä julkista valtaa. Myös viranomaistoiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) ajantasaistamista koskevassa mietinnössä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 2023:32) on arvioitu julkisuuslain soveltamisalaa julkisen hallintotehtävän hoitamisessa.

Huomioiden edellä mainitut tietosuoja-asetuksen säännökset, perustuslain 124 § sekä perustuslakivaliokunnan edellä viitattu julkista hallintotehtävää koskeva ja tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran käyttöä koskeva lausuntokäytäntö (ks. erityisesti PeVL 14/2018 vp, s. 4–5), tietosuojalain 4 §:n 2 kohdan mukainen käsittelyn oikeusperuste on mahdollista laajentaa koskemaan myös yksityisiä siltä osin kuin ne hoitavat julkista hallintotehtävää, jossa on kyse yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta tai julkisen vallan käyttämisestä. Vastaavasti kuin viranomaisten osalta, säännöksen soveltamisala tulisi kuitenkin rajata tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettuun käsittelyyn. Käsittely tulisi myös sitoa vastaavasti tarpeellisuuteen ja oikeasuhteisuuteen. Sääntely ei loisi julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille oikeutta käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja, joiden

käsittelystä tulisi säätää perustuslakivaliokunnan ja tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.

Tietosuojalain säännökset terveydentilatietojen ja rikostietojen käsittelystä vakuutuslaitosten toiminnassa

Tietosuojalain 6 §:ssä säädetään oikeudesta käsitellä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan tarkoittamia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelystä vakuutuslaitosten vakuutustoiminnassa siten, että vakuutuslaitokset voivat käsitellä vakuutustoiminnassa saatuja tietoja vakuutetun ja korvauksenhakijan terveydentilasta, sairaudesta tai vammaisuudesta taikka häneen kohdistetuista hoitotoimenpiteistä tai niihin verrattavista tiedoista. Kohdassa käytetään tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan sisältämää liikkumavaraa. Kohdassa tarkoitetulla käsittelyllä tarkoitetaan tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai manuaalisesti, kuten henkilötietojen keräämistä, tallentamista, säilyttämistä, käyttöä, muokkaamista, kyselyä ja luovuttamista.

Tietosuojalain 7 §:ssä säädetään oikeudesta käsitellä tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettujen rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen käsittelystä. Lain 7 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan asetuksen 10 artiklan tarkoittamia henkilötietoja saa käsitellä, jos niitä käsitellään lain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyssä tarkoituksessa. Säännöksessä luodaan näin ollen vakuutuslaitoksille oikeus käsitellä myös rikostuomioihin ja rikoksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja, jotka ovat tarpeen vakuutuslaitoksen vastuun selvittämiseksi. Säännös perustuu tietosuoja-asetuksen 10 artiklan sisältämään sääntelyliikkumavaraan.

Tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan sananmuodon tulkinnasta on ollut epäselvyyttä, luoko kohta vakuutuslaitoksille oikeuden käsitellä vakuutuksenhakijan tai sen henkilön, jolle vakuutussuojaa haetaan, terveydentilaa koskevia tietoja. Tietosuojavaltuutetun toimisto on ratkaisukäytännössään (TSV 8.6.2022, diaarinumero 7285/183/18) katsonut, että rekisterinpitäjä ei voi tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyn nojalla käsitellä vapaaehtoisen vakuutuksen hakijan terveydentilatietoja tai sen henkilön terveydentilatietoja, jonka kuoleman, sairastumisen tai loukkaantumisen varalta vapaaehtoista vakuutusta ollaan hakemassa. Tästä syystä rekisterinpitäjä ei voi myöskään pyytää vakuutuksen hakemisvaiheessa näiden henkilöiden terveydentilatietoja terveydenhuollon yksiköstä tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan säännöksen nojalla.

Tietosuojavaltuutettu on kiinnittänyt huomiota tässä yhteydessä vakuutetun ja vakuutuksenottajan käsitteisiin, joista säädetään vakuutussopimuslaissa (543/1994). Vakuutussopimuslain 2 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti vakuutuksenottajalla tarkoitetaan sitä, joka on tehnyt vakuutuksenantajan kanssa vakuutussopimuksen ja 5 kohdan mukaisesti vakuutetulla sitä, joka on henkilövakuutuksen kohteena. Vakuutussopimuslain esitöiden mukaan henkivakuutuksen vakuutettu on henkilö, jonka kuoleman tai elämisen varalta vakuutus on otettu. Tapaturmavakuutuksen vakuutettu on henkilö, jonka tapaturmaisen loukkaantumisen tai kuoleman varalta vakuutus on otettu (HE 114/1993 vp, s. 22). Tietosuojavaltuutettu on kiinnittänyt huomiota siihen, että tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen sääntely on rajattu ainoastaan vakuutetun ja korvauksenhakijan terveydentilaa, sairautta tai vammaisuutta koskevien tietojen käsittelyyn, eikä vakuutuksen hakemusvaiheessa vakuutussopimusta ei ole vielä solmittu.

Huomioiden tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetty käsittelyn lainmukaisuutta, asianmukaisuutta ja läpinäkyvyyttä koskeva käsittelyperiaate sekä se, että potilasasiakirjojen käsittelyyn liittyvä vahva potilaan yksityisyyden kunnioittamisen ja suojan tarve, tietosuojavaltuutettu on katsonut ratkaisussaan, että tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan säännöstä koskien vakuutetun ja korvauksenhakijan terveystietojen käsittelyä vakuutustoiminnassa ei voida laajentaa vakuutuksen hakemisvaiheessa vakuutuksenhakijana olevaan rekisteröityyn. Rekisteröityjen on voitava luottaa tietosuojalain sananmukaiseen sääntelyyn vakuutuksen hakemistilanteessa. Sananmukaisen sääntelyn vastainen erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien terveydentilatietojen käsittely ei ole rekisteröityjen kohtuullisten odotusten mukaista. Potilasasiakirjoihin liittyvän vahvan yksityisyyden suojan tarpeen vuoksi ei ole myöskään mahdollista, että tietoja käsiteltäisiin sananmukaisen sääntelyn vastaisesti. Näin ollen tietosuojavaltuutettu on katsonut, että vakuutuksenhakijan terveystietojen käsittelyyn ja terveystietojen pyytämiseen terveydenhuollon yksiköstä ei ole mahdollista soveltaa tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan säännöstä. Tietosuojavaltuutettu on pitänyt kuitenkin mahdollisena, että vakuutuksenhakijoiden terveydentilatietoja on mahdollista käsitellä ennen vakuutussopimuksen solmimista suostumukseen perustuen (TSV 8.6.2022, diaarinumero 7285/183/18). Vakuutuslaitokset ovat siten vastuunsa selvittämiseksi voineet käsitellä terveydentilatietoja suostumukseen perustuen.

Helsingin hallinto-oikeus (päätös 117/2024, diaarinumero 3457/03.04.04.04.01/2022 sekä päätös 116/2024, diaarinumero 3463/03.04.04.04.01/2022) on katsonut vastaavasti kuin tietosuojavaltuutettu, että tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoittamaa vakuutetun käsitettä ei mainitun lainkohdan sanamuodon mukaan ole perusteltua tulkita siten, että se kattaisi myös vakuutuksen hakijan ennen vakuutussopimuksen solmimista. Hallinto-oikeuden mukaan tulkinta saa tukea myös vakuutussopimuslain 2 §:n 1 momentin 5 kohtaa koskevista esitöistä. Hallinto-oikeuden mukaan asiaa ei ole ollut syytä arvioida toisin myöskään sen vuoksi, että tulkinta valituksen mukaan poikkeaa aiemmin noudatetusta käytännöstä tai että suostumus käsittelyperusteena ei ole ongelmaton. Tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohtaa koskevasta lainvalmisteluaineistosta (HE 9/2018 vp) ei ole hallinto-oikeuden mukaan löytynyt tukea sille tulkinnalle, että lainsäätäjän tarkoituksena olisi ollut vakuutetun käsitteen ulottaminen koskemaan vakuutuksen hakijaa, tai että tätä olisi vakuutustapahtuman perusteella määräytyvän vastuun määrittämiseksi pidetty välttämättömänä. Valittaja ei näin ollen ole voinut käsitellä vapaaehtoisen vakuutuksen hakijan terveydentilatietoja tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ennen vakuutussopimuksen solmimista.

Korkein hallinto-oikeus on kuitenkin vastikään antamassaan päätöksessä selventänyt kohdan tulkintaa (KHO:2025:86). Korkein hallinto-oikeus toteaa päätöksessään, että tietosuojalaissa tai sen esitöissä ei ole erikseen määritelty, mitä tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetaan vakuutetulla, jolloin säännöksen tulkinnassa on annettava merkitystä sille, mitä vakuutetulla tarkoitetaan kansallisessa vakuutuslainsäädännössä. Näin ollen vakuutetun käsite olisi ymmärrettävä tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa siten, että vakuutetulla tarkoitetaan vapaaehtoisen henkilövakuutuksen kohdetta siitä riippumatta, onko vakuutussopimus jo tehty vai onko vakuutusta vasta haettu.

Huomioiden vakuutuslainsäädännön kokonaisuus ja tarkoitus sekä vakuutuslaitosten välttämätön tarve käsitellä terveydentilatietoja niiden vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi myös vakuutuksen hakemisvaiheessa, tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohtaa on tarve muuttaa siten, että oikeus käsitellä kyseisiä terveydentilatietoja laajennetaan koskemaan myös vakuutuksenhakijaa sekä sitä henkilöä, jolle vakuutussuojaa haetaan. Vaikka korkeimman hallinto-oikeuden päätös KHO:2025:68 selventää tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan tulkintaa, on rekisteröidyn oikeusturvan ja vakuutustoimintaa koskevan sääntelyn selkeyden sekä oikeusvarmuuden vuoksi tarpeen varmistaa tietosuojalain ja vakuutuslainsäädännön

yhtenäisyys – huomioiden myös se, että tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohta koskee vapaaehtoisten vakuutusten lisäksi myös lakisääteisiä vakuutuksia. Lisäksi olisi tarve täsmentää, että säännöstä sovellettaisiin käsittelyyn ennen ja jälkeen vakuutuksen myöntämistä vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Vastaavat täsmennykset ovat tarpeellisia myös tietosuojalain 7 §:ään, jossa säädetään vakuutuslaitosten oikeudesta käsitellä tietosuoja-asetuksen 10 artiklan tarkoittamia rikostuomioihin ja rikoksiin liittyviä henkilötietoja niiden vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Kyseisten tietojen käsittely voidaan sallia tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaisesti jäsenvaltion lainsäädännössä.

Ehdotetuilla täsmennyksillä ei ole tarkoitus vaikuttaa vakuutusten myöntämiseen tai vakuutussopimusten tekemiseen, vaan selkeyttää vakuutuslaitosten oikeutta käsitellä terveydentilaa koskevia tietoja sekä rikostuomioihin ja rikoksiin liittyviä tietoja vakuutuksen hakemisvaiheessa. Ehdotetuilla muutoksilla ei olisi myöskään vaikutusta rekisteröityjen oikeuksiin, joista säädetään tietosuoja-asetuksessa. Vakuutuslaitosten tulee jatkossakin informoida rekisteröityjä tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artiklan mukaisesti, kun tietoja kerätään rekisteröidyltä itseltään tai muualta. Esityksessä ehdotetaan lisäksi asetuksen edellyttämällä tavalla asianmukaisia lisäsuojatoimia rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi. Ehdotetuilla lisäsuojatoimenpiteillä varmistetaan, että ehdotettava sääntely on oikeasuhteista ja henkilötietojen suojaan puuttuminen rajataan EU:n perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan edellyttämällä täysin välttämättömään.

Tietosuojalain 6 ja 7 §:ssä säädettyjen suojatoimien riittävyys

Tietosuojalain 6 ja 7 §:ssä säädetään tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa säädettyjen erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien sekä 10 artiklassa säädettyjen rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen käsittelystä. Kyseisten säännösten osalta on tarpeen ottaa huomioon sekä tietosuoja-asetuksen että valtiosääntöiset reunaehdot. Tietosuojalain 6 §:n 1 momentin sääntely perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan sisältämään liikkumavaraan. Kyseinen liikkumavara mahdollistaa, että 9 artiklan 1 kohdassa säädettyä käsittelykieltoa ei sovelleta, mikäli käsittelystä säädetään unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, edellyttäen että se on oikeasuhteista ja siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan osalta tulee näin ollen varmistaa, että laissa säädetään kyseiseen käsittelyyn liittyvistä asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä, eli niin sanotuista suojatoimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaan rikostuomioihin ja rikoksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely 6 artiklan 1 kohdan perusteella suoritetaan vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Kattavaa rikosrekisteriä pidetään vain julkisen viranomaisen valvonnassa. Tietosuojalain 7 §:n 1 momentin sääntely perustuu 10 artiklan liikkumavaraan. Kyseisen käsittelyn osalta niin ikään tulee varmistaa, että jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään asianmukaisista suojatoimista säätämistä rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi.

Perustuslakivaliokunnan mielestä arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on edelleen syytä arvioida myös aiemman sääntelyn lakitasoisuutta koskevan käytännön pohjalta (PeVL 14/2018 vp ja PeVL 15/2018 vp). Vaikka tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkamisen johdosta kansallisessa lainsäädännössä tulee tietosuoja-asetuksen 9 artiklaan valitun erityisten henkilötietoryhmien käsitteen vuoksi välttää arkaluonteisten tietojen käsitteen käyttämistä

sääntelyn selvyyden vuoksi (ks. myös PeVL 14/2018 vp), pitää perustuslakivaliokunta edelleen perusteltuna kuvata valtiosääntöisesti tiettyjä henkilötietoryhmiä nimenomaan arkaluonteisiksi (PeVL 15/2018 vp). Näillä tarkoitetaan laajempaa tietojoukkoa kuin vain tietosuoja-asetuksessa tarkoitetut erityiset henkilötietoryhmät (ks. tältä osin myös esimerkiksi PeVL 17/2018 vp). Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (ks. PeVL 15/2018 vp, myös 13/2016 vp, PeVL 14/2009 vp). Myös tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 51 kappaleen mukaan asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Perustuslakivaliokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (PeVL 14/2018 vp). Valiokunta (PeVL 17/2018 vp) on edelleen nimenomaisesti katsonut, että terveydentilatietojen ja muiden arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn on oltava tietosuoja-asetuksen mahdollistamisissa puitteissa yksityiskohtaista ja kattavaa.

Käsittelyn rajaamista välttämättömään edellyttää osaltaan myös EU:n perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohta, jonka mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Unionin tuomioistuin on tältä osin katsonut, että rajoitukset on toteutettava täysin välttämättömän rajoissa ja säännöstössä, joka merkitsee puuttumista henkilötietojen suojaan, on säädettävä selvistä ja täsmällisistä asianomaisen toimenpiteen laajuutta ja soveltamista koskevista säännöistä (ks. asia C-740/22, 52 kohta, asia C-439/19, 105 kohta ja asia C-311/18, 172–176 kohta). Unionin tuomioistuin on muistuttanut asian olevan merkityksellinen, kun arvioidaan henkilötietojen käsittelyn tarpeellisuutta ja muistuttanut, että henkilötietojen suojaa koskevat poikkeukset ja rajoitukset on toteutettava täysin välttämättömän rajoissa (ks. asia C-13/16, 30 kohta, yhdistetyt asiat C-92/09 ja C-93/09, 86 kohta, asia C-473/12, 39 kohta ja asia C-212/13, 28 kohta). Rajoitusten välttämättömyyttä arvioitaessa unionin tuomioistuin on katsonut, että välttämättömyyttä koskeva vaatimus ei täyty, mikäli tavoite voidaan kohtuudella saavuttaa yhtä tehokkaasti muilla rekisteröityjen perusoikeuksia vähemmän rajoittavilla keinoilla. Sitä vastoin välttämättömyysvaatimus täyttyy, jos kyseessä olevan tietojen käsittelyn tavoitetta ei voida kohtuudella saavuttaa yhtä tehokkaasti muilla rekisteröityjen perusoikeuksia, erityisesti perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklassa taattuja yksityiselämän kunnioitusta ja henkilötietojen suojaa koskevia oikeuksia, vähemmän rajoittavilla keinoilla (ks. esimerkiksi asia C-548/21, 87 ja 88 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa säädetään tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan edellyttämistä asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä, joita rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän on toteutettava käsitellessään henkilötietoja pykälän 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Pykälän 2 momenttiin on sisällytetty esimerkkilista toimenpiteistä, joita asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet voivat sisältää. Lain esitöiden mukaan (HE 9/2018 vp, s. 91) kyseinen lista ei ole kattava eikä pakottava. Rekisterinpitäjän harkintaan jää siten ensivaiheessa sen arvioiminen, millaisia suojatoimenpiteitä henkilötietojen käsittelyyn sisältyvät riskit edellyttävät. Tietosuojalain 7 §:n 2 momentissa on viittaus tietosuojalain 6 §:n 2 momenttiin. Näin ollen rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän tulee toteuttaa asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi myös silloin, kun se käsittelee rikostuomioihin ja rikoksiin liittyviä tietoja tietosuojalain 7 §:n 1 momentin nojalla.

Huomioiden edellä mainittu tietosuoja-asetuksen sääntely, perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, tietosuojalain 6 ja 7 §:n suojatoimisääntelyä olisi tarve täsmentää. Tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa ja 7 §:n 2 momentissa säännellään tietosuoja-asetuksen 9 artiklan ja 10 artiklan edellyttämistä suojatoimista. Kyseinen suojatoimisääntely jättää kuitenkin rekisterinpitäjälle ja henkilötietojen käsittelijälle harkintamarginaalia arvioida ja toteuttaa riittävät suojatoimet huomioiden kyseisestä käsittelystä aiheutuvat riskit. Koska tietosuojalain 6 §:n 1 momentissa ja 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun henkilötietojen käsittelyyn voi herkästi sisältyä korkeita riskejä rekisteröidyille, pykälissä tarkoitettua henkilötietojen käsittelyä on tarpeen rajata perustuslakivaliokunnan ja unionin oikeuden edellyttämällä tavalla välttämättömään. Välttämättömyyteen sitominen olisi myös tietosuoja-asetuksen 9 ja 10 artiklan edellyttämä suojatoimi, jolla varmistettaisiin perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan edellyttämällä tavalla henkilötietojen suojaa koskevan rajoituksen oikeasuhteisuus ja välttämättömyys. Käsittelystä aiheutuvien korkeiden riskien vuoksi on tarpeen säätää täsmällisemmin myös eräistä muista suojatoimista liittyen tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa ja 7 §:n 1 kohdan 2 kohdassa tarkoitettuun käsittelyyn. Käytännössä arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyn on kuitenkin jo nyt unionin oikeuden ja perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkinnan näkökulmasta tullut rajoittua välttämättömään. Tarkempi kuvaus ehdotettavista suojatoimista on sisällytetty kunkin ehdotuksen osalta yksityiskohtaisiin perusteluihin (ks. tarkemmin kappale 7.1).

Tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu sertifiointi ja sertifiointielimen akkreditointi

Sertifioinnilla tarkoitetaan kansainvälisen standardoimisjärjestön yleismääritelmän mukaan ulkopuolisen ja riippumattoman tahon suorittamaa arviointia koskien sitä, täyttääkö tuote, palvelu tai järjestelmä ennalta määritellyt kriteerit.

Tietosuoja-asetuksen 42 artiklassa on annettu mahdollisuus henkilötietojen käsittelyä sisältävän toiminnan sertifiointiin, jolla voidaan osoittaa oman toiminnan sääntelyn mukaisuutta. Tietosuojasertifikaatin voi myöntää toimivaltainen valvontaviranomainen tai erillinen tietosuoja-asetuksen 43 artiklassa tarkoitettu sertifiointielin, jolla on tietosuojaan liittyvä asianmukaisen tason asiantuntemus. Tietosuojaa koskeva sertifiointi on rekisterinpitäjille ja käsittelijöille vapaaehtoinen.

Tietosuoja-asetus edellyttää, että jos sertifioinnin myöntää 43 artiklassa tarkoitettu sertifiointielin, tämän on oltava akkreditoitu. Akkreditointi tarkoittaa pätevyyden toteamista. Akkreditoinnin myöntämiseen sovellettavista vaatimuksista säädetään akkreditoinnin vaatimusten vahvistamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008 II luvussa (jäljempänä akkreditointiasetus). Akkreditointiasetuksessa vahvistetaan säännöt vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten akkreditoinnin järjestämistä ja toimintaa varten. Akkreditointiasetus edellyttää, että kukin jäsenvaltio nimittää yhden kansallisen akkreditointielimen. Suomessa kansallisena akkreditointielimenä toimii Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun lain (1261/2010) 2 a §:n mukaisesti Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikkö (FINAS-akkreditointipalvelu).

Tietosuoja-asetuksen 43 artiklan 1 kohta edellyttää jäsenvaltioiden säätävän siitä, akkreditoiko sertifiointielimet 55 tai 56 artiklan nojalla toimivaltainen valvontaviranomainen tai akkreditointiasetuksen mukaisesti nimetty akkreditointielin, vaiko molemmat näistä. Voimassa olevan tietosuojalain 14 §:n 4 momentin mukaan Suomessa tietosuojavaltuutettu akkreditoi sertifiointielimen, ja tämä on listattu mainitussa lainkohdassa yhtenä tietosuojavaltuutetun tehtävänä.

Akkreditoinnin myöntämisen edellytyksistä säädetään muun ohella tietosuoja-asetuksen 43 artiklan 2 ja 3 kohdissa. Tietosuoja-asetuksen 43 artiklan 4 kohdan perusteella akkreditointi myönnetään enintään viideksi vuodeksi, ja se voidaan uusia samoin edellytyksin, jos sertifiointielin yhä täyttää vaatimukset.

Vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annettua lakia (920/2005, jäljempänä akkreditointilaki) sovelletaan vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen akkreditointiin ja siihen liittyvään pätevyyden arviointiin. Akkreditointilain 6 § edellyttää, että akkreditoitavan arviointielimen organisaatio, henkilöstö, johtamis- ja laatujärjestelmä, sisäinen valvonta sekä vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelu ovat asianmukaiset ottaen huomioon akkreditointiyksikön soveltamat yhdenmukaiset kansainväliset ja eurooppalaiset arviointiperusteet. Kansallinen akkreditointiyksikkö huolehtii akkreditointilain 8 §:ssä säädetyn mukaisesti arviointielimen pätevyyden seurannasta. Akkreditointiyksikkö voi viime kädessä peruuttaa akkreditoinnin, jos arviointielin ei ole sille asetetussa määräajassa korjannut akkreditoinnin edellytyksissä todettua puutetta. Tietosuoja-asetuksen 43 artiklan 7 kohdan perusteella myös toimivaltainen tietosuojan valvontaviranomainen voi peruuttaa tietosuoja-asetuksessa tarkoitetun akkreditoinnin. Akkreditointilain 10 §:ssä viitataan muutoksenhaun osalta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin (808/2019).

Valmistelussa on arvioitu, että sertifiointielimen akkreditointi olisi tarkoituksenmukaisinta siirtää tietosuojavaltuutetulta FINASin tehtäväksi. Tietosuojavaltuutettu toimisi kuitenkin akkreditoinnissa teknisenä asiantuntijana tai antaisi lausunnon tietosuojaa koskevien vaatimusten osalta. Ehdotetulla lainmuutoksella voitaisiin varmistaa akkreditoinnin tarkoituksenmukainen järjestäminen, viranomaisten resurssien tehokas kohdentaminen sekä akkreditointia hakevien sertifiointielinten yhdenvertainen kohtelu.

2.4.3 Teknisiä rajapintoja ja teknistä käyttöyhteyttä koskevat säännökset

Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen koordinaatioryhmän laatimassa väliraportissa on tunnistettu, että osa oikeusministeriön hallinnonalan sähköisiä tiedonluovutustapoja koskevasta sääntelystä on vanhentunutta ja voi aiheuttaa epäselvyyttä suhteessa tiedonhallintalakiin. Tiedonhallintalain 5 luvussa säädetään teknisten rajapintojen ja katseluyhteyden avulla tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta ja lain tarkoituksena on ollut vähentää tarvetta säätää erityislainsäädännössä teknisluonteisesta tietojen luovutustavasta.

Tiedonhallintalain 22 ja 23 §:ssä säädetään, millä edellytyksillä viranomaiselle voi luovuttaa tietoja teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avulla. Tiedonhallintalain 24 §:n 1 momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla muille kuin viranomaisille. Kyseinen säännös mahdollistaa tietojen luovuttamisen muulle kuin viranomaiselle teknisten rajapintojen avulla ilman, että siitä tarvitsisi säätää erikseen erityislainsäädännössä (HE 284/2018, s. 110). Pykälän 2 momentin mukaan tiedon antamisesta muussa sähköisessä muodossa ja yleisölle katseluyhteytenä toteutettuna tietopalveluna säädetään kuitenkin erikseen. Näin ollen tällainen sääntely katsottaisiin tarpeelliseksi säilyttää erityislainsäädännössä.

Vaikka tiedonhallintalaki on tullut voimaan jo vuonna 2020, oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädännössä on edelleen vanhentuneita säännöksiä teknisten rajapintojen ja katseluyhteyden avulla tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta, mikä voi aiheuttaa epäselvyyttä suhteessa muuhun viranomaisen tiedon luovuttamiseen sovellettavaan lainsäädäntöön ja vaikuttaa osaltaan myös julkisen palvelun tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ja palveluiden tarjoamiseen, esityksessä ehdotetaan päivitettäväksi vanhentuneita teknisiä käyttöyhteyksiä koskevia

säännöksiä seuraavista laeista: asunto-osakeyhtiölaki (1599/2009), haastemieslaki (505/1986), laki eläintenpitokieltorekisteristä (21/2011), laki konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä (137/2004), laki liiketoimintakiellosta (1059/1985), laki velkajärjestelyrekisteristä (368/2017), rikosrekisterilaki (770/1993), säätiölaki (487/2015) ja yhdistyslaki (503/1989).

2.4.4 Yrityskiinnityslaki

Oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöä on päivitetty vuonna 2020 vastaamaan tietosuoja-asetusta (HE 2/2020 vp). Kyseisessä hankkeessa ei ehdotettu muutoksia yrityskiinnityslakiin (634/1984). Yrityskiinnityslakia on arvioitu valmistelun aikana ja katsottu tarpeelliseksi päivittää eräitä yrityskiinnityslain säännöksiä liittyen yrityskiinnitysrekisterin rekisterinpitoon, rekisteriin merkittäviin henkilötietoihin, tietosuoja-asetuksen kanssa päällekkäiseen sääntelyyn sekä henkilötietojen luovuttamiseen.

3 Tavoitteet

Esityksen sisältämien lakiehdotusten tavoitteena on toteuttaa hallitusohjelman mukaisesti kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvät muutokset oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Kokonaisuudistuksen tavoitteena on edistää viranomaisten tiedon liikkuvuutta sekä julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä.

Esityksen tavoitteena on myös varmistaa oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädännön yhdenmukaisuus sovellettavan tietosuojalainsäädännön ja muun lainsäädännön kanssa. Esityksen tavoitteena on tältä osin muun muassa päivittää hallinnonalan lainsäädännöstä tietosuojasääntelyn ja tiedonhallintalain kanssa päällekkäiset säännökset. Sen lisäksi yrityskiinnityslain sääntelyä tarkennettaisiin siltä osin kuin se on tarpeen EU-lainsäädännöstä ja perustuslaista johtuvista syistä.

Esityksen tavoitteena on sertifiointielimen akkreditointia koskevien ehdotusten osalta varmistaa viranomaisten resurssien tehokas kohdentaminen sekä akkreditointia hakevien sertifiointielinten yhdenvertainen kohtelu.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Tietosuojalaki

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tietosuojalain käsittelyn lainmukaisuutta (4 §), erityisiä henkilötietoryhmiä koskevaa käsittelyä (6 §) sekä rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvää käsittelyä koskevia säännöksiä (7 §). Tietosuojalain 4 §:ää ehdotetaan täsmennettäväksi ja laajennettavaksi siten, että pykälä loisi viranomaiselle jatkossa henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisen lisäksi myös silloin kun, käsittely tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaiselle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että pykälässä luotaisiin vastaava käsittelyn oikeusperuste myös yksityisille tahoille niiden hoitaessa lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää. Ehdotetut muutokset olisivat tarpeen, jotta tietosuojalain 4 §:n soveltamisalasta ei jäisi epäselvyyttä ja pykälän nojalla voitaisiin käsitellä henkilötietoja myös julkisen vallan käyttämiseksi. Muutoksilla edistettäisiin osaltaan kokonaisuudistuksen tavoitteiden mukaisesti myös julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä.

Tietosuojalain 6 ja 7 §:n vakuutuslaitoksia koskeviin säännöksiin ehdotetaan täsmennyksiä siten, että kyseisissä pykälissä luodaan vakuutuslaitoksille oikeus käsitellä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan ja 10 artiklan tarkoittamia tietoja myös ennen vakuutusten myöntämistä vakuutuslaitosten vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Ehdotetut muutokset olisivat tarpeen, sillä voimassa olevien säännösten sanamuotojen tulkinnasta on ollut epäselvyyttä ennen vakuutussopimusten tekemistä, vaikka kyseinen käsittely on tarpeen vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Tietosuojalain 6 ja 7 §:ään ehdotetaan lisäksi perustuslaista ja tietosuoja-asetuksesta johtuvat välttämättömät täsmennykset erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien tietojen sekä rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien tietojen käsittelyä koskeviin säännöksiin. Muutosten tarkoituksena on varmistaa, että tietosuojalain säännökset vastaavat unionin oikeuden vaatimuksia ja perustuslain tulkintakäytännöstä johtuvia edellytyksiä perusoikeuksien rajoittamiselle. Esityksessä ehdotetaan, että arkaluonteisten henkilötietojen käsittely rajataan välttämättömään ja että tietosuojalaissa säädetään asianmukaisista ja riittävistä suojatoimista.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tietosuojalakiin sisältyvää sertifiointielimen akkreditointia koskevia säännöksiä. Tietosuoja-asetuksen 43 artiklassa tarkoitetun sertifiointielimen akkreditointi ehdotetaan siirrettäväksi tietosuojavaltuutetulta kansallisen akkreditointielimen eli FINAS-akkreditointipalvelun tehtäväksi. Ehdotuksen mukaan tietosuojavaltuutettu tai kansallisen akkreditointielimen nimeämä asiantuntija toimisi akkreditoinnissa teknisenä asiantuntijana. Ehdotuksen tavoitteena on varmistaa akkreditoinnin tarkoituksenmukainen järjestäminen, viranomaisten resurssien tehokas kohdentaminen sekä akkreditointia hakevien sertifiointielinten yhdenvertainen kohtelu. Esityksessä ehdotetaan tältä osin, että nykyinen tietosuojalain 14 §:n 4 momentti kumottaisiin ja akkreditoinnista säädettäisiin jatkossa uudessa 36 a §:ssä.

Teknisiä rajapintoja ja teknistä käyttöyhteyttä koskevien säännösten päivittäminen

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vanhentuneita teknisiä käyttöyhteyksiä koskevia säännöksiä asunto-osakeyhtiölakiin, haastemieslakiin, eläintenpitokieltorekisteristä annettuun lakiin, konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettuun lakiin, liiketoimintakiellosta annettuun lakiin, velkajärjestelyrekisteristä annettuun lakiin, rikosrekisterilakiin, säätiölakiin sekä yhdistyslakiin. Muutoksilla edistettäisiin kokonaisuudistuksen tavoitteiden mukaisesti viranomaisten välisen tiedon liikkuvuutta ja varmistettaisiin, ettei vanhentunut sääntely aiheuta epäselvyyksiä suhteessa tiedonhallintalakiin. Samalla ehdotetut muutokset vaikuttavat myös julkisten palveluiden tarjoamiseen.

Tiedonluovutustapojen päivityksen yhteydessä esityksessä ehdotetaan tehtäväksi myös muita välttämättömiä teknisiä muutoksia eläintenpitokieltorekisteristä annettuun lakiin sekä rikosrekisterilakiin. Muutosten tarkoituksena on päivittää vanhentuneet säädösviittaukset.

Yrityskiinnityslaki

Esityksessä ehdotetaan päivitettäväksi myös eräitä yrityskiinnityslain henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä. Muutosten tarkoituksena on varmistaa, että yrityskiinnityslain säännökset ovat yhdenmukaisia tietosuoja-asetuksen ja hallinnon yleislakien, kuten julkisuuslain, kanssa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset ja yritysvaikutukset

Esityksessä ehdotetuilla viranomaisia koskevilla lainmuutoksilla ei pääsääntöisesti olisi itsenäisiä tietosuojavaatimuksista aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia, joita ei ole jo syntynyt yleisen henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn voimaantulosta. Ehdotetut muutokset koskisivat pääasiallisesti viranomaisia, mutta osittain vaikutuksia olisi myös yksityisen puolen toimijoille.

Tietosuojalain 6 §:n erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen sekä 7 §:n rikoksiin ja rikostuomioihin liittyvien henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten täsmentämisellä voisi olla vaikutuksia myös yksityisiin toimijoihin. Vaikutuksia voisi aiheutua erityisesti vakuutuslaitosten henkilötietojen käsittelyä koskevista muutoksista. Esimerkiksi välttämättömyyteen sitominen ja muut ehdotettavat lisäsuojatoimet saattaisivat edellyttää sisäisiä toimenpiteitä. Näillä toimenpiteillä estettäisiin henkilötietojen käsittely muihin kuin alkuperäisiin käyttötarkoituksiin ja varmistettaisiin, ettei henkilötietoja säilytetä pidempään kuin on välttämätöntä tai laadittaisiin erityiset menettelysäännöt, joilla varmistetaan tietosuoja-asetuksen ja tämän lain noudattaminen siirrettäessä henkilötietoja tai käsiteltäessä henkilötietoja muuhun tarkoitukseen. Ehdotetuista muutoksista voisi tältä osin aiheutua myös jonkin verran kustannusvaikutuksia ja hallinnollista työtä, esimerkiksi mahdollisesti lisääntyvien tietopyyntöjen vuoksi. Kyseiset vaikutukset arvioidaan kuitenkin verrattain vähäisiksi, sillä vakuutuslaitokset tekevät jo nykyisin vastaavia tietopyyntöjä olemassa olevaan sääntelyyn ja rekisteröidyn suostumukseen perustuen. Mahdollisia kustannus- ja muita vaikutuksia vähentävät osaltaan myös ehdotettavat suojatoimisäännökset siitä, että tietoja tulisi pyytää ensi sijassa vakuutetulta, korvauksenhakijalta, vakuutuksenhakijalta tai siltä henkilöltä, jolle vakuutussuojaa haetaan. Myös muilla erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen sekä rikoksiin ja rikostuomioihin liittyvien henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten täsmentämisellä voisi olla vastaavia taloudellisia vaikutuksia myös yksityiselle puolelle ja aiheuttaa sisäisiä toimenpiteitä, joilla rekisterinpitäjät varmistaisivat käsittelyn rajaamisen välttämättömään.

Ehdotetulla sertifiointielinten akkreditointia koskevalla sääntelyllä ei olisi vaikutuksia julkiseen talouteen. FINASille ja tietosuojavaltuutetulle akkreditointimenettelystä aiheutuneet kustannukset laskutettaisiin akkreditointia hakeneelta toimijalta. Valmistelussa on arvioitu, että akkreditointimenettelyn edellyttämä henkilötyö voidaan sekä FINASin että tietosuojavaltuutetun osalta hoitaa nykyisillä henkilöresursseilla.

Ehdotetun lainmuutoksen myötä Suomeen saataisiin mekanismit tietosuoja-asetuksessa tarkoitetun akkreditointi- ja sertifiointitoiminnan toteuttamiseksi. Akkreditoinnin siirtäminen ehdotuksen mukaisesti tietosuojavaltuutetulta FINASille merkitsisi sitä, että organisaatiot voisivat jatkossa hakea tietosuoja-asetuksen mukaisen sertifiointitoiminnan edellyttämää akkreditointia samalta taholta, jolta ne hakevat toiminnalleen muitakin akkreditointeja ja siihen rinnastettavia pätevyyden arviointeja. Useampi sertifiointielin onkin jo ilmaissut kiinnostuksensa tietosuojaa koskevaa akkreditointia kohtaan. FINASin myöntämä akkreditointi osoittaisi, että sertifiointielimellä on pätevyys ja kyky toteuttaa tietosuoja-asetuksen mukainen sertifiointi vaatimusten mukaisesti. Akkreditoidut sertifiointielimet voisivat tarjota tietosuojasertifiointia organisaatioille, jotka haluavat osoittaa esimerkiksi markkinoinnissaan vaatimustenmukaisuutta tietosuojan osalta. Koska tietosuoja-asetuksen mukainen sertifiointi on vapaaehtoinen, sen voidaan arvioida tuovan sertifioiduille rekisterinpitäjille ja henkilötietojen käsittelijöille kilpailuetua muiden vastaavien sertifiointien tapaan.

Esityksessä ehdotettavien teknistä käyttöyhteyttä koskevien säännösten päivittäminen on luonteeltaan pääosin teknistä, eikä ehdotuksilla arvioida olevan merkittäviä taloudellisia tai muita yhteiskunnallisia vaikutuksia. Myöskään niillä ehdotuksilla, joilla päivitetään sääntelyä

perustuslain ja EU:n tietosuojalainsäädännön vaatimusten mukaisiksi, ei ole arvioitu olevan merkittäviä taloudellisia tai muita yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Vaikutukset viranomaistoimintaan

Tietosuojalain ja muun oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädännön päivittämisestä saattaa seurata hallinnonalan viranomaisille ja julkisia hallintotehtäviä hoitaville organisaatioille vähäisiä hallinnollisia kuluja.

Tietosuojalain 4 §:ään ehdotettavien muutosten arvioidaan edistävän julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä. Ehdotettavilla muutoksilla esimerkiksi varmistetaan sitä, että viranomaisten henkilötietojen käsittelystä ei ole välttämätöntä säätää kunkin yleistä etua koskevan tehtävän lisäksi myöskään julkisen vallan käytön osalta, vaan käsittely voidaan perustaa suoraan tietosuojan yleissääntelyyn. Tämä edistäisi välillisesti julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä. Tietosuojalain 4 §:ään ehdotettavien muutosten arvioidaan lisäksi parantavan myös viranomaisten ja julkista hallintotehtäviä hoitavien yksityisten tahojen oikeusvarmuutta, mikä tukee myös välillisesti kokonaisuudistuksen tavoitteita. Vastaavasti tietosuojalain 6 ja 7 §:n yleistä etua koskevaa tehtävää koskevien täsmennys- ja selvennysehdotusten arvioidaan parantavan viranomaisten oikeusvarmuutta. Sääntelyn sitomisella välttämättömyyteen voi olla myös vähäisiä kustannusvaikutuksia sekä vaikutuksia sisäisiin menettelyihin, vaikkakin tietosuojalain 6 ja 7 §:ään ehdotettujen muutosten tarkoituksena on ainoastaan saattaa sääntely vastaamaan vakiintunutta oikeustilaa, jonka mukaan pykälissä tarkoitettujen henkilötietojen käsittely on jo nykyisellään tullut rajata käsittelytarkoituksen kannalta välttämättömään.

Vakuutuslaitosten käsittelyä koskevien muutosten ei arvioida aiheuttavan juurikaan kustannusvaikutuksia viranomaisille, sillä esimerkiksi tietopyyntöjen osalta vakuutuslaitokset ovat jo nykyisin voineet tehdä pyyntöjä terveydenhuollon viranomaisille nykyisen sääntelyn ja rekisteröidyn suostumuksen nojalla. Mahdollisia kustannus- tai muita vaikutuksia vähentävät osaltaan myös esityksessä ehdotettavat suojatoimisäännökset siitä, että tietoja tulisi pyytää ensi sijassa vakuutetulta, korvauksenhakijalta, vakuutuksenhakijalta tai siltä henkilöltä, jolle vakuutussuojaa haetaan.

Sertifiointielinten akkreditointia koskevien ehdotusten arvioidaan parantavan viranomaisten resurssien tehokasta kohdentumista. FINASille tulisi uutena tehtävänä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu sertifiointielimen akkreditointi, johon tietosuojavaltuutettu osallistuisi teknisenä asiantuntijana tai lausunnonantajana. FINASilla on välitön valmius ryhtyä akkreditoimaan sertifiointielimiä, kun tietosuojavaltuutettu julkaisee akkreditoinnin lisäkriteerit. Muutoksen myötä tietosuojavaltuutetun toimisto voisi keskittyä akkreditoinnin osalta tietosuojaa koskevaan arviointiin, kun akkreditointi siirrettäisiin muutoin FINASille, jolla on asiantuntemus ja toimivalta myöntää muita akkreditointeja ja siihen rinnastettavia pätevyyden arviointeja.

Teknisiä käyttöyhteyksiä koskevien säännösten päivittämisestä yhdenmukaiseksi tiedonhallintalain kanssa saattaa aiheutua viranomaisille vähäisiä hallinnollisia kuluja. Mahdollisia vaikutuksia kuitenkin vähentää se, että tiedonhallintalaki on tullut voimaan vuonna 2020, joten viranomaiset ovat ehtineet jo toteuttamaan tiedonhallintalaista johtuneita muutoksia. Yrityskiinnityslain päivittämisestä yhdenmukaiseksi tietosuoja-asetuksen kanssa ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksen sisältämillä lakiehdotuksilla ei olisi yleisestä tietosuojalainsäädännöstä riippumattomia itsenäisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Esityksen tavoitteena on ennen muuta selkiyttää ja päivittää lainsäädäntöä vastaamaan perustuslakia, tietosuojasääntelyä ja tiedonhallintalakia. Näiden muutosten arvioidaan parantavan rekisteröidyn oikeusturvaa ja yksityisten organisaatioiden oikeusvarmuutta. Lisäksi niiden arvioidaan edistävän julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Sertifiointielinten akkreditointia koskevien muutosten arvioidaan lisäksi edistävän akkreditointia hakevien yhdenvertaista kohtelua.

Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Esityksen tavoitteena on selkiyttää ja päivittää tietosuojalakia vastaamaan perustuslain ja EU:n tietosuojasääntelyn vaatimuksia. Esimerkiksi käsittelyn oikeusperusteiden sekä rekisterinpitosäännösten selkeyttämisen ja päivittämisen arvioidaan parantavan rekisteröidyn mahdollisuuksia käyttää tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiaan rekisterinpitäjää kohtaan.

Huomioiden erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen sekä rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen arkaluonteisuus ja käsittelystä aiheutuvat riskit ja uhat, tietosuojalain 6 ja 7 §:ää koskevien säännösten täsmentämisen arvioidaan vahvistavan rekisteröityjen henkilötietojen suojan lisäksi myös yksityiselämän suojaa. Esityksessä ehdotetaan ennen muuta, että arkaluonteisten tietojen käsittely rajataan perustuslakivaliokunnan ja unionin oikeuden edellyttämällä tavalla välttämättömään vastaamaan nykyistä oikeuskäytäntöä. Lisäksi vakuutuslaitosten terveydentilatietojen ja rikostietojen käsittelyä koskevia säännöksiä täsmennettäisiin ja kyseinen käsittely sidottaisiin aiempaa tiukempiin suojatoimenpiteisiin. Rekisteröidyn näkökulmasta arvioidaan myös selkeämmäksi, että terveydentilatietojen ja rikostietojen käsittely olisi sidottu vastaaviin käsittelyä koskeviin reunaehtoihin ja suojatoimenpiteisiin sekä ennen vakuutuksen myöntämistä että vakuutuksen myöntämisen jälkeen. Ehdotettavalla sääntelyllä varmistettaisiin muun muassa se, että vakuutuslaitokset keräisivät terveydentilatietoja ja rikostietoja ensisijaisesti suoraan vakuutetulta tai vakuutussuojaa hakevalta itseltään ja arvioisivat tapauskohtaisesti tietojen keräämisen välttämättömyyttä muualta. Ehdotettujen muutosten arvioidaan tältä osin vaikuttavan rekisteröityjen henkilötietojen suojaan vahvistavasti.

Esityksessä ehdotetulla sertifiointielinten akkreditointia koskevalla lainmuutoksella voisi osaltaan olla myönteisiä vaikutuksia henkilötietojen suojaan. Kun FINASin akkreditoimat sertifiointielimet voisivat ryhtyä tarjoamaan tietosuoja-asetuksen mukaista sertifiointia, kuluttajille ja organisaatioille tarjoutuisi uusia mahdollisuuksia valita palveluntarjoaja, jolla on tietosuojasertifikaatti. Sertifikaatti olisi virallinen osoitus haltijansa vakavasta suhtautumisesta henkilötietojen suojaan, koska sertifikaatin olisi myöntänyt viranomaisen päteväksi toteama sertifiointielin. Sertifiointi voisi parantaa henkilötietojen suojan toteutumista sertifiointia hakevien yritysten toiminnassa, koska sertifikaatin saaminen ja voimassa pysyminen edellyttää, että yritys osoittaa vaatimustenmukaisuutensa tietosuojan osalta ja toteuttaa myös tarvittavat korjaavat toimenpiteet.

Esityksessä ehdotettavien muutosten vaikutuksia henkilötietojen suojaan arvioidaan myös säätämisjärjestysperusteluissa (ks. kappale 9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys).

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksessä ehdotettavat lakimuutokset perustuvat tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen väliraportissa ja siitä saadussa palautteessa tunnistettuihin tarpeisiin. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään edistämään kokonaisuudistuksen mukaisesti viranomaisten tiedon liikkuvuutta ja palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä osaltaan varmistamaan, että sääntely vastaa perustuslakia, EU:n tietosuojasääntelyä sekä hallinnon yleislakeja, kuten tiedonhallintalakia ja julkisuuslakia. Esityksessä ehdotettavat muutokset tietosuojalakiin (pois lukien sertifiointielinten akkreditointia koskevat muutokset), velkajärjestelyrekisteristä annettuun lakiin, konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettuun lakiin, eläintenpitokieltorekisteristä annettuun lakiin, asunto-osakeyhtiölakiin, liiketoimintakiellosta annettuun lakiin, haastemieslakiin, säätiölakiin, yhdistyslakiin, rikosrekisterilakiin sekä yrityskiinnityslakiin ovat tältä osin välttämättömiä, eikä valmistelussa ole todettu muita toteuttamisvaihtoehtoja.

Sertifiointielimien akkreditointiin liittyvien ehdotusten osalta tietosuoja-asetuksen 43 artiklan 1 kohta edellyttää, että sertifiointielimet akkreditoi joko tietosuojan kansallinen valvontaviranomainen, kansallinen akkreditointielin tai molemmat näistä. Valmistelussa on arvioitu vaihtoehtona ensinnäkin nykytilan säilyttämistä. Olisi kuitenkin tarkoituksenmukaisempaa, että kansallinen akkreditointielin FINAS huolehtisi sertifiointielimen akkreditoinnista ja tietosuojavaltuutetulla olisi akkreditoinnissa rooli teknisenä tietosuoja-asiantuntijana. Nykytilan säilyttämiseen liittyviä ongelmakohtia on käsitelty ehdotetun 36 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa (ks. kappale 7.1). Akkreditoinnin järjestäminen esitetyllä tavalla mahdollistaisi viranomaisten erityisosaamisen ja resurssien nykyistä tehokkaamman ja tarkoituksenmukaisemman kohdentamisen.

Toiseksi valmistelussa on arvioitu vaihtoehtoa, jossa kansallinen akkreditointielin huolehtisi kokonaan yksin akkreditoinnin myöntämisestä. Valmistelussa tehdyn arvioinnin perusteella myöskään tähän vaihtoehtoon ei kuitenkaan päädytty. Valitun etenemistavan mukaan tietosuojavaltuutetun olisi erityisasiantuntemuksensa ja muiden akkreditointia ja sertifiointia koskevien tehtäviensä vuoksi tarkoituksenmukaisempaa toimia akkreditointimenettelyssä lähtökohtaisesti teknisenä tietosuoja-asiantuntijana tai vähintään lausunnonantajana. Siten tietosuojavaltuutettu voisi aina arvioida tietosuoja-asetuksen vaatimusten ja laatimiensa akkreditoinnin lisäkriteerien täyttymistä akkreditointia hakeneen tahon toiminnassa, mikä turvaisi myös hakijoiden yhdenvertaista kohtelua.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Esityksessä ehdotettavissa muutoksissa on kyse välttämättömistä muutoksista, joilla varmistetaan, että oikeusministeriön hallinnonalan sääntely vastaa perustuslakia, EU:n tietosuojasääntelyä sekä hallinnon yleislakeja, kuten tiedonhallintalakia ja julkisuuslakia. Tältä osin sertifiointielimien akkreditointia lukuun ottamatta ei ole selvitetty erikseen ulkomaista lainsäädäntöä tai muita ulkomailla käytettyjä keinoja.

Sertifiointielimien akkreditointi

Ruotsissa ei ole annettu tietosuoja-asetuksen 43 artiklan perusteella erillistä lainsäädäntöä sertifiointielimen akkreditoinnista vastaavasta tahosta. Akkreditoinnin myöntää Swedac (Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll). Norjassa on katsottu, että tietosuojan

valvontaviranomainen Datatilsynet ja kansallinen akkreditointielin Norsk akkreditering ovat lailla voimaan saatetun tietosuoja-asetuksen 43 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan nojalla toimivaltaiset akkreditoimaan sertifiointielimiä. Lähtökohtaisesti akkreditoinnista vastaa Norsk akkreditering, mutta mainitut viranomaiset ovat solmineet yhteistyösopimuksen, jonka puitteissa myös Datatilsynet voi päättää käyttää toimivaltuuttaan myöntää akkreditointi. Tanskan tietosuojalain (databeskyttelsesloven, Vsk. LBK nr 289 af 08/03/2024) mukaan Tanskan tietosuojaviranomainen Datatilsynet ja kansallinen akkreditointielin DANAK ovat toimivaltaiset akkreditoimaan sertifiointielimiä. Akkreditointihakemus tehdään DANAKille, mutta akkreditointi edellyttää myös Datatilsynetin hyväksyntää. Viron tietosuojalaissa (Isikuandmete kaitse seadus, RT I, 04.01.2019, 11) sertifiointielimen akkreditointi on säädetty kansallisen tietosuojan valvontaviranomaisen, Andmekaitse Inspektsioonin tehtäväksi. Saksassa sertifiointielimen akkreditoinnista säädetään liittovaltion tietosuojalain (BDSG) 39 §:ssä. Akkreditoinnin myöntää sertifiointielimen tietosuojavalvonnasta vastaava liittovaltion tai osavaltion valvontaviranomainen Saksan akkreditointielimen akkreditoinnin perusteella. Ranskassa sertifiointielimen akkreditoinnista on säädetty tietotekniikasta, tiedostoista ja vapauksista annetussa laissa (Loi n° 78-17 du 6 janvier 1978 relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés). Akkreditoinnin voivat myöntää tietosuojan valvontaviranomainen CNIL ja kansallinen akkreditointielin Cofrac. CNILin ja Cofracin välisessä yhteistyösopimuksessa määritellään osapuolten vastuut ja menettelyt akkreditointiprosessissa. Akkreditointihakemus toimitetaan Cofracille.

6 Lausuntopalaute

Yleistä lausuntopalautteesta

Luonnos hallituksen esitykseksi julkaistiin 29.8.2025 sähköisessä lausuntopalvelussa, jossa se oli lausuntokierroksella 9.10.2025 saakka. Lausuntopyyntö lähetettiin lausuntopalvelun kautta 160 taholle. Lausuntoja pyydettiin muun muassa ministeriöltä, keskeisiltä viranomaisilta, kunnilta, hyvinvointialueilta, järjestöiltä ja yhteisöiltä. Lausuntoa pyydettiin myös Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, jonka antama lausunto on otettu huomioon jatkovalmistelussa. Lisäksi lausuntopyyntö oli julkisesti kaikkien vastattavissa. Yhteensä lausunnon antoi 67 tahoa, joista lähes kolmasosa ilmoitti, ettei niillä ollut lausuttavaa tai huomautettavaa esitysluonnokseen. Lausuntopalaute ja lausuntoyhteenveto on saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa https://oikeusministerio.fi/hankkeet tunnuksella OM015:00/2025.

Lausunnonantajat kannattivat yleisesti hallituksen esityksessä ehdotettuja muutoksia tietosuojalakiin ja muuhun oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Lausuntopalautteessa kuitenkin peräänkuulutettiin, että esityksen perusteluita täydennetään ja täsmennetään jatkovalmistelussa lisäämällä esitykseen ennen muuta esimerkkejä käytännön soveltamistilanteiden selventämiseksi. Lausuntopalautetta annettiin erityisesti tietosuojalain ehdotettuihin muutoksiin liittyen. Jonkin verran lausuntopalautetta saatiin myös teknisiä rajapintoja ja katseluyhteyksiä koskeviin muutosehdotuksiin liittyen.

Tietosuojalaki

Valtaosa lausuntopalautteesta koski tietosuojalakiin ehdotettuja muutoksia. Lausuntopalautetta saatiin erityisen paljon (yli 45 lausunnonantajaa) tietosuojalain 4 §:ään ehdotettavista muutoksista, jotka koskevat viranomaisen ja julkista hallintotehtäviä hoitavan yksityisen tahon henkilötietojen käsittelyä tärkeää yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi. Tietosuojalain 4 §:ään ehdotetut muutokset saivat laajaa kannatusta ja

useimmat lausunnonantajat pitivät ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja selkeyttävinä. Laajasta kannatuksesta huolimatta suuri osa tietosuojalain 4 §:stä lausuneista kuitenkin nosti esiin tarpeen lisätä hallituksen esityksen perusteluihin esimerkkejä ja kiinnittivät huomiota myös sääntelyssä käytettyjen käsitteiden epäselvyyteen. Täsmennyksiä toivottiin myös siihen, millaisessa käsittelyssä on kyse sellaisesta myöhemmästä henkilötietojen käsittelystä, joka on yhteensopivaa alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa. Kukaan lausunnonantajista ei vastustanut tietosuojalain 4 §:ään ehdotettuja muutoksia. Esitystä on täydennetty saadun lausuntopalautteen perusteella lisäämällä kappaleeseen 4.2.4 muun muassa selventäviä esimerkkejä yleistä etua koskevien tehtävien, julkisen vallan käytön sekä alkuperäisen henkilötietojen käsittelyn kanssa yhteensopivan käsittelyn osalta. Edellä mainittuun kappaleeseen on lisätty lausuntopalautteen perusteella selvennyksiä myös tietosuojalain 4 ja 6 §:n välisestä suhteesta. Tietosuojalain 6 §:ään ehdotetuista muutoksista lausuttiin erityisesti liittyen vakuutuslaitosten terveydentilatietojen käsittelyyn (yli 25 lausunnonantajaa). Lausuntopalautetta saatiin myös muutosehdotuksista liittyen viranomaisten yleistä etua koskevaan käsittelyyn (alle 10 lausun-nonantajaa). Muutama lausunnonantajista ilmoitti, ettei niillä ollut lausuttavaa tai huomautettavaa tietosuojalain 6 §:ään ehdotettavista muutoksista. Kukaan lausunnonantajista ei varsinaisesti vastustanut tietosuojalain 6 §:ään ehdotettavia muutoksia.

Vakuutuslaitosten käsittelyyn liittyviä muutoksia (tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohta sekä 6 §:n 3 momentti) kannatettiin yleisellä tasolla ja myönteisenä pidettiin muun muassa sääntelyn ja oikeustilan selkeyttämistä, rekisteröidyn oikeusturvan parantumista, tietosuojan vahvistamista sekä sen varmistamista, että tietosuojalaki on tietosuoja-asetuksen mukainen. Saatu lausuntopalaute liittyi muun muassa ehdotukseen sitoa vakuutuslaitoksen terveydentilatietojen käsittely välttämättömyyteen sekä kyseistä käsittelyä koskeviin suojatoimisäännöksiin. Muutama lausunnonantaja ei kuitenkaan pitänyt välttämättömyyteen sitomista tai erityisiä suojatoimisäännöksiä tarpeellisina, katsoen välttämättömään sitomisen sisältyvän jo tarpeellisuuteen. Toisaalta muutama lausunnonantaja nosti esiin tarpeen ehdottaa tiukempia suojatoimia sekä täsmentämään ja konkretisoimaan ehdotettujen suojatoimisäännösten merkitystä vakuutuslaitosten suorittamaan käsittelyyn. Esitystä on täydennetty saadun lausuntopalautteen perusteella täsmentämällä esityksen perusteluita välttämättömyyden ja muiden suojatoimien osalta sekä ehdottamalla myös täsmällisempiä suojatoimisäännöksiä sen varmistamiseksi, että vakuutetun, korvauksenhakijan, vakuutuksenhakijan ja sen henkilön, jolle vakuutussuojaa haetaan, henkilötietojen suojaan puuttuminen rajataan unionin oikeuden edellyttämällä tavalla täysin välttämättömään. Tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohdan muotoiluun ehdotetaan lisäksi lausuntopalautteessa esiin tuotua selvennystä (vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi ja selvittämiseksi muutettaisiin vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi).

Viranomaisen tärkeää yleistä etua koskevaan tehtävään liittyvän käsittelyn ja tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan osalta lausunnonantajat kannattivat yleisesti käsittelyn sitomista välttämättömyyteen. Yksittäisissä lausunnoissa esitettiin kuitenkin toive säilyttää sääntelyssä voimassa olevan lainsäädännön hieman laajempi viranomaisen harkintavalta, eikä sitoa käsittelyä välttämättömään. Lausuntopalautteessa toivottiin myös perusteluiden selventämistä sen suhteen, mitä tärkeää yleistä etua koskevalla tehtävällä käytännössä tarkoitetaan (verrattuna yleistä etua koskevaan tehtävään) sekä nostettiin esiin tarve täydentää tietosuojalain 6 §:n osalta vaikutustenarviointia koskevia tekstejä. Lausuntopalautteen perusteella perusteluita on täsmennetty ja lisätty esimerkkejä siitä, mitä yleistä etua koskevilla tehtävillä tarkoitetaan. Selkeyden vuoksi tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan muotoilua täsmennettäisiin siten, että siinä viitattaisiin yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen ja lisätty tältä osin myös esimerkkejä, minkälaisia tehtäviä tällä tarkoitettaisiin. Myös vaikutustenarviointia koskevaa kappaletta 4.2. on täydennetty saadun lausuntopalautteen perusteella.

Tietosuojalain 7 §:ään ehdotetuista muutoksista, jotka liittyvät rikoksiin ja rikostuomioihin liittyvien henkilötietojen käsittelyyn, lausui vain muutama lausunnonantaja (alle 10 lausunnonantajaa). Ehdotettuja muutoksia kannatettiin, eikä kukaan lausunnonantajista vastustanut ehdotuksia. Muutama lausunnonantaja nosti vakuutuslaitosten käsittelyyn ja yleistä etua koskevaan käsittelyyn liittyvien ehdotusten osalta vastaavia huomioita kuin tietosuojalain 6 §:ään ehdotetuissa muutoksissa. Lausuntopalautteen perusteella esitykseen on tehty vastaavia muutoksia kuin edellä on selostettu 6 §:n osalta.

Sertifiointielimien akkreditointia koskevista muutosehdotuksista lausui vain muutama lausunnonantaja (alle 10 lausunnonantajaa). Sertifiointielimen akkreditointia koskevan tehtävän siirtoa kannatettiin yleisesti, mutta myös muutamia täsmennysehdotuksia perusteluihin ja säännöstasolle ehdotettiin. Lausuntopalautteessa nostettiin esiin tarve tehdä uuteen 36 a §:ään muutoksia, jotka toisivat esiin yhtäältä tietosuojavaltuutetun roolin ensisijaisena teknisenä asiantuntijana ja toisaalta tietosuojavaltuutetun lausunnon merkityksen akkreditoinnin kannalta. Lisäksi ehdotettiin, että pykälässä mainittaisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sijasta FINAS-akkreditointipalvelu, joka määräisi ja perisi maksun toteutetuista akkreditointi- ja arviointipalveluista. Muutama lausunnonantaja totesi, ettei niillä ollut lausuttavaa tai huomautettavaa ehdotettuihin muutoksiin. Kukaan lausunnonantajista ei vastustanut ehdotettuja muutoksia. Lausuntojen perusteella täsmennettiin tietosuojavaltuutetun asemaa ensisijaisena teknisenä asiantuntijana. Lisäksi tehtiin täsmennys, jonka mukaan tietosuojavaltuutettu lausuisi akkreditoinnin edellytysten täyttymisestä nimenomaan tietosuojaa koskevilta osin silloin, kun teknisenä asiantuntijana toimisi kansallisen akkreditointielimen nimeämä asiantuntija.

Lausuntopalautteessa ehdotettiin myös muita yksittäisiä muutosehdotuksia tietosuojalakiin, kuten ehdotusta säätää tietosuojavaltuutetulle mahdollisuus poiketa hallintolaissa säädetystä asianosaisen kuulemisvelvollisuudesta tietosuoja-asetuksen 34 artiklaan liittyvissä tietoturvaloukkaustilanteissa rekisteröidyn oikeusturvan varmistamiseksi. Ehdotus edellyttää tarkempaa arviointia, eikä ehdotusta ole sen vuoksi otettu mukaan esitykseen. Arviointi on tarkoitus toteuttaa erikseen.

Teknisiä rajapintoja ja teknistä käyttöyhteyttä koskevien säännösten päivittäminen

Lausuntopalautetta koskien teknisiä rajapintoja ja katseluyhteyksiä koskevia muutoksia saatiin jonkin verran (alle 20 lausunnonantajaa). Suuri osa teknisiä ja katseluyhteyksiä koskevia ehdotuksia kommentoineista suhtautuivat lausunnoissaan myönteisesti ehdotettuihin muutoksiin. Yksittäiset lausunnonantajat toivat kuitenkin esiin tarpeen tarkentaa sääntelyä erityisesti yksityisten tahojen tietojen saannin ja käsitteiden johdonmukaisuuden osalta. Muutama lausunnonantaja ilmoitti, ettei niillä ollut lausuttavaa tai huomautettavaa ehdotuksiin. Lausuntopalautteen perusteella asunto-osakeyhtiölain pykälää ei esityksellä kumottaisi, vaan pykälän käsitteet päivitettäisiin vastaamaan tiedonhallintalakia. Lisäksi eläintenpitokieltorekisteristä annetun lain sekä rikosrekisterilain pykäläviittauksia päivitettäisiin, ja joidenkin lakien tiedonluovutusta koskevat käsitteet on päätetty säilyttää, mikäli kyseinen laki mahdollistaa tietojen luovutuksen muulle kuin viranomaiselle. Saadun lausuntopalautteen mukaisesti myös velkajärjestelyrekisteristä annetun lain 8 §:n 3 momentin toisen virkkeen teknisen käyttöyhteyden käsite korvattaisiin teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden käsitteillä.

Yrityskiinnityslakia koskeviin muutosehdotuksiin ei tullut yhtä kannattavaa lausuntoa lukuun ottamatta muuta lausuntopalautetta.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Tietosuojalaki

4 §. *Käsittelyn lainmukaisuus*. Pykälän rakennetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälässä olisi jatkossa kaksi momenttia. Nykyisestä pykälästä tulisi *uusi 1 momentti* ja pykälän 1–4 kohdasta tulisi *1 momentin 1–4 kohta*. Pykälään lisättäisiin myös *uusi 2 momentti*. Esityksessä ehdotetun pykälän 1 momentin 1, 3 ja 4 kohtaan ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia. Tältä osin kyse olisi teknisestä muutoksesta.

Voimassa olevan pykälän *2 kohtaa* ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että *uudesta 1 momentin 2 kohdasta* kävisi selkeästi ilmi, minkälaiseen viranomaisen henkilötietojen käsittelyyn kohta luo oikeudellisen perustan. Voimassa olevan lain mukaan kyseinen lainkohta luo viranomaiselle tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan tarkoittaman oikeusperusteen käsitellä henkilötietoja silloin, kun käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi. Lainkohdan tarkoituksena on ollut varmistaa, että viranomaiset voivat käsitellä henkilötietoja myös muiden tehtävien kuin lakisääteisten velvoitteiden suorittamiseksi. Kyse on siten sellaisesta viranomaistoiminnasta, jossa oikeutta henkilötietojen käsittelyyn ei voida suoraan johtaa viranomaista koskevasta tehtävä- ja toimivaltasäännöksestä eikä mahdollisesta yksityiskohtaisemmasta erityissääntelystä. Lainkohdan soveltamisala on kuitenkin jäänyt tietyiltä osin epäselväksi.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan henkilötietoja on lainmukaista käsitellä, mikäli se on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Vaikka kyseisessä alakohdassa erotellaan yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen ja julkisen vallan käyttäminen toisistaan, julkisen vallan käyttö ja yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen ei ole viranomaistoiminnassa useinkaan tosiasiallisesti eroteltavissa toisistaan. Julkishallinnon toiminnan yleinen päämäärä on yleisen edun toteuttaminen, mikä ulottuu myös toimintaan, jossa viranomaiset käyttävät julkista valtaa. Julkisen vallan käytössä voidaan siten tosiasiallisesti katsoa olevan kyse myös yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta. Sen sijaan yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen ei sisällä aina julkisen vallan käyttöä, vaan on sisällöltään laajempi. Vaikka julkisen vallan käyttöä ei voida viranomaistoiminnassa kategorisesti erotella yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta, nykyisen lainkohdan sanamuodon perusteella ei ole selvää, luoko lainkohta käsittelyn oikeusperusteen viranomaiselle myös silloin, kun kyse on julkisen vallan käytöstä.

Voimassa olevan pykälän 2 kohtaa ehdotetaan tältä osin täsmennettäväksi ja laajennettavaksi siten, että ehdotetussa uudessa 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin viranomaisen oikeudesta käsitellä henkilötietoja sekä yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi että julkisen vallan käyttämiseksi, siltä osin kuin se on tarpeen ja oikeasuhteista. Yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen ja julkisen vallan käyttöön perustuvassa henkilötietojen käsittelyssä on kyse tyypillisesti tilanteista, joissa viranomaiselle on säädetty julkista valtaa tai yleistä etua koskeva tehtävä, mutta viranomaiselle ei ole säädetty nimenomaista lakisääteistä velvoitetta käsitellä henkilötietoja tätä tarkoitusta varten. Yleistä etua koskevassa tehtävässä tai julkisen vallan käytössä voi olla kyse esimerkiksi kunnan tehtävistä huolehtia koulutuksesta tai kirjasto- ja liikuntapalveluiden järjestämisestä (ks. tältä osin oikeuskäytäntöä ja esimerkkejä myös kappaleesta 2.4.2). Kuten tietosuojalain esitöissä (HE 9/2018 vp, s. 80) todetaan, lainkohdan tarkoittama tehtävä voi olla myös viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävä. Vastaavasti myös viranomaisen palveluiden kehittäminen voi olla yleistä etua koskeva tehtävä.

Voimassa oleva lainkohta edellyttää, että viranomaisen henkilötietojen käsittely on tarpeen ja oikeasuhteista eikä lainkohdan sisältöä ehdoteta tältä osin muutettavaksi. Tarpeellisuuden ja oikeasuhteisuuden arviointi edellyttää aina viranomaisen tapauskohtaista harkintaa. Vaatimus tapauskohtaisesta arvioinnista koskisi sekä yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista että julkisen vallan käyttöä koskevaa henkilötietojen käsittelyä. Viranomaisen henkilötietojen käsittelyn tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta sekä tapauskohtaista arviointia on käsitelty tarkemmin tietosuojalakia koskevissa esitöissä (HE 9/2018 vp, s. 79–80).

Lainkohta ei luo oikeutta käsitellä henkilötietoja niin sanottuun toisiokäyttöön, eli sellaiseen myöhempään käsittelyyn, joka on henkilötietojen alkuperäisten käsittelytarkoituksen kanssa yhteensopimatonta. Tämä tarkoitus ilmenee tietosuojalain esitöistä, ja sitä selostetaan tarkemmin tämän esityksen nykytilan arviointia koskevassa kappaleessa (ks. kappale 2.4.2 ja HE 9/2018 vp, s. 80). Lainkohta ei muodosta myöskään oikeudellista perustaa käsitellä tietosuoja-asetuksen 9 (erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot) ja 10 artiklassa (rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvät henkilötiedot) tarkoitettuja henkilötietoja. Kyseisten tietojen käsittelystä säädetään erikseen tietosuojalain 6 ja 7 §:ssä sekä muualla kansallisessa erityislainsäädännössä. Lainkohta ei muodosta oikeudellista perustaa käsitellä myöskään muita valtiosääntöisesti arkaluonteisia henkilötietoja, joiden käsittelystä tulee perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti säätää nimenomaisesti ja tarkkarajaisesti ja rajata käsittely välttämättömään (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4–5). Valtiosääntöisesti arkaluonteisilla henkilötiedoilla tarkoitetaan tietosuoja-asetuksen 9 ja 10 artiklassa tarkoitettujen tietojen lisäksi esimerkiksi maksukorttitietoja, tilitietoja sekä sosiaalihuollon asiakastietoja. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia edellä mainituin osin.

Lainkohta perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdan sisältämään sääntelyliikkumavaraan (ks. HE 9/2018 vp). Lainkohtaan ehdotettavat täsmennykset ja laajennukset tarkoittaisivat niin ikään asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdan sisältämän liikkumavaran käyttöä. Ehdotettujen muutosten arvioidaan selkeyttävän ja täsmentävän lainkohdan soveltamisalaa ja sen suhdetta tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan. Ehdotettujen muutosten arvioidaan täyttävän asetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellytykset sääntelyn yleisen edun mukaisuudesta ja oikeasuhteisuudesta, sillä ehdotettu sääntely mahdollistaa käsittelyn viranomaisten yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi ja julkisen vallan käyttämiseksi, sitoo henkilötietojen käsittelyn tarpeellisuuteen ja oikeasuhteisuuteen sekä edellyttää tältä osin viranomaisen tapauskohtaista arviointia.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 2 momentti*, jossa säädettäisiin muiden kuin viranomaisten oikeudesta käsitellä henkilötietoja silloin, kun ne hoitavat lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää. Momentissa olisi kyse tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan tarkoittamasta käsittelystä. Ehdotetun momentin mukaan, mitä ehdotetun uuden 1 momentin 2 kohdassa säädetään, koskisi myös yhteisöjä, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden hoitaessa lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää, jossa on kyse yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta tai julkisen vallan käyttämisestä.

Henkilötietojen käsittely olisi sidottu vastaaviin edellytyksiin kuin viranomaisia koskeva ehdotetun uuden 1 momentin 2 kohta. Kyseisen lainkohdan mukaan viranomaisen henkilötietojen käsittelyn on oltava tarpeen ja oikeasuhteista ja tämä edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa. Uuden 2 momentin mukaan nämä vastaavat edellytykset koskisivat myös muita kuin viranomaisia silloin, kun ne hoitavat julkista hallintotehtävää. Vaatimus tapauskohtaisesta arvioinnista koskisi sekä yleistä etua koskevan tehtävän suorittamista että julkisen vallan käyttöä koskevaa henkilötietojen käsittelyä. Viranomaisen henkilötietojen käsittelyn tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta sekä tapauskohtaista arviointia on käsitelty tarkemmin tietosuojalakia koskevissa esitöissä (HE 9/2018 vp, s. 79–80).

Voimassa olevan pykälän 2 kohdan tarkoittama käsittelyn oikeusperuste koskee ainoastaan viranomaisten henkilötietojen käsittelyä. Tietosuojalain esitöissä (HE 9/2018 vp, s. 80) todetaan, että yksityisoikeudellisten yhteisöjen hoitaessa julkisia hallintotehtäviä, tulisi sovellettavaksi joko tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta (henkilötietoja voi käsitellä rekisterinpitäjän lakisääteisen velvollisuuden noudattamiseksi) tai f alakohta (henkilötietoja voi käsitellä rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttamiseksi). Vastaavasti kuin viranomaisten toiminnassa – ja huomioiden myös julkisen hallintotehtävän käsitteen verraten laaja sisältö – julkisen hallintotehtävän hoitamisessa voi olla kyse myös tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan tarkoittamasta yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta tai julkisen vallan käyttämisestä. Laissa olisi siten tarpeellista säätää muille kuin viranomaisille oikeudellinen peruste käsitellä henkilötietoja myös sellaisten hallintotehtävien hoitamiseen, joissa on kyse tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan tarkoittamasta käsittelystä.

Julkiselle hallintotehtävälle ei ole olemassa yksiselitteistä vakiintunutta määritelmää, vaan sen sisältö määrittyy niiden lain säännösten perusteella, joissa kyseessä olevasta tehtävästä säädetään. Julkisella hallintotehtävällä tarkoitetaan verraten laajaa hallinnollisten tehtävien kokonaisuutta, joka viittaa toimintaan, johon liittyy yleisen edun toteuttamista tai muutoin julkisten palvelujen järjestämiselle luonteenomaisia piirteitä. Julkisen hallintotehtävän osalta keskeistä on, että tehtävä perustuu lailla tai lain nojalla annettuun julkiseen toimeksiantoon. Julkiseen hallintotehtävään voi sisältyä myös julkisen vallan käyttöä. Joidenkin tehtävien osalta julkinen hallintotehtävä voi myös kokonaisuudessaan olla julkisen vallan käyttöä. (Ks. tarkemmin kappaleesta 2.4 Nykytilan arviointi).

Tietosuoja-asetus ei edellytä, että henkilötietojen käsittelystä yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi säädettäisiin jokaista käsittelytilannetta varten erikseen. Jäsenvaltioiden tulee kuitenkin huolehtia siitä, että käsittelystä säädetään tietosuoja-asetuksen mukaisesti ja sen sisältämän liikkumavaran puitteissa. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan liittyvää liikkumavaraa sisältyy asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohtaan, jotka mahdollistavat tietosuoja-asetusta täsmentävän sääntelyn. Asetuksen 6 artiklan 3 kohta edellyttää nimenomaisesti, että 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetun käsittelyn perustasta on säädettävä rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa varmistetaan, että käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Asetuksen johdanto-osan 45 kappaleessa täsmennetään, että jäsenvaltion lainsäädännössä olisi määritettävä, olisiko yleisen edun vuoksi toteutettavan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi rekisterinpitäjän oltava julkinen viranomainen tai muu julkis- tai yksityisoikeudellinen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, kun se on perusteltua yleistä etua koskevien syiden vuoksi.

Perustuslakivaliokunnan mielestä henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla. (PeVL 14/2018 vp, s. 4–5). Vastaavalla tavalla kuin viranomaistoiminnan osalta, kansallinen yleissääntely arvioidaan riittäväksi myös tilanteissa, joissa yleistä etua koskevaa tehtävää suorittaa tai julkista valtaa käyttää muu kuin viranomainen.

Ehdotetussa uudessa momentissa säädettävää käsittelyn perustaa ei ulotettaisi kyseisten yksityisten tahojen muuhun toimintaan, vaan soveltamisala rajautuisi vain sellaiseen julkiseen hallintotehtävään, joka liittyy yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseen tai julkisen vallan käyttämiseen. Ehdotetun lainkohdan tarkoituksena ei ole siten muodostaa oikeusperustaa sellaiselle käsittelylle, jossa on kyse yhteisölle, säätiölle tai yksityiselle henkilölle säädetyn lakisääteisen velvollisuuden noudattamisesta (eli asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan

perustuvasta käsittelystä). Momentissa tarkoitettu henkilötietojen käsittely koskisi muun muassa sellaista käsittelyä, joka liittyy momentissa tarkoitetulle yksityiselle taholle lailla tai lain nojalla annettuihin kehittämis-, suunnittelu- ja selvitystehtäviin.

Koska säännös edellyttäisi, että käsittely on tarpeen yksityisen tahon hoitaessa julkista hallintotehtävää, säännös mahdollistaisi ainoastaan sellaisen henkilötietojen käsittelyn, joka olisi asianmukaisesti perusteltua lailla tai lain nojalla annettujen julkisten hallintotehtävien kannalta. Edellytys vastaisi, mitä myös viranomaiselta edellytetään, silloin, kun kyse on henkilötietojen käsittelystä yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi. Lainkohdassa edellytettäisiin lisäksi, että yksityisen tahon suorittaman käsittelyn tulisi olla oikeasuhtaista julkisen hallintotehtävän hoitamiseksi. Tämä selkiyttäisi sitä, että yksityisen tahon olisi aina tapauskohtaisesti arvioitava, voidaanko kyseessä olevaa henkilötietojen käsittelyä pitää oikeasuhtaisena käsittelyn tarkoitukset huomioon ottaen. Kuten kaikessa henkilötietojen käsittelyssä, tässäkin arvioinnissa olisi otettava huomioon tietosuoja-asetuksen 5 artiklan henkilötietojen käsittelyä koskevat periaatteet, kuten tietojen minimoinnin periaate, jonka mukaan henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään. Rekisterinpitäjän olisi myös arvioitava käsittelyn oikeasuhtaisuutta suhteessa rekisteröidyn etuihin ja perusoikeuksiin.

Vastaavasti kuin ehdotetun uuden 1 momentin 2 kohdassa, ehdotettu uusi 2 momentti ei loisi yksityiselle taholle oikeutta käsitellä henkilötietoja toisiokäyttöön. Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla.

Ehdotettu uusi 2 momentti ei loisi myöskään oikeudellista perustaa käsitellä tietosuoja-asetuksen 9 (erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot), 10 artiklassa (rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvät henkilötiedot) tarkoitettuja henkilötietoja tai muita valtiosääntöisesti arkaluonteisia henkilötietoja, joiden käsittelystä tulee perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti säätää nimenomaisesti ja tarkkarajaisesti ja rajata käsittely välttämättömään (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4–5).

Ehdotettu uusi 2 momentti perustuisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdan sisältämään sääntelyliikkumavaraan. Huomioiden, että ehdotettu henkilötietojen käsittelyn oikeusperusta julkista hallintotehtävää hoitavalle olisi rajattu nimenomaisesti sellaiseen yleistä etua koskevan tehtävän hoitamiseen ja julkisen vallan käyttöön, joka on tarpeen ja oikeasuhteista, ehdotettu sääntely arvioidaan asetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla oikeasuhteiseksi ja yleisen edun mukaisuudeksi. Oikeasuhteisuutta ja yleisen edun mukaisuutta korostaa edelleen myös se, että julkinen hallintotehtävä tulisi antaa yksityiselle taholle lailla tai lain nojalla (ks. tältä osin nykytilan arviointia koskeva kappale 2.4.2).

6 §. *Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely*. Pykälässä säädetään tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan tarkoittamien erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelystä. Kyseisten henkilötietojen käsittely on asetuksen mukaan lähtökohtaisesti kiellettyä. Käsittely on kuitenkin sallittua, jos jokin tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisista käsittelyn edellytyksistä täyttyy ja jos sen lisäksi myös jokin 9 artiklan 2 kohdassa mainituista erityisistä käsittelyn perusteista täyttyy.

Pykälän *1 momentin 1 kohtaa* ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että kohdasta kävisi selkeästi ilmi, että vakuutuslaitoksella olisi oikeus käsitellä vakuutetun ja korvauksenhakijan ohella myös vakuutuksenhakijan sekä sen henkilön, jolle vakuutussuojaa haetaan, terveydentilaa koskevia

tietoja. Ehdotettavan lainkohdan mukaan tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovellettaisi vakuutuslaitoksen käsitellessä vakuutustoiminnassa saatuja tietoja vakuutetun, korvauksenhakijan, vakuutuksenhakijan sekä sen henkilön, jolle vakuutussuojaa haetaan, terveydentilasta, sairaudesta tai vammaisuudesta taikka sellaista häneen kohdistetuista hoitotoimenpiteistä tai niihin verrattavista toimista, jotka ovat välttämättömiä vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Vakuutuksenhakijalla tarkoitettaisiin henkilöä, joka hakee vakuutusta itselleen, mutta henkilöä ei vielä pidetä vakuutettuna ennen vakuutussopimuksen tekemistä. Henkilöä, jolle vakuutussuojaa haetaan, tarkoitettaisiin henkilöä, jonka varalta tai jonka hyväksi vakuutus on tarkoitettu otettavaksi eikä henkilöä vielä pidetä vakuutettuna ennen vakuutussopimuksen tekemistä. Tällaisissa tilanteissa kyseinen henkilö ei itse hae vakuutusta, mutta vakuutusta kuitenkin haetaan kyseisen henkilön sairauden, tapaturman, kuoleman tai muun vahingon varalta. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi, kun vanhemmat hakevat tapaturmavakuutusta lapselleen mahdollisen tapaturmaisen loukkaantumisen tai kuoleman varalta. Esityksellä ei luotaisi laajemmin oikeutta käsitellä muiden henkilöiden terveydentilatietoja, vaan vakuutuslaitoksen oikeus käsitellä terveydentilatietoja rajautuisi ennen vakuutuksen myöntämistä vakuutuksenhakijan tai sen henkilön, jolle vakuutussuojaa haetaan, terveydentilatietoja. Vakuutuslaitoksella ei olisi näin ollen jatkossakaan oikeutta käsitellä muiden henkilöiden, kuten esimerkiksi tapaturmavakuutusta hakevan ja edunsaajana (eli vakuutuskorvauksen saajana) olevan vanhemman, terveydentilatietoja, mikäli kyse on lapsen tapaturman varalta haettavasta vakuutuksesta. Vakuutuslaitoksen tulisi arvioida terveydentilatietojen käsittelyä myös vakuutuslajeittain, huomioiden ettei tiettyjen vakuutusten osalta ole tarve käsitellä lainkaan terveydentilatietoja.

Momentin 1 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi lisäksi siten, että oikeus käsitellä terveydentilaa koskevia tietoja rajattaisiin välttämättömään vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Tällä hetkellä oikeus käsitellä kohdassa tarkoitettuja tietoja on rajattu tarpeellisuusvaatimukseen. Ehdotettu muutos vastaisi perustuslakivaliokunnan (PeVL 14/2018 vp) lausuntokäytäntöä, jonka mukaan arkaluonteisten henkilötietojen käsittely tulee rajata käyttötarkoituksen kannalta välttämättömään, ja varmistaisi osaltaan myös sen, että rajoitukset henkilötietojen suojaan olisivat perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan edellyttämällä tavalla välttämättömiä ja oikeasuhteisia. Ehdotettu muutos ei lähtökohtaisesti muuttaisi terveydentilaa koskevien tietojen käsittelyä, sillä arkaluonteisina pidettävien terveydentilatietojen käsittely on jo nykyisellään tullut rajata uninoin oikeuden ja valtiosääntöisten reunaehtojen valossa välttämättömään.

Huomioiden tulkintaepäselvyydet siitä, luoko lainkohta oikeudellisen perustan käsitellä terveydentilaa koskevia tietoja myös ennen vakuutuksen myöntämistä ja vakuutuslaitoksen vastuun arviointia varten, ehdotetaan täsmennystä myös lainkohdan käyttötarkoitukseen. Esityksessä ehdotetaan tältä osin, että 1 momentin 1 kohtaa täsmennettäisiin siten, että lainkohdassa mainittaisiin vakuutuslaitoksen vastuun selvittämisen ohella myös vastuun arviointi. Vakuutuslaitoksella on tosiasiallisesti välttämätön tarve käsitellä kohdassa tarkoitettuja terveydentilaa koskevia tietoja vastuunsa arvioimiseksi jo ennen vakuutuksen myöntämistä. Vakuutuslaitoksen olisi välttämätöntä arvioida vastuutaan myös vakuutuksen tekemisen jälkeen korvausasiaa ratkaistaessa. Vakuutuslaitoksen tulisi käsittelyn välttämättömyyttä arvioidessaan huomioida sekä vakuutussopimuslain kokonaisuus että tietosuoja-asetuksen reunaehdot.

Vakuutussopimuslain 22 §:n mukaan vakuutuksenhakijan tiedonantovelvollisuus on rajattu tietoihin, joilla voi olla merkitystä vakuutuksenantajan vastuun arvioimisen kannalta. Vakuutuksenottajan ja vakuutetun tulee lisäksi vakuutuskauden aikana ilman aiheetonta viivytystä oikaista vakuutuksenantajalle antamansa, vääriksi tai puutteellisiksi havaitsemansa

tiedot. Vakuutussopimuslain esitöissä on täsmennetty, että vakuutuksenottajan tiedonantovelvollisuus koskee ainoastaan seikkoja, joilla voi olla merkitystä vakuutuksenantajan vastuun arvioimisen kannalta. Oikeuskirjallisuudessa on todettu, että vakuutusyhtiön tiedustelemien seikkojen tulee kokemusperäisesti liittyä kiinteästi vakuutuksenantajan riskinarviointiin. Samassa yhteydessä on todettu, että sellaiset tiedot, jotka eivät erillisinä ole merkityksellisiä, voivat yhdessä muodostaa riskin arvioinnin kannalta merkityksellisen kokonaisuuden. Näin ollen esimerkiksi vähäisistä sairauksista on kysyttäessä kerrottava, vaikka tiedonantovelvollinen pitäisi tietoja vakuutuksenantajan vastuun kannalta merkityksettöminä. Vastaavasti myös korvauksen hakemisen yhteydessä vakuutuksenantajalle on vakuutussopimuslain 69 §:n mukaisesti annettava tiedot, jotka ovat tarpeen vakuutuksenantajan vastuun selvittämiseksi. Korvauksen hakemisen osalta vakuutussopimuslain esitöissä on täsmennetty, että vastuun selvittämiseksi tarpeellisia asiakirjoja ja tietoja ovat esimerkiksi ne, joiden avulla voidaan todeta, onko vakuutustapahtuma sattunut ja kuinka suuri vahinko on syntynyt. Korvauksenhakijan selvitysvelvollisuus koskee myös hänelle epäedullisia seikkoja. Korvauksenhakija ei esimerkiksi henkilövakuutuksessa saa jättää tarpeellista lääkärintodistusta toimittamatta, vaikka siitä ilmenisi tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti.

Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan käsiteltävien henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään (tietojen minimoinnin periaate). Rekisterinpitäjän tulee näin ollen osoittaa käsiteltävien tietojen olennaisuus sekä tarpeellisuus kunkin henkilötietoryhmän osalta. Edelleen kyseisen kohdan a alakohdan mukaan henkilötietoja on käsiteltävä lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi (lainmukaisuuden, kohtuullisuuden ja läpinäkyvyyden periaate). Asetuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaan rekisterinpitäjä vastaa siitä ja sen on pystyttävä osoittamaan, että 5 artiklan 1 kohdan tarkoittamia yleisiä käsittelyperiaatteita noudatetaan. Rekisterinpitäjän on lisäksi 25 artiklan 2 kohdan mukaan toteutettava asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla varmistetaan, että oletusarvoisesti käsitellään vain käsittelyn kunkin erityisen tarkoituksen kannalta tarpeellisia henkilötietoja. Rekisterinpitäjän tulee lisäksi huolehtia kaikista tietosuoja-asetuksessa säädetyistä rekisteröidyn oikeuksista. Tietosuoja-asetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaan rekisterinpitäjän on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet toimittaakseen rekisteröidylle käsittelyä koskevat tiedot tiiviisti esitetyssä, läpinäkyvässä, helposti ymmärrettävässä ja saatavilla olevassa muodossa selkeällä ja yksinkertaisella kielellä varsinkin silloin, kun tiedot on tarkoitettu erityisesti lapselle. Tiedot on toimitettava kirjallisesti tai muulla tavoin ja tapauksen mukaan sähköisessä muodossa. Rekisterinpitäjän tulee toimittaa rekisteröidylle käsittelyä koskevia tietoja muun muassa, kun tietoja henkilötietoja kerätään suoraan rekisteröidyltä (13 artikla) ja kun ne on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään (14 artikla).

Ehdotettu 1 momentin 1 kohdan välttämättömyysedellytys olisi samalla myös tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan edellyttämä suojatoimi. Vakuutuslaitosten tulee nykyisen pykälän 2 momentin mukaan huolehtia 2 momentissa säädetyistä asianmukaisista ja riittävistä toimenpiteistä rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi. Huomioiden käsittelystä aiheutuvat riskit, esityksessä ehdotetaan myös muita täydentäviä suojatoimia, joista säädettäisiin uudessa 3 momentissa.

Nykyisen pykälän 1 momentin 1 kohdan sääntely (HE 9/2018 vp, s. 85) ja kohtaan nyt ehdotettavat muutokset perustuvat tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan sisältämään sääntelyliikkumavaraan. Esityksessä ehdotettavilla täsmennyksillä varmistettaisiin, että kohdan sääntely täyttää tietosuoja-asetuksen edellytykset sääntelyn yleisen edun

mukaisuudesta ja oikeasuhteisuudesta sekä sisältää asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi.

Pykälän *1 momentin 2 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että lainkohdan muotoilu vastaisi tietosuoja-asetuksessa käytettyjä sanamuotoja. Lainkohta perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohtaan, jonka mukaan 9 artiklan 1 kohdan kieltoa ei sovelleta, mikäli käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Lainkohta soveltuu niin viranomaisten kuin yksityisten tahojen henkilötietojen käsittelyyn, sikäli kun käsittelystä säädetään laissa tai käsittely johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että kohdan mukaan tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan käsittelykieltoa ei sovelleta, jos erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelystä on säädetty laissa tai jos kyseisten tietojen käsittely on välttämätöntä välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetyn yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi.

Voimassa olevassa lainkohdassa säädetään erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelystä kahdessa tilanteessa. Lainkohdan mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja saa käsitellä ensinnäkin tilanteessa, jossa kyseisestä henkilötietojen käsittelystä on säädetty nimenomaisesti laissa. Sääntelyä ei ehdoteta tältä osin muutettavaksi. Voimassa oleva lainkohta mahdollistaa lisäksi henkilötietojen käsittelyn, joka johtuu rekisterinpitäjälle välittömästi laissa säädetystä tehtävästä. Kyseisissä tilanteissa erityisten henkilötietojen käsittelystä ei ole säädetty nimenomaisesti ja tarkkarajaisesti rekisterinpitäjää velvoittavassa lainsäädännössä, mutta kyseiset lakisääteiset velvollisuudet voivat kuitenkin välttämättä edellyttää erityisten henkilötietojen käsittelyä. Ehdotettujen muutosten tarkoituksena on varmistaa, että rekisterinpitäjä voisi jatkossakin käsitellä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja lainkohdan nojalla silloin, kun käsittely johtuu rekisterinpitäjälle välittömästi säädetyn velvollisuuden noudattamisesta. Huomioiden nykyiseen muotoiluun ja käsitteisiin liittyvät tulkintaepäselvyydet sekä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan sanamuoto, lainkohdassa olisi tarpeen selventää, että rekisterinpitäjälle säädetyn velvollisuuden noudattamisessa olisi kyse rekisterinpitäjälle laissa säädetyn yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta. Tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin näin ollen jatkossa rekisterinpitäjälle laissa säädetystä yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta. Yleistä etua koskevia tehtäviä on avattu tarkemmin kappaleessa 2.4.2.

Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi lisäksi siten, että kohdassa tarkoitettu käsittely rajattaisiin välttämättömään. Voimassa olevaa lainkohtaa ei ole sidottu tarpeellisuuteen eikä välttämättömyyteen. Lainkohta jättää näin ollen rekisterinpitäjälle suhteellisen paljon harkintamarginaalia arvioida sitä, kuinka laajasti ja mitä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja rekisterinpitäjä voi käsitellä. Ehdotuksen tarkoituksena on ei ole lähtökohtaisesti muuttaa nykytilaa, vaan selventää säännöksessä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännöstä ja unionin oikeudesta aiheutuvat reunaehdot, joiden mukaan pykälässä tarkoitettujen tietojen käsittely tulisi rajata välttämättömään.

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohta edellyttää, että alakohdassa tarkoitettu käsittely on tarpeen tärkeää etua koskevan tehtävän suorittamiseksi ja että jäsenvaltion lainsäädäntö on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden. Alakohta edellyttää edelleen, että lainsäädännössä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön (PeVL 14/2018 vp) mukaan arkaluonteisten henkilötietojen käsittely on rajattava välttämättömään. Myös unionin tuomioistuin on tarpeellisuutta koskevan velvollisuuden osalta edellyttänyt, että henkilötietojen

suojaa koskevat poikkeukset ja rajoitukset on toteutettava täysin välttämättömän rajoissa (ks. asia C-13/16, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja aiemmin kappaleesta 2.4.2).

Käsittelyn sitominen välttämättömyyteen on perusteltua myös sen vuoksi, että sääntely jättäisi rekisterinpitäjille edelleen harkintamarginaalia arvioida, mitä erityisiä henkilötietoryhmiä ja kuinka laajasti sen olisi välttämätöntä käsitellä yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi. Välttämättömyyteen sitominen olisi samalla myös tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan edellyttämä suojatoimi. Koska säännöksen nojalla käsiteltäviä tietoja ei ole mahdollista yksilöidä tyhjentävästi, on ehdotetun sääntelyn oikeasuhteisuuden ja välttämättömyyden varmistamiseksi säädettävä välttämättömyyttä koskevasta vaatimuksesta. Edellytys varmistaa osaltaan myös sen, että ehdotusta voidaan pitää EU:n perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaisena. Rekisterinpitäjän tulisi välttämättömyyttä koskevan suojatoimen ohella noudattaa edelleen myös, mitä pykälän 2 momentissa säädetään asetuksen edellyttämistä asianmukaisista ja erityisistä suojatoimista (HE 9/2018 vp).

Lainkohdan sääntely ja siihen nyt ehdotettavat muutokset perustuvat tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan sisältämään sääntelyliikkumavaraan. Lainkohtaan ehdotettavilla täsmennyksillä varmistettaisiin, että kohdan sääntely täyttää tietosuoja-asetuksen edellytykset sääntelyn yleisen edun mukaisuudesta ja oikeasuhteisuudesta ja sisältää asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi.

Edellä esiin tuotu vakuutussopimuslain ja tietosuoja-asetuksen sääntely sekä käsiteltävien tietojen arkaluonteisuus huomioiden vakuutuslaitoksen tulisi käsitellä kohdassa tarkoitettuja terveydentilatietoja vain siltä osin ja siinä laajuudessa, kuin se on välttämätöntä vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Pykälään ehdotetaan tältä osin lisättäväksi *uusi 3 momentti*, jossa säädettäisiin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun vakuutuslaitosten terveydentilatietojen käsittelyyn sovellettavista täydentävistä asianmukaisista ja erityisistä suojatoimista. Ehdotettu uusi momentti perustuisi tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohtaan, jossa edellytetään jäsenvaltioiden säätävän asianmukaisista ja riittävistä suojatoimista. Uudessa 3 momentissa ehdotettavat suojatoimet täydentäisivät, mitä voimassa olevan pykälän 2 momentissa säädetään asianmukaisista ja erityisistä suojatoimenpiteistä, joita rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän on toteutettava käsitellessään henkilötietoja pykälän 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Vakuutuslaitoksen tulisi siten jatkossakin huolehtia myös pykälän 2 momentissa säädetyistä suojatoimista.

Ehdotettavan uuden 3 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan, vakuutuslaitoksen tulisi kerätä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot ensi sijassa kohdassa tarkoitetulta henkilöltä itseltään ja tapauskohtaisesti arvioitava, mikäli tietojen kerääminen muualta kuin kohdassa tarkoitetulta henkilöltä olisi välttämätöntä. Ehdotettu säännös ei siten estäisi vakuutuslaitoksia keräämästä tietoja muualta kuin kohdassa tarkoitetulta henkilöltä itseltään, mutta edellyttäisi tältä osin tapauskohtaista harkintaa ja välttämättömyyttä. Säännöksellä ei olisi vaikutusta muuhun lainsäädäntöön, esimerkiksi mitä säädetään vakuutuslaitosten oikeudesta saada tietoja, vaan kyse on erillisestä suojatoimesta, jolla varmistetaan tietosuoja-asetuksen yleisten käsittelyperiaatteiden toteutumista. Tietojen minimoinnin, läpinäkyvyyden ja kohtuullisuuden periaatteen toteutumiseksi olisi kuitenkin välttämätöntä varmistaa, että vakuutuslaitos arvioi kussakin yksittäistapauksessa erikseen, olisiko terveydentilaa koskevia tietoja välttämätöntä kerätä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun henkilön lisäksi myös muualta vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Kyseinen välttämättömyysarviointi tulisi tehdä erikseen ennen vakuutuksen myöntämistä ja vakuutuksen myöntämisen jälkeen.

Tietojen kerääminen ensi sijassa henkilöltä itseltään vastaisi vakuutuslaitosten nykyisiä käytäntöjä, sillä vakiintuneena käytäntönä on esimerkiksi vakuutuksen hakemisvaiheessa

pyytää terveydentilaa koskevia tietoja suoraan henkilöltä itseltään terveysselvityksellä. Terveysselvityksessä kysytään muun muassa vakuutuksenhakijan tai sen henkilön, jolle vakuutussuojaa haetaan, sairauksista, oireista, lääkityksistä, vammoista ja elintavoista. Selvityksessä määritellään usein myös ajanjakso, jolta tietoja kysytään. Vakuutuslaitos voi terveysselvityksen avulla arvioida, mikäli sillä olisi välttämätön tarve saada terveydentilatietoja laajemmin vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Tältä osin sen tulisi esimerkiksi arvioida, voidaanko tiedot saada suoraan vakuutussuojaa hakevalta laajemmalla terveysselvityksellä tai muulla selvityksellä vai olisiko tietoja välttämätöntä kerätä myös muualta. Vastaava arviointi tulisi tehdä myös vakuutuksen myöntämisen jälkeen, esimerkiksi yksittäisen korvausasian ratkaisemisen yhteydessä. Myös tältä osin käytäntönä on, että vakuutettu tai korvauksenhakija toimittaa ilmoituksen ja selvityksen vakuutustapahtumasta sekä sitä koskevista terveydentilaa koskevista tiedoista. Vakuutuslaitoksen tulisi tämän selvityksen perusteella arvioida, mikäli terveydentilatietojen kerääminen muualta kuin korvauksenhakijalta tai vakuutetulta itseltään on välttämätöntä. Tietojen kerääminen tulisi toteuttaa siten, että niissä yksilöidään ja rajataan pyynnöt koskemaan vain käsillä olevaa asiaa ja vain siltä osin kuin tiedoilla on tosiasiallista merkitystä vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi.

Ehdotettu vastaisi myös tietosuojavaltuutetun sekä hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytäntöä. Tietosuojavaltuutettu on ratkaisukäytännössään (TSV 8.6.2022, diaarinumero 7285/183/18) kiinnittänyt huomiota siihen, miten rekisterinpitäjän tulisi yksilöidä ja rajata terveydentietoja koskevia pyyntöjään silloin, kun tietoja kerätään muualta kuin rekisteröidyltä itseltään. Silloin kun terveydentilatietojen kerääminen muualta kuin rekisteröidyltä arvioidaan välttämättömäksi, vakuutuslaitoksen tulisi yksilöidä ja rajata kyseiset tietopyynnöt koskemaan tiettyä asiaa, tapausta, sairautta tai oiretta, jolla on tosiasiallista merkitystä rekisterinpitäjän vastuun arvioimisessa. Vakuutuslaitoksen tulisi myös arvioida, miltä ajanjaksolta rekisteröidyn terveydentilatietojen pyytäminen terveydenhuollon yksiköstä olisi välttämätöntä rekisterinpitäjän vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi sekä tämän perusteella rajata, miltä ajanjaksolta rekisteröidyn terveydentilatietoja pyydetään terveydenhuollon yksiköstä. Vakuutuslaitoksen tulee pystyä osoittamaan, että se pyytää terveydenhuollon yksiköstä vain sellaisia rekisteröidyn terveydentilatietoja, jotka ovat välttämättömiä sen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Käsiteltäessä henkilötietoja ehdotetun lainkohdan nojalla, tulisivat myös rekisteröidyn tietosuoja-asetuksen mukaiset oikeudet sovellettavaksi käsittelyyn. Helsingin hallinto-oikeus (päätös 117/2024, diaarinumero 3457/03.04.04.04.01/2022 sekä päätös 116/2024, diaarinumero 3463/03.04.04.04.01/2022) on katsonut tietosuojavaltuutetun tavoin, että rekisterinpitäjän on vakuutussopimuslain ja tietosuoja-asetuksen säännösten nojalla tehtävä ajanjaksoa koskeva arviointi sen lisäksi, että rekisterinpitäjä yksilöi terveydenhuollon yksikölle esitettävän pyynnön koskemaan tiettyä asiaa, tapausta, sairautta tai oiretta, jolla on tosiasiallista merkitystä rekisterinpitäjän vastuun arvioimisessa.

Myös korkein hallinto-oikeus on arvioinut tietopyyntöjen välttämättömyyttä ja tarvetta kyseisten pyyntöjen yksilöintiin liikennevakuutuksia koskevan korvausasian ratkaisemista varten (KHO:2025:23). Tapauksessa arvioitiin liikennevakuutuslain (460/2016) 82 §:ssä vakuutusyhtiölle säädettyä tiedonsaantioikeutta, huomioiden myös tietosuoja-asetuksen yleisiä käsittelyperiaatteita. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan sekä potilastietoja pyydettäessä että niitä luovutettaessa on noudatettava tietosuoja-asetuksen henkilötietojen käsittelyä koskevia periaatteita ja liikennevakuutuslain tietojen välttämättömyyttä koskevaa vaatimusta. Tämä edellyttää liikennevakuutuslain esitöiden sekä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan sitä, että tietopyyntö on perusteltava ja sen on oltava mahdollisimman yksilöity ja selvä, jotta myös tietoja luovuttava taho voi arvioida, täyttyvätkö tietojen luovuttamisen tietosuoja-asetuksessa ja liikennevakuutuslaissa säädetyt edellytykset.

Ehdotetun uuden 3 momentin toisessa virkkeessä säädettäisiin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen poistamisesta. Kyseiset tiedot tulisi poistaa välittömästi sen jälkeen, kun tietoja ei tarvita vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan e alakohdassa säädetään säilytyksen rajoittamisen periaatteesta, jonka mukaan henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten. Perustuslakivaliokunnan mielestä arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on edelleen syytä arvioida myös aiemman sääntelyn lakitasoisuutta koskevan käytännön pohjalta (PeVL 14/2018 vp ja PeVL 15/2018 vp). Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (PeVL 15/2018 vp). Perustuslakivaliokunta on varhaiskasvatusta koskevien tietovarantojen osalta lausunnossaan PeVL 17/2018 vp edellyttänyt, että terveydentilatietojen ja muiden arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn on oltava tietosuoja-asetuksen mahdollistamisissa puitteissa yksityiskohtaista ja kattavaa. Huomioiden vakuutustoiminnan luonne, ei vakuutuslaitoksen vastuun arvioinnin ja selvittämisen kannalta ole mahdollista säätää nimenomaisesta säilytys- tai poistoajasta. Huomioiden tietosuoja-asetuksen säilytyksen rajoittamisen periaate ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö, tietojen poistamisesta olisi kuitenkin tarpeellista säätää nimenomaisesti ja rajata säilyttäminen välttämättömään.

Ehdotettavan uuden 3 momentin kolmannen virkkeen mukaan 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja terveydentilatietoja ei saisi käsitellä muuhun kuin kohdassa säädettyyn tarkoitukseen, jollei muualla toisin säädetä. Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa, että 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu käsittely rajataan koskemaan ainoastaan vakuutuslaitoksen vastuun arviointia tai selvittämistä. Näin ollen, mikäli vakuutuslaitos käsittelisi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja terveydentilatietoja muihin tarkoituksiin, kyseinen käsittely olisi mahdollista ainoastaan, jos siitä olisi säädetty muualla lainsäädännössä.

Ehdotettu säännös olisi tarpeellinen, jotta varmistetaan, että tietosuojalain vakuutuslaitoksia koskeva sääntely olisi tietosuoja-asetuksen mukaista – huomioiden tietosuoja-asetuksen 9 artiklan reunaehtojen ohella erityisesti asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate. Kyseisen periaatteen mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Ehdotettu sääntely ei kuitenkaan estäisi sitä, että vakuutuslaitokset voisivat käsitellä kohdassa tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan tarkoittamia terveydentilaa koskevia tietoja myös muihin tarkoituksiin, mikäli tällaisesta käsittelystä on säädetty muualla lainsäädännössä tietosuoja-asetuksessa säädettyjen reunaehtojen mukaisesti.

Ehdotettavan uuden 3 momentin neljännen virkkeen mukaan vakuutuslaitoksen olisi lisäksi ilmoitettava vakuutetulle, korvauksenhakijalle, vakuutuksenhakijalle sekä sille henkilölle, jolle vakuutussuojaa haetaan, tietojen käytöstä, jos vakuutushakemuksen epääminen, vakuutuskorvauksen epääminen taikka muu kielteinen päätös johtuu asetuksen 9 artiklassa tarkoitettujen tietojen käsittelystä. Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa, että rekisteröity on tietoinen siitä, mikäli 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla käsittelyllä voi olla kielteisiä vaikutuksia vakuutetulle, korvauksenhakijalle, vakuutuksenhakijalle sekä sille henkilölle, jolle vakuutussuojaa haetaan.

Rekisteröidyn informointiin sovelletaan lisäksi, mitä tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artiklassa säädetään. Rekisterinpitäjän on muun muassa ilmoitettava tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaisesti rekisteröidylle, mistä rekisteröidyn henkilötiedot on saatu. Esimerkiksi kerätessä tietoja muualta kuin 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulta henkilöltä

vakuutuslaitoksen tulee ilmoittaa henkilölle, mistä terveydenhuollon yksiköistä vakuutuslaitos on saanut tiedot kussakin yksittäistapauksessa.

Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetun välttämättömyysedellytyksen, olemassa olevan pykälän 2 momentin sekä uuteen 3 momenttiin ehdotettujen suojatoimien arvioidaan yhdessä muun vakuutuslainsäädännön kanssa muodostavan tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdassa edellyttämät asianmukaiset ja riittävät suojatoimet. Välttämättömyyttä, tietojen keräämistä, tietojen poistamista, henkilön informointia sekä käyttötarkoitusta koskevien erityisten suojatoimien arvioidaan varmistavan myös sen, että puuttuminen henkilötietojen suojaan toteutetaan täysin välttämättömän rajoissa ja että tietosuojalaissa säädetään unionin tuomioistuimen edellyttämällä tavalla riittävän täsmällisesti rajoituksista henkilötietojen suojaan (ks. esimerkiksi C-439/19, 110 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Ehdotuksen arvioidaan tältä osin täyttävän tietosuoja-asetuksen edellytykset sääntelyn yleisen edun mukaisuudesta sekä oikeasuhteisuudesta sekä EU:n perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan edellytykset rajoitusten oikeasuhteisuudesta ja välttämättömyydestä.

7 §. *Rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely*. Pykälässä säädetään rikostuomioihin ja rikoksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittelystä. Pykälän sääntely perustuu tietosuoja-asetuksen 10 artiklan sisältämään kansalliseen liikkumavaraan. Kyseisen artiklan tarkoittamien tietojen käsittely voidaan sallia unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Tällaiselle käsittelylle tulee olla 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu käsittelyn oikeusperuste.

Voimassa olevassa pykälässä säädetään oikeudesta käsitellä 10 artiklassa tarkoitettuja tietoja, jos käsittely on tarpeen oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi, puolustamiseksi tai ratkaisemiseksi. Pykälässä säädetään niin ikään oikeudesta käsitellä pykälän tarkoittamia tietoja tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1, 2 ja 7 kohdassa säädetyssä tarkoituksessa.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän viittaussäännöksistä lain 6 §:n 1 momentin 1, 2 ja 7 kohtiin luovuttaisiin ja pykälän 1 momenttiin lisättäisiin omat, erilliset kohdat kunkin käsittelytilanteen osalta. Kyse olisi tältä osin teknisestä muutoksesta.

Pykälän *1 momentin 2 kohtaa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että 2 kohdassa säädettäisiin vakuutuslaitoksen oikeudesta käsitellä asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuja tietoja, jos käsittely on välttämätöntä vakuutuslaitoksen käsitellessä vakuutustoiminnassa saatuja tietoja vakuutetusta, korvauksenhakijasta, vakuutuksenhakijasta sekä siitä henkilöstä, jolle vakuutussuojaa haetaan vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Lainkohtaan ehdotettaisiin näin ollen tehtäväksi vastaavat muutokset kuin lain 6 §:n 1 momentin 1 kohtaan. Esityksessä laajennettaisiin vakuutuslaitoksen oikeutta käsitellä vakuutetun ja korvauksenhakijan ohella myös vakuutuksenhakijan sekä sen henkilön, jolle vakuutussuojaa haetaan, rikostuomioihin ja rikoksiin liittyviä henkilötietoja.

Vastaavalla tavalla kuin terveydentilatietojen osalta, vakuutuslaitoksilla on tarve käsitellä tietosuoja-asetuksen 10 artiklan tarkoittamia tietoja ennen ja jälkeen vakuutussopimuksen tekemisen vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Tarve koskee sekä lakisääteisiä että vapaaehtoisia vakuutuksia. Lakisääteisten vakuutusten osalta tarve koskee muun muassa liikennevakuutuksia ja työtapaturma- ja ammattivakuutuksia. Esimerkiksi liikennevahinkojen korvauskäsittelyn yhteydessä vakuutusyhtiön on liikennevakuutuslakiin perustuen ratkaistava yhteenajovahingossa, minkä ajoneuvon vakuutuksesta vahingot maksetaan eli kumman kuljettajan tuottamuksesta vahinko on aiheutunut. Liikennevahinkojen korvauskäsittelyn yhteydessä vakuutusyhtiöön kertyy tämän vuoksi tietoja liikennerikoksista.

Vastaavasti rikostietoja saadaan korvauskäsittelyn yhteydessä muissakin vakuutuslajeissa. Vapaaehtoisten vakuutusten osalta vakuutuslaitoksilla voi olla tarve käsitellä kyseisiä tietoja muun muassa palo-, koti-, yritys-, kiinteistö-, maatila-, rikos- ja oikeusturvavakuutusten myöntämistä tai niitä koskevien korvausasioiden selvittämistä varten. Vapaaehtoisten vakuutusten osalta tarve käsitellä 10 artiklan tietoja tarve liittyy tyypillisesti korvausten hakemiseen, mutta tarve käsitellä kyseisiä tietoja voi olla tapauskohtaisesti kuitenkin jo vakuutusta/vakuutusturvaa haettaessa. Esimerkiksi rikosvakuutukset on otettu nimenomaan rikoksen varalle. Tällaisissa tapauksissa, mikäli vahinko aiheutuu rikoksesta, jonka varalle vakuutus on otettu, pykälässä tarkoitettua tietoa olisi välttämätön käsitellä vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Vastuuvakuutusvahinkojen osalta, tarve käsitellä asetuksen 10 artiklan tietoja liittyy muun muassa työsuojelumääräysten laiminlyöntitapauksiin. Kaikissa näissä tilanteissa rikostuomioihin ja rikoksiin liittyviä tietoja käsitellään tavanomaisena osana vakuutusyhtiöiden korvaustoimintaa. Rikostiedot kertyvät osaksi kunkin vahinkotapahtuman tausta-aineistoa eli osaksi korvaustoiminnan rekisteriä.

Lainkohdassa täsmennettäisiin, että käsittely tulisi rajata vakuutuslaitoksen vastuun arvioimisen tai selvittämisen kannalta välttämättömään. Välttämättömyyteen sitominen perustuisi perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön (PeVL 14/2018 vp) ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön (ks. tarkemmin kappaleesta 4.2.4). Välttämättömyyteen sitominen olisi edelleen myös tietosuoja-asetuksen 10 artiklan edellyttämä suojatoimi. Välttämättömyyteen sitomisella varmistettaisiin lisäksi, että kansallinen sääntely on tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla oikeasuhteista tavoitteeseen nähden. Vakuutuslaitosten tulee nykyisen pykälän 2 momentin mukaan huolehtia 2 momentissa säädetyistä asianmukaisista ja riittävistä toimenpiteistä rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi. Kyseisessä momentissa on viittaussäännös tietosuojalain 6 §:n 2 momenttiin. Huomioiden rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen käsittelystä aiheutuvat riskit, esityksessä ehdotetaan myös muita täydentäviä suojatoimia, joista ehdotetaan säädettävän uudessa 3 momentissa.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin *uusi 3 kohta*, jonka mukaan pykälässä tarkoitettuja tietoja voitaisiin käsitellä, jos käsittelystä säädetään laissa tai käsittely on välttämätöntä rekisterinpitäjälle laissa säädetyn yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi. Lainkohta vastaisi pitkälti voimassa olevaa 1 momentin 2 kohtaa, jossa on viittaus lain 6 §:n 1 momentin 2 kohtaan.

Vastaavasti kuin 6 §:n 1 momentin 2 kohta, voimassa oleva 7 §:n 1 momentin 2 kohta sallii rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen käsittelyn silloin, kun rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen käsittelystä säädetään erikseen laissa. Esityksellä ei ehdoteta tältä osin muutoksia. Voimassa oleva lainkohta sallii käsittelyn lisäksi tilanteessa, jossa rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen käsittely johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä. Voimassa olevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettävän vastaavasti kuin edellä 6 §:n 1 momentin 2 kohtaa, huomioiden nykyiseen muotoiluun ja käsitteisiin liittyvät tulkintaepäselvyydet sekä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan sanamuoto. Ehdotetun *uuden 3 kohdan* mukaan rikostuomioihin ja rikoksiin liittyviä henkilötietoja voitaisiin jatkossa käsitellä, jos kyseisestä käsittelystä olisi säädetty nimenomaisesti laissa tai jos kyseinen käsittely olisi välttämätöntä rekisterinpitäjälle laissa säädetyn yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi. Yleistä etua koskevia tehtäviä on avattu tarkemmin kappaleessa 2.4.2.

Vastaavasti kuin edellä 6 §:n 1 momentin 2 kohta, myös rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen käsittely ehdotetaan sidottavaksi uudessa 3 kohdassa välttämättömyyteen. Välttämättömyyteen sitominen olisi perusteltua ennen muuta siitä syystä, että nykyinen lainkohdassa tarkoitettu käsittely jättää rekisterinpitäjälle kohtuullisen paljon

harkintamarginaalia arvioida sitä, mitä (ja kuinka laajasti) pykälässä tarkoitettuja tietoja voitaisiin käsitellä rekisterinpitäjälle välittömästi laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan pykälässä tarkoitetut tiedot ovat luonteeltaan myös arkaluonteisia. Ehdotettu rajaus välttämättömyyteen perustuisi siten myös edellä viitattuun perustuslakivaliokunnan arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevaan lausuntokäytäntöön (PeVL 14/2018 vp) ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön (ks. tarkemmin kappaleesta 4.2.4). Välttämättömyyden arviointi edellyttäisi rekisterinpitäjältä tapauskohtaista arviointia sen varmistamiseksi, että pykälässä tarkoitettuja tietoja käsiteltäisiin vain siltä osin ja siinä laajuudessa kuin se on välttämätöntä kussakin yksittäisessä käsittelytilanteessa.

Välttämättömyysedellytys olisi samalla myös tietosuoja-asetuksen 10 artiklan edellyttämä suojatoimi ja varmistaisi osaltaan myös sen, että tietosuojalain sääntely on asetuksen edellyttämällä tavalla oikeasuhteista. Rekisterinpitäjän tulisi jatkossa noudattaa lainkohtaan ehdotettavan välttämättömyysedellytyksen lisäksi myös pykälän 2 momentissa säädettyjä suojatoimia. Käsiteltäessä henkilötietoja ehdotetun lainkohdan nojalla tulisivat myös tietosuoja-asetuksen mukaiset rekisteröidyn oikeudet sovellettavaksi käsittelyyn.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi *uusi 4 kohta*, jonka mukaan pykälässä tarkoitettuja tietoja saisi käsitellä, jos käsittely on tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten tehtävään tietojen käsittelyyn. Lainkohdan sääntely vastaisi voimassa olevan pykälän 1 momentin 2 kohdan viittausta tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 7 kohtaan. Lainkohdassa kuitenkin täsmennettäisiin, että käsittelyn tulee olla tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta tai tilastointia varten. Ehdotettu täsmennys olisi tarpeen, jotta varmistetaan, että lainkohdan sääntely on tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa säädettyjä käsittelyn yleisiä periaatteita. Lainkohdan mukaisessa henkilötietojen käsittelyssä tulisi noudattaa pykälän 2 momentissa tarkoitettuja asianmukaisia ja riittäviä suojatoimenpiteitä.

Pykälään ehdotetaan lisäksi *uusi 3 momentti*, jossa viitattaisiin lain 6 §:n 3 momenttiin. Ehdotetussa uudessa 6 §:n 3 momentissa säädettäisiin vakuutuslaitosten henkilötietojen käsittelyä koskevista täydentävistä suojatoimenpiteistä. Pykälään ehdotettavan uuden 3 momentin mukaan, mitä 6 §:n 3 momentissa ehdotetaan säädettävän toimenpiteistä vakuutetun, korvauksenhakijan, vakuutuksenhakijan sekä sen henkilön, jolle vakuutussuojaa haetaan, oikeuksien suojaamiseksi, sovellettaisiin myös käsiteltäessä tämän pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja henkilötietoja. Vakuutuslaitoksen tulisi siten kerätä tämän pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut tiedot ensi sijassa kohdassa tarkoitetulta henkilöltä itseltään sekä arvioitava tapauskohtaisesti välttämättömyyttä kerätä tietoja muualta kuin kohdassa tarkoitetulta henkilöltä. Tapauskohtainen välttämättömyysarviointi tulee tehdä erikseen sekä ennen vakuutuksen myöntämistä ja vakuutuksen myöntämisen jälkeen. Tietojen keräämisessä muualta kuin henkilöltä itseltään tulee huomioida ennen muuta edellä esiin tuotu tietosuojavaltuutetun ja hallintotuomioistuinten ratkaisukäytäntö (ks. edeltä tietosuojalain 6 §:n 3 momenttia koskevat yksityiskohtaiset perustelut).

Vakuutuslaitoksen tulisi poistaa tietosuoja-asetuksen 10 artiklan tarkoittamat tiedot välittömästi sen jälkeen, kun tietoja ei tarvita vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Vakuutuslaitos ei saisi myöskään käsitellä kohdassa tarkoitettuja tietoja muuhun kuin kohdassa säädettyyn tarkoitukseen, jollei muualla toisin säädetä. Ehdotettu säännös ei estäisi tietosuoja-asetuksen 10 artiklan tietojen käsittelyä muuhun tarkoitukseen, mutta edellyttäisi, että kyseisestä käsittelystä on säädetty muualla lainsäädännössä. Tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaan artiklan tarkoittamia tietoja voidaan käsitellä asetuksen 6 artiklan 1 kohdan perusteella viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja

vapauksien suojelemiseksi. Esimerkiksi vakuutusyhtiölain (521/2008) 30 luvun 3 a §:ssä (257/2020) säädetään vakuutusyhtiön oikeudesta käsitellä tietoja rikoksista ja rikosepäilyistä ja rekisteröidä tiedot sen harjoittamaan vakuutustoimintaan kohdistuneista rikoksista ja niiden epäilystä ylläpitämäänsä väärinkäytösrekisteriin (ks. HE 87/2019 vp). Esityksessä ehdotettavalla sääntelyllä ei olisi vaikutusta edellä mainittuun vakuutusyhtiölain sääntelyyn.

Vakuutuslaitoksen olisi lisäksi ilmoitettava vakuutetulle, korvauksenhakijalle, vakuutuksenhakijalle sekä sille henkilölle, jolle vakuutussuojaa haetaan, tietojen käytöstä, jos vakuutushakemuksen epääminen, vakuutuskorvauksen epääminen taikka muu kielteinen päätös johtuu asetuksen 10 artiklassa tarkoitettujen tietojen käsittelystä. Rekisteröidyn informointiin sovelletaan lisäksi, mitä tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artiklassa säädetään. Tietosuoja-asetus muun muassa edellyttää, että rekisterinpitäjä ilmoittaa rekisteröidylle, mistä rekisteröidyn tiedot on saatu (14 artiklan 2 kohdan f alakohta).

Uudessa 3 momentissa ehdotettavat suojatoimet täydentäisivät, mitä voimassa olevan pykälän 2 momentissa säädetään asianmukaisista ja erityisistä suojatoimenpiteistä, joita rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän on toteutettava. Vakuutuslaitoksen tulisi siten jatkossa huolehtia sekä pykälän 2 momentissa ja 3 momentissa säädetyistä suojatoimista.

Pykälän sääntely ja siihen nyt ehdotettavat muutokset perustuvat tietosuoja-asetuksen 10 artiklan sisältämään sääntelyliikkumavaraan. Pykälään ehdotettavilla muutoksilla varmistettaisiin, että sen sääntely täyttää tietosuoja-asetuksen edellytykset sääntelyn yleisen edun mukaisuudesta ja oikeasuhteisuudesta ja sisältää asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Vakuutuslaitosten osalta pykälän 1 momentin 2 kohtaan ehdotetun välttämättömyysedellytyksen, olemassa olevan pykälän 2 momentin sekä uuteen 3 momenttiin ehdotettujen suojatoimien arvioidaan yhdessä muun vakuutuslainsäädännön kanssa muodostavan tietosuoja-asetuksen 10 artiklan edellyttämät asianmukaiset ja riittävät suojatoimet. Ehdotuksen arvioidaan muiltakin osin täyttävän tietosuoja-asetuksen edellytykset yleisen edun mukaisuudesta sekä oikeasuhteisuudesta sekä varmistavan, että puuttuminen henkilötietojen suojaan toteutetaan EU:n perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan edellyttämällä tavalla täysin välttämättömän rajoissa.

14 §. *Tietosuojavaltuutetun tehtävät ja toimivaltuudet*. Pykälässä säädetään tietosuojavaltuutetun tehtävistä ja toimivaltuuksista. Pykälän 4 momentin mukaan tietosuojavaltuutettu akkreditoi tietosuoja-asetuksen 43 artiklassa tarkoitetun sertifiointielimen. Esityksessä ehdotetaan, että sertifiointielimen akkreditoinnin myöntäisi jatkossa kansallinen akkreditointielin. Näin ollen pykälän *4 momentti* ehdotetaan kumottavaksi. Sertifiointielimen akkreditoinnista ehdotetaan säädettäväksi uudessa 36 a §:ssä.

36 a §. *Sertifiointielimen akkreditointi.* Tietosuojalakiin ehdotetaan *uutta pykälää*, jossa säädettäisiin kansallisen akkreditointielimen suorittamasta akkreditoinnista. Jäsenvaltiot voivat tietosuoja-asetuksen 43 artiklan 1 kohdan mukaan säätää siitä, että akkreditointiasetuksessa tarkoitettu kansallinen akkreditointielin akkreditoi sertifiointielimen noudattaen EN-ISO/IEC 17065/2012-standardia ja toimivaltaisen valvontaviranomaisen vahvistamia lisävaatimuksia.

Ehdotetun uuden pykälän *1 momentin* mukaan akkreditoinnin myöntäisi jatkossa kansallinen akkreditointielin. Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun lain (1261/2010) 2 a §:n 1 momentin mukaan akkreditointijärjestelmään liittyvistä tehtävistä huolehtii kansallisena akkreditointielimenä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikkö (FINAS-akkreditointipalvelu). FINAS-akkreditointipalvelu on akkreditointiasetuksen mukaisesti nimetty kansallinen akkreditointielin, joten momentissa tarkoitettu kansallinen akkreditointielin

viittaisi yksiselitteisesti FINAS-akkreditointipalveluun (jäljempänä FINAS). Uuden ehdotetun tietosuojalain 36 a §:n myötä nykyinen 14 §:n 4 momentti kumottaisiin.

Ehdotetun pykälän *2 momentin* ensimmäisen virkkeen mukaan akkreditoinnissa teknisenä asiantuntijana toimisi ensisijaisesti tietosuojavaltuutettu ja toissijaisesti kansallisen akkreditointielimen nimeämä asiantuntija. Teknisellä asiantuntijalla tarkoitetaan akkreditointimenettelyyn osallistuvaa arvioijaa, jolla on erityistä asiantuntemusta liittyen arvioinnin kohteena olevaan pätevyysalueeseen, tässä tapauksessa tietosuojaa koskeviin vaatimuksiin. Tietosuojavaltuutetun roolina olisi arvioida tietosuojaa koskevien vaatimusten täyttymistä akkreditointia hakeneen toiminnassa. Ehdotuksen mukainen tehtävänjako tietosuojavaltuutetun ja FINASin välillä olisi tarkoituksenmukainen. Akkreditoinnissa voitaisiin hyödyntää FINASin vakiintuneita menettelytapoja, kokemusta ja asiantuntemusta kansallisena akkreditointielimenä. Tällöin tietosuojavaltuutetun toimistoon ei tarvitsisi perustaa omaa akkreditointiyksikköä eikä ylläpitää kokonaisvaltaista akkreditointimenettelyyn liittyvää erityisosaamista. Tietosuojavaltuutettu voisi keskittyä akkreditoinnissa tietosuojaa koskevan teknisen asiantuntijan rooliin. FINAS ja tietosuojavaltuutettu sopivat kirjallisesti tarkemmin käytännön menettelytavoista ja yhteistyöstä. Yhdessä sovitaan esimerkiksi teknisen asiantuntijan nimeämiselle varattavasta ajasta.

Tietosuojavaltuutettu osallistuisi akkreditointimenettelyyn puolueettomana teknisenä asiantuntijana ja osoittaisi tähän tarvittavat henkilöresurssit. Tietosuojavaltuutetulla olisi edelleen rooli tietosuojan valvontaviranomaisena, eikä ehdotettu uusi 36 a § rajoittaisi tietosuojavaltuutetun tietosuoja-asetuksessa, tietosuojalaissa eikä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (1054/2018) säädettyjä toimivaltuuksia.

Pykälän 2 momentin toisessa virkkeessä ehdotetaan säädettäväksi lausuntomenettelystä, jota noudatettaisiin, jos tietosuojavaltuutetun sijasta akkreditointimenettelyssä toimisi teknisenä asiantuntijana FINASin nimeämä asiantuntija. Tällöin FINASin tulisi ennen akkreditoinnin myöntämistä varata tietosuojavaltuutetulle tilaisuus lausua tietosuoja-asetuksen 43 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen, tietosuojaa koskevien edellytysten täyttymisestä. Olisi tarkoituksenmukaista, että tietosuojavaltuutettu lausuisi tällöin tietosuoja-asetuksessa säädettyjen edellytysten täyttymisestä vain tietosuojaa koskevilta osin. FINAS arvioisi puolestaan yleisempien, esimerkiksi johtamisjärjestelmää koskevien vaatimusten täyttymisen. Sääntelyn tarkoituksena olisi varmistaa akkreditointia hakeneiden yhdenvertainen kohtelu myös tilanteissa, joissa tietosuojavaltuutetulla ei olisi resurssisyistä mahdollisuutta toimia akkreditointimenettelyssä teknisenä asiantuntijana. Teknisenä arvioijana toimisi kuitenkin 2 momentin 1 virkkeen mukaisesti ensisijaisesti tietosuojavaltuutetun edustaja.

Akkreditointielimien vaatimusstandardi ISO/IEC 17011:2017 edellyttää akkreditointielimen nimeävän akkreditointimenettelyä varten arviointiryhmän, jossa on pääarvioija ja tarvittava määrä teknisiä arvioijia tai teknisiä asiantuntijoita taikka molempia. FINASilla on standardin edellyttämällä tavalla dokumentoidut menettelyt arviointi- ja akkreditointitoimintaan osallistuvien henkilöiden pätevyysvaatimusten ja suoritusarvioinnin dokumentoimiseksi. FINASin pääarvioijat ovat virkamiehiä ja toimivat virkavastuulla. ISO/IEC 17011:2017-standardi ei kuitenkaan edellytä, että teknisten arvioijien ja teknisten asiantuntijoiden tulisi olla kansallisen akkreditointielimen palveluksessa olevia henkilöitä. FINAS voi siis käyttää tietosuoja-asetuksessa tarkoitetun akkreditoinnin edellytysten arvioinnissa myös ulkopuolisia asiantuntijoita, jotka ovat esteettömiä, ja joilla on tehtävää varten riittävä pätevyys sekä riittävät tiedot ja taidot. FINAS tekee päätöksen asiantuntijoiden soveltuvuudesta, ja asiantuntijat sitoutuvat lisäksi sopimusteitse noudattamaan hallintolain (434/2003) vaatimuksia sekä

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädettyä salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta sekä hyödyntämiskieltoa.

Muilta osin akkreditointimenettelyssä sovellettaisiin, mitä tietosuoja-asetuksessa, akkreditointiasetuksessa ja -laissa sekä hallintolaissa säädetään hallintomenettelystä, akkreditoinnin edellytyksistä sekä akkreditointiin liittyvästä seurannasta, seuraamuksista ja muutoksenhausta.

Ehdotetun *3 momentin* mukaan kansallinen akkreditointielin määräisi ja perisi valtiolle maksun akkreditoinnista aiheutuneista kustannuksista. Kansallisen akkreditointielimen tulee akkreditointiasetuksen ja ISO/IEC 17011 -standardin mukaisesti olla emo-organisaatiostaan itsenäinen ja riippumaton yksikkö, mikä koskee myös maksujen määräämistä. Akkreditointihakemuksen käsittelyn edellyttämän asiantuntijatyön hinta määräytyisi kulloinkin voimassa olevien Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja tietosuojavaltuutetun toimiston maksullisia suoritteita koskevien asetusten perusteella. FINAS tilittäisi tietosuojavaltuutetulle korvauksen akkreditointimenettelyyn osallistuneiden teknisten asiantuntijoiden työn kustannuksista ja mahdollisista matka- tai muista kustannuksista, kuten päivärahoista.

7.2 Asunto-osakeyhtiölaki

2 luku **Osakkeet**

15 §. *Osakeluettelon julkisuus*. Pykälässä säädetään jokaisen oikeudesta tutustua osakeluetteloon ja saada jäljennös osakeluettelosta tai sen osasta. Pykälän 4 momentin mukaan Maanmittauslaitos saa luovuttaa osakeluetteloon merkityt tiedot teknisen käyttöyhteyden avulla osakkeenomistajalle. Pykälän *4 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että teknisen käyttöyhteyden käsite korvattaisiin tiedonhallintalain mukaisella käsitteellä katseluyhteys. Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa, että osakeluettelon tiedot voitaisiin luovuttaa jatkossakin osakkeenomistajalle katseluyhteyden avulla.

7.3 Haastemieslaki

4 a §. *Yhteydenottotietojen saaminen*. Pykälässä säädetään haastemiehen ja tiedoksiannon suorittamiseen oikeutetun oikeudesta saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä yhteydenottotietoja. Pykälän 2 momentissa säädetään tiedonluovutustavoista. Pykälän *2 momentin* ensimmäistä virkettä ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvattaisiin teknisen käyttöyhteyden ja tietojoukon käsite. Sen sijaan viitattaisiin rajapinnan ja katseluyhteyksien avulla tapahtuvaan tietojen luovuttamiseen. Pykälän 2 momentin ensimmäinen virke olisi tarpeen säilyttää sääntelyn selkeyden vuoksi, huomioiden erityisesti 2 momentin toinen virke, jossa säädetään valtion maksamasta korvauksesta teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden perustamisesta ja ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin. Pykälän 2 momentin toista virkettä muutettaisiin siten, että viitattaisiin käyttöyhteyden sijaan tekniseen rajapintaan ja katseluyhteyteen. Pykälän 2 momentin kolmatta virkettä ehdotetaan muutettavaksi siten, että poistetaan maininta tietojoukosta ja teknisestä käyttöyhteydestä.

7.4 Laki eläintenpitokieltorekisteristä

4 §. *Tietojen luovuttaminen rekisteristä teknisen käyttöyhteyden avulla*. Pykälässä säädetään eläintenpitorekisteriin tallennettujen tietojen luovuttamisesta. Pykälän *1 momentin 1 ja 4 kohdasta* ehdotetaan päivitettäväksi vanhentuneet säädösviittaukset. Eläinsuojelulaki (247/1996) on kumottu, ja tältä osin sovelletaan nykyään lakia eläinten hyvinvoinnista (693/2023). Vastaavasti säädösviittaus maaseutuelinkeinonhallinnon tietojärjestelmästä

annettuun lakiin (284/2008) on päivitettävä, sillä nykyään sovelletaan ruokahallinnon tietojärjestelmästä annettua lakia (560/2021). Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että teknisen käyttöyhteyden käsite korvattaisiin tiedonhallintalain mukaisilla käsitteillä tekninen rajapinta ja katseluyhteys. Samalla pykälän *otsikkoa* ehdotetaan muutettavaksi siten, että poistetaan vanhentunut viittaus tekniseen käyttöyhteyteen.

7.5 Laki konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä

9 §. *Tietojen julkisuus ja luovuttaminen*. Pykälässä säädetään konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin merkittyjen tietojen julkisuudesta ja tiedonluovutustavoista. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvattaisiin teknisen käyttöyhteyden käsite. Sen sijaan viitattaisiin rajapinnan ja katseluyhteyksien avulla tapahtuvaan tietojen luovuttamiseen. Momentissa mainitussa "muussa massaluovutuksessa" ei ole kyse sellaisesta yleisessä sähköisessä tietoverkossa tehtävästä massahausta, johon perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään suhtautunut kielteisesti (ks. esimerkiksi PeVL 82/2022 vp, PeVL 2/2018 vp, PeVL 17/2018 vp, PeVL 17/2019 vp).

10 §. *Maksut.* Pykälässä säädetään, että rekisterin käyttö yleisessä tietoverkossa ja tietojen toimittaminen viranomaiselle on maksutonta, mutta teknisen käyttöyhteyden tai massaluovutuksen kautta annettavista tiedoista peritään maksu. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvattaisiin teknisen käyttöyhteyden käsite. Sen sijaan viitattaisiin rajapinnan ja katseluyhteyksien avulla tapahtuvaan tietojen luovuttamiseen.

7.6 Laki liiketoimintakiellosta

21 §. *Rekisteri*. Pykälässä säädetään oikeusrekisterikeskuksen velvollisuudesta pitää yleiseen käyttöön tarkoitettua rekisteriä liiketoimintakiellon julkisuuden toteuttamiseksi sekä kiellon noudattamiseksi ja valvomiseksi. Pykälän *2 momentissa* säädetään tiedonluovutustavoista. Momentin toista ja kolmatta virkettä ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininnat teknisestä käyttöyhteydestä korvattaisiin tiedonhallintalain mukaisilla teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden käsitteillä.

7.7 Laki velkajärjestelyrekisteristä

8 §. *Tietojen julkisuus ja luovuttaminen*. Pykälässä säädetään velkajärjestelyrekisterin tietojen julkisuudesta sekä jokaisen oikeudesta saada tietoja ja otteita rekisteristä. Pykälän 3 momentissa säädetään tiedonluovutustavoista. Pykälän *3 momentin* ensimmäistä virkettä ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvattaisiin teknisen käyttöyhteyden käsite. Sen sijaan viitattaisiin rajapinnan ja katseluyhteyksien avulla tapahtuvaan tietojen luovuttamiseen. Momentissa mainitussa "muussa massaluovutuksessa" ei ole kyse sellaisesta yleisessä sähköisessä tietoverkossa tehtävästä massahausta, johon perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään suhtautunut kielteisesti (ks. esimerkiksi PeVL 82/2022 vp, PeVL 2/2018 vp, PeVL 17/2018 vp, PeVL 17/2019 vp). Momentin toista virkettä ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvattaisiin vanhentunut teknisen käyttöyhteyden käsite teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden käsitteillä.

9 §. *Maksut*. Pykälässä säädetään velkajärjestelyrekisterin otteiden ja yleisen tietoverkon kautta tapahtuvan velkajärjestelyrekisterin tietojen käytön maksuttomuudesta. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvattaisiin teknisen käyttöyhteyden käsite. Sen sijaan viitattaisiin rajapinnan ja katseluyhteyden avulla tapahtuvaan tietojen luovuttamiseen.

7.8 Rikosrekisterilaki

4 a §. Pykälässä säädetään asioista, joissa rikosrekisteristä voidaan luovuttaa henkilöä koskevaa tietoa Suomen viranomaiselle. Pykälän *1 momentin 1 kohdasta* ehdotetaan päivitettäväksi vanhentunut säädösviittaus. Viittaus kumottuun ulkomaalaislakiin (378/1991) päivitettäisiin vastaamaan nykyisin sovellettavaa ulkomaalaislakia (301/2004).

5 §. Pykälässä säädetään rikosrekisterin tietojen luovutuksesta rikosrekisterin otteella. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että korvattaisiin teknisen käyttöyhteyden ja konekielisen muodon käsite. Sen sijaan viitattaisiin teknisen rajapinnan ja katseluyhteyksien avulla tapahtuvaan tietojen luovuttamiseen.

7.9 Säätiölaki

14 luku **Säätiön valvonta**

8 §. *Tietojen saaminen muilta viranomaisilta*. Pykälässä säädetään rekisteriviranomaisen oikeudesta pyytää viranomaiselta sekä muulta julkista tehtävää hoitavalta säätiövalvontaa varten välttämättömiä tietoja. Pykälästä *poistettaisiin* sen viimeinen virke, jossa on erillinen säännös tietojen luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Yleiset säännökset tietojen luovuttamisen tavoista sisältyvät tiedonhallintalakiin.

7.10 Yhdistyslaki

47 §. *Yhdistysrekisteri ja rekisterinpitäjä*. Pykälässä säädetään rekisterinpitäjästä sekä jokaisen oikeudesta saada tietoja, otteita ja todistuksia yhdistysrekisteristä ja siihen kuuluvista asiakirjoista. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan päivitettäväksi vastaamaan julkisuus- ja tiedonhallintalainsäädäntöä. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen toisesta virkkeestä poistettaisiin viittaus tulosteeseen, tekniseen käyttöyhteyteen ja muuhun sähköiseen luovuttamiseen luovutustapana, joihin sovelletaan, mitä julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetään henkilötietojen luovuttamisesta rekisteristä sekä mitä tiedonhallintalaissa säädetään sähköisistä tiedonluovutustavoista. Momentti olisi kuitenkin tarpeen säilyttää, sillä tiedonhallintalain 24 §:n 2 momentti edellyttää, että tiedon antamisesta muille kuin viranomaisille muussa sähköisessä muodossa ja yleisölle katseluyhteytenä toteutettuna tietopalveluna säädetään erikseen. Muilta osin sähköisistä luovuttamistavoista viranomaisten välillä ja muille kuin viranomaisille säädetään tiedonhallintalain 22–24 §:ssä. Momentti mahdollistaa henkilötietojen hakemisen yleisen sähköisen tietoverkon kautta ainoastaan yksittäisinä hakuina, perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla (ks. esimerkiksi PeVL 82/2022 vp, PeVL 2/2018 vp, PeVL 17/2018 vp, PeVL 17/2019 vp).

7.11 Yrityskiinnityslaki

16 §. *Yrityskiinnitysasioiden käsittely ja yrityskiinnitysrekisterin rekisterinpitäjä*. Pykälän *1 momenttiin* ehdotettaisiin tehtäväksi tekninen muutos, jolla Patentti- ja rekisterihallituksen nimi korjattaisiin alkamaan isolla kirjaimella. Momentin sisältöön ei ehdoteta muutoksia.

Pykälän 2 *momenttiin* tehtäisiin tekninen muutos, jotta se vastaisi tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaista määritelmää ”rekisterinpitäjä”. Ehdotetun momentin mukaan yrityskiinnitysrekisterin rekisterinpitäjä on Patentti- ja rekisterihallitus. Lisäksi pykälän *otsikko* muutettaisiin vastaamaan pykälän sisältöä. Rekisterinpitäjästä säätäminen on mahdollista tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan sisältämän liikkumavaran mukaisesti. Ehdotettu tekninen muutos olisi sääntelyn selkeyden ja rekisteröidyn oikeusturvan kannalta tarpeen.

25 §. *Yrityskiinnitysrekisteriin tehtävät merkinnät.* Pykälässä säädetään yrityskiinnitysrekisterin tietosisällöstä sekä asetuksenantovaltuudesta. Pykälän 1 momentissa säädetään tiedoista, joita yrityskiinnitysrekisteriin merkitään. Pykälän 2 momentin mukaan rekisteriin voidaan merkitä muita tietoja sen mukaan kuin asetuksella säädetään. Pykälän 1 ja 2 momenttiin ei ehdoteta muutoksia.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *uusi 3 momentti*, jossa säädettäisiin yrityskiinnitysrekisteriin merkittävistä henkilötiedoista. Yrityskiinnitysrekisteriin merkittävät tiedot koskevat pääasiallisesti elinkeinonharjoittajia. Rekisterin tiedot voivat kuitenkin sisältää myös henkilötietoja – erityisesti silloin, kun kyse on yksityisestä elinkeinonharjoittajasta, joka on elinkeinotoimintaa harjoittava luonnollinen henkilö. Ehdotetun uuden 3 momentin mukaan rekisteriin merkittäisiin henkilötietoina luonnollisen henkilön nimi, henkilötunnus, kotikunta ja kansalaisuus. Jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, merkittäisiin rekisteriin syntymäaika. Ulkomailla asuvista rekisteriin merkittäisiin kotikunnan sijasta kotiosoite.

Ehdotetun uuden 3 momentin henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena olisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta (rekisterinpitäjän lakisääteinen velvollisuus). Yrityskiinnityslain 16 §:n mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen tehtävänä on pitää yrityskiinnitysrekisteriä ja tehtävä sinne merkintöjä lain 25 §:n mukaisesti. Ehdotettu sääntely perustuisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdan sisältämään kansalliseen sääntelyliikkumavaraan. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään lailla. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Edellä mainittu huomioiden katsotaan tarpeelliseksi, että yrityskiinnityslaissa säädetään, mitä henkilötietoja yrityskiinnitysrekisteriin merkitään. Yrityskiinnityslakiin ei merkittäisi tietosuoja-asetuksen 9 tai 10 artiklan tarkoittamia tai muitakaan valtiosääntöisesti arkaluonteisia henkilötietoja.

26 §. *Virheellisen ratkaisun ja rekisterimerkinnän korjaaminen*. Pykälässä säädetään yrityskiinnitysasiassa tehdyn virheellisen ratkaisun sekä yrityskiinnitysrekisterissä olevan virheellisen tiedon korjaamisesta hallintolain (434/2003) säännösten mukaisesti. Pykälässä ei suljeta pois henkilötietojen korjaamista hallintolain nojalla. Pykälää ehdotetaan tältä osin *täydennettäväksi,* jotta siitä kävisi selkeästi ilmi, että virheellisen ja epätarkan henkilötiedon oikaisemisesta ja poistamisesta säädetään tietosuoja-asetuksessa. Ehdotettava informatiivinen viittaus tietosuoja-asetukseen olisi tarpeen sen selventämiseksi, että henkilötietojen korjaamiseen sovellettaisiin aina suoraan tietosuoja-asetusta. Hallintolakia sovellettaisiin muun virheen korjaamiseen.

35 §. *Yrityskiinnitysrekisterin nojalla annettavat tiedot ja todistukset*. Pykälässä säädetään yrityskiinnitysrekisterin nojalla annettavista tiedoista ja todistuksista. Yrityskiinnitysrekisteri on julkinen ja voimassa olevan 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada tietoa rekisteriin tehdyistä merkinnöistä ja siihen liittyvistä asiakirjoista.

Yrityskiinnityslain sääntely on annettu ennen julkisuuslain voimaantuloa, eikä laissa ole näin ollen huomioitu julkisuuslain sääntelyä henkilötietojen luovuttamisesta viranomaisen henkilörekisteristä. Yrityskiinnitysrekisteriin sovelletaan kuitenkin julkisuuslakia. Kyseisen lain 16 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Henkilötietoja saa kuitenkin luovuttaa suoramarkkinointia ja mielipide- tai markkinatutkimusta varten vain, jos niin erikseen säädetään tai jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa. Esityksellä ehdotettavien muutosten

tarkoituksena olisi varmistaa, että yrityskiinnitysrekisterin tiedot olisivat jatkossakin pääsääntöisesti julkisia, lukuun ottamatta luonnollisen henkilön henkilötunnuksen loppuosaa ja ulkomailla asuvan kotiosoitetta.

Pykälän *1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi* toinen virke, jonka mukaan Patentti- ja rekisterihallitus saisi julkisuuslain 16 §:n 3 momentin estämättä luovuttaa yrityskiinnitysrekisteristä luovuttaa tiedon luonnollisen henkilön nimestä, syntymäajasta, kansalaisuudesta, kotikunnasta ja ulkomailla asuvan asuinmaasta tulosteena, teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka muutoin luovuttaa tai saattaa tiedot yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta.

Pykälän rakennetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että *nykyinen 2 momentti sijoitettaisiin pykälän loppuun uudeksi 3 momentiksi*. Momentin sisältöön ei ehdoteta muutoksia. Kyse olisi tältä osin teknisestä muutoksesta.

Pykälän *2 momentti* täsmentäisi ehdotettua pykälän 1 momenttia yrityskiinnitysrekisterin tietojen luovuttamisesta. Ehdotetun 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan Patentti- ja rekisterihallitus saisi luovuttaa tiedot yrityskiinnitysrekisteriin tallennetusta henkilötunnuksen tunnusosasta ja ulkomailla asuvan luonnollisen henkilön kotiosoitteesta vain, jos luovutuksensaajalla on tietosuojalain (1050/2018) 29 §:n mukainen peruste tietojen käsittelylle. Ehdotetun momentin toisen virkkeen mukaan tällaiset tiedot saadaan luovuttaa myös sähköisesti 1 momentissa säädetyllä tavalla suojattua tiedonsiirtoyhteyttä tai -tapaa käyttämällä. Ehdotetun momentin viimeisessä virkkeessä säädettäisiin lisäedellytyksestä, jonka mukaan tietopyynnön tekijän tulisi antaa Patentti- ja rekisterihallitukselle selvitys tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

Ehdotetut muutokset pykälään vastaisivat uudistettua kaupparekisterilakia (564/2023), jonka 2 §:ssä säädetään kaupparekisterin tietojen julkisuudesta ja tietojen luovuttamisesta (ks. HE 244/2022 vp).

Siltä osin kuin ehdotuksessa on kyse henkilötietojen luovuttamisesta ja luovuttamistavoista, ehdotetuissa muutoksissa olisi kyse tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdan sisältämän kansallisen liikkumavaran käytöstä. Käsittelyn oikeusperusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Ehdotettujen muutosten tavoitteena on selventää, miten henkilötietoja voidaan luovuttaa yrityskiinnitysrekisteristä ja selventää yrityskiinnityslain suhdetta julkisuuslakiin. Ehdotusten arvioidaan olevan tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla oikeasuhteisia ja yleisen edun mukaisia, sillä muutoksilla varmistettaisiin, että tiedot vastaanottavalla taholla olisi oikeus käsitellä tiettyjä henkilötietoja sekä asetettaisiin myös lisäedellytyksiä tietojen asianmukainen suojaamisen varmistamiseksi.

8 Voimaantulo

Lakien ehdotetaan tulevan voimaan 1.9.2026.

9 Suhde muihin esityksiin

Esityksellä on yhteys vireillä olevaan oikeusministeriön lainsäädäntöhankkeeseen asunto-osakeyhtiölain tarkastamisesta (OM119:00/2023). Kyseisessä hankkeessa on tarkoitus muuttaa asunto-osakeyhtiölain 2 luvun 15 §:n 3 momenttia.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Henkilötietojen suoja ja tietosuoja-asetuksen sääntelyliikkumavaran käyttö

Esityksen 1. ja 11. lakiehdotukset ovat merkityksellisiä perustuslain 10 §:ssä turvatun henkilötietojen ja yksityisyydensuojan kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta on säädettävä tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on pitänyt aiemmin henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa (PeVL 25/1998 vp). Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla on tullut lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista.

Perustuslain 10 §:n mukaista suojaa täydentävät ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 8 artiklan mukainen yksityiselämän suoja sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa turvattu henkilötietojen suoja. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaan, siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat. EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä. Samoin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä katsottu kattavan myös henkilötietojen suojan.

Perustuslakivaliokunta on todennut, että tietosuoja-asetus on EU:n säädös, joka on kaikilta osiltaan velvoittava ja jota sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (PeVL 1/2018 vp). Perustuslakivaliokunta on myös todennut, että sen valtiosääntöisiin tehtäviin ei kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (ks. esimerkiksi PeVL 31/2017 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin esittänyt huomioita unionin lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön suhteesta. Valiokunta on tulkintakäytännössään pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. PeVL 25/2005 vp). Valiokunta on tämän johdosta painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Perustuslakivaliokunnan mukaan henkilötietojen suojan valtiosääntöisessä arviossa painopiste on henkilötietojen suojan ja käsittelyä määrittävien säännösten sisällöllisessä arvioinnissa. Kansallisen liikkumavaran käyttöön kohdistuvassa valtiosääntöisessä arvioinnissa ovat merkityksellisiä esimerkiksi paitsi yksityiselämän ja henkilötietojen suojan asettamat sisällölliset vaatimukset myös muiden informaatioon liittyvien perusoikeuksien suojan suhde yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Valtiosääntöisiä kysymyksiä liittyy myös esimerkiksi kansallista sääntelyä edellyttäviin oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeisiin (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 7). Perustuslakivaliokunta painottaa edelleen, että yksityiselämän ja henkilötietojen

suojalla ei ole etusijaa muihin perusoikeuksiin nähden (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 8). Arvioinnissa on kyse kahden tai useamman perusoikeussäännöksen yhteensovittamisesta ja punninnasta (ks. esimerkiksi PeVL 54/2014 vp, s. 2/II, PeVL 10/2014 vp, s. 4/II). Valiokunta on korostanut erityisesti asiakirjajulkisuuden ja henkilötietojen suojan välistä tasapainoa (PeVL 22/2008 vp, s. 4/I).

Perustuslakivaliokunta on tietosuoja-asetusta täydentävää lainsäädäntöä koskevassa lausunnossaan pitänyt perusteltuna tarkistaa aiempaa kantaansa henkilötietojen suojan kannalta tärkeistä sääntelykohteista. Valiokunnan mielestä tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Valiokunnan käsityksen mukaan tietosuoja-asetuksen sääntely vastaa asianmukaisesti tulkittuna ja sovellettuna myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan määräytyvää henkilötietojen suojan tasoa. Näin ollen erityislainsäädäntöön ei ole tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla enää valtiosääntöisistä syistä välttämätöntä sisällyttää kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä. Perustuslakivaliokunnan mielestä henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla. (PeVL 14/2018 vp, s. 4).

Perustuslakivaliokunta katsoo myös, että sääntelyn selkeyden vuoksi kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee jatkossa suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen säätäminen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen antaman kansallisen liikkumavaran puitteissa. Perustuslakivaliokunnan mielestä on kuitenkin selvää, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta. (PeVL 14/2018 vp, s. 5).

Perustuslakivaliokunta on toisaalta kiinnittänyt huomiota myös henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn raskauteen ja monimutkaisuuteen (ks. esimerkiksi PeVL 31/2017 vp, s. 4 ja PeVL 71/2014 vp, s. 3). Valiokunta muistuttaa tämän johdosta, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden, täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös tietosuoja-asetuksen soveltamisalan ulkopuolella kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla (ks. myös PeVL 14/2018 vp, s. 7, PeVL 31/2017 vp, s. 3—4, PeVL 5/2017 vp, s. 9, PeVL 38/2016 vp, s. 4). Myös rikosasioiden tietosuojalain käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta huomautti, että sen valtiosääntöisiin tehtäviin ei lähtökohtaisesti kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (ks. esimerkiksi PeVL 31/2017 vp, s. 4). Valiokunta korostaa kuitenkin edelleen, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esimerkiksi PeVL 1/ 2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Perustuslakivaliokunta on painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta on edelleen tarkentanut linjauksiaan rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalalla, kiinnittäen huomiota muun muassa tarpeeseen antaa yleislakia tarkentavaa sääntelyä (PeVL 51/2018 vp ja PeVL 52/2018 vp).

Esitykseen sisältyvissä 1. ja 11. lakiehdotuksissa on huomioitu perustuslaista ja tietosuojasääntelystä johtuvat vaatimukset sekä tietosuoja-asetuksen sallima kansallinen

liikkumavara. Erityistä huomiota on 1. lakiehdotuksen osalta kiinnitetty tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan tarkoittamien erityisiin henkilötietoryhmiin sekä 10 artiklan tarkoittamien rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien tietojen käsittelyyn sekä arvioitu kyseisen sääntelyn täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta suhteessa tietosuoja-asetuksessa säädettyihin ja valtiosääntöisiin vaatimuksiin. Ehdotettujen täsmennysten myötä 1. ja 11. lakiehdotusten arvioidaan täyttävän perustuslain 10 §:stä seuraavat vaatimukset sen mukaisesti kuin perustuslakivaliokunta on tarkistanut tulkintaansa ja mitä tietosuoja-asetuksessa säädetään.

Kansallisen liikkumavaran käytöstä tehdään tarkempaa selkoa edellä nykytilan arviointia koskevassa kappaleessa sekä 1. ja 11. lakiehdotusten yksityiskohtaisissa perusteluissa (ks. kappaleet 2.4.1 ja 7.1).

Arkaluonteiset henkilötiedot

Perustuslakivaliokunta on arvioinut arkaluonteisten tietojen käsittelyä pitäen lähtökohtana, että yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on arvioitava kulloisessakin sääntely-yhteydessä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa (ks. PeVL 42/2016 vp, s. 2—3 ja siinä viitatut lausunnot). Merkityksellistä on ollut, että valiokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa henkilötietojen käsittelystä säädettäessä erityisesti se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy perustuslain 10 §:n samassa momentissa turvatun yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Valiokunta on tämän vuoksi arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (PeVL 29/2016 vp, s. 4—5 ja esimerkiksi PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp sekä PeVL 14/2009 vp).

Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (PeVL 13/2016 vp, s. 4, PeVL 14/2009 vp, s. 3/I). Myös tietosuoja-asetuksen mukaan erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Valiokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esimerkiksi PeVL 3/2017 vp, s. 5). Valiokunta on uudemmassa käytännössä pitänyt asiaa säätämisjärjestyskysymyksenä (ks. esimerkiksi PeVL 15/2018 vp, s. 40).

Vaikka EU:n tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkamisen johdosta kansallisessa lainsäädännössä tulee tietosuoja-asetuksen 9 artiklaan valitun erityisten henkilötietoryhmien käsitteen vuoksi välttää arkaluonteisten tietojen käsitteen käyttämistä sääntelyn selvyyden vuoksi (ks. myös PeVL 14/2018 vp), pitää perustuslakivaliokunta edelleen perusteltuna kuvata valtiosääntöisesti tiettyjä henkilötietoryhmiä nimenomaan arkaluonteisiksi (PeVL 15/2018 vp). Näillä tarkoitetaan laajempaa tietojoukkoa kuin vain tietosuoja-asetuksessa tarkoitetut erityiset henkilötietoryhmät ja rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvät henkilötiedot. Arkaluonteisten tietojen käsittelyn salliminen koskee valiokunnan mukaan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (ks. esimerkiksi PeVL 37/2013 vp). Tällaisten tietojen käsittely

voi johtaa korostuneeseen tarpeeseen suojata henkilötietoja väärinkäytöltä (ks. myös PeVL 33/2016 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta on todennut nimenomaisesti, että henkilön terveydentilaa tai sairautta koskevat tiedot ja rikoksen seuraamusta koskevat tiedot ovat tällaisia arkaluonteisia tietoja ja kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten rikos- ja terveydentilatietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä välttämättömään (ks. PeVL 3/2017 vp; ks. myös PeVL 17/2018 vp).

Esityksessä ehdotetaan, että erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja sekä rikostuomioihin ja rikoksiin liittyviä henkilötietoja koskevia tietosuojalain säännöksiä täsmennettäisiin vastaamaan perustuslain 10 §:stä seuraavia vaatimuksia, sen mukaisesti kuin perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään kyseisiä vaatimuksia arvioinut. Täsmennyksiä ehdotetaan lisäksi vastaamaan EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklan vaatimuksia, sen mukaisesti kuin kyseisiä vaatimuksia täsmennetään tietosuoja-asetuksessa. Tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 51 kappaleen mukaan henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Asetuksen 9 ja 10 artiklassa säädetään erityisistä reunaehdoista erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen ja rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen käsittelylle.

Perustuslakivaliokunnan mielestä arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä edelleen rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä välttämättömään ja se on pitänyt asiaa säätämisjärjestyskysymyksenä. Tietosuojalain 6 ja 7 §:ään ehdotetuissa muutoksissa on pyritty ennen muuta varmistamaan, että pykälässä säädettävien arkaluonteisten henkilötietojen käsittely rajataan käsittelyn tarkoituksen kannalta välttämättömään. Välttämättömyyteen sitominen on katsottu tarpeelliseksi myös sen varmistamiseksi, että säännökset ovat tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla oikeasuhteisia ja että niissä säädetään asetuksen edellyttämällä tavalla asianmukaisista ja riittävistä suojatoimenpiteistä rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Lisäksi ehdotetuissa säännöksissä on huomioitu EU:n perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohta, jonka mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Unionin tuomioistuin on tältä osin katsonut, että rajoitukset on toteutettava täysin välttämättömän rajoissa ja edellyttänyt tältä osin myös selkeää ja täsmällistä sääntelyä (ks. asia 740/22, 52 kohta, asia C-439/19, 105 kohta, asia 172–176 kohta, asia C-13/16, 30 kohta, yhdistetyt asiat C-92/09 ja C-93/09, 86 kohta, asia C-473/12, 39 kohta ja asia C-212/13, 28 kohta). Rajoitusten välttämättömyyttä arvioitaessa unionin tuomioistuin on katsonut, että välttämättömyyttä koskeva vaatimus ei täyty, mikäli tavoite voidaan kohtuudella saavuttaa yhtä tehokkaasti muilla rekisteröityjen perusoikeuksia vähemmän rajoittavilla keinoilla. Sitä vastoin välttämättömyysvaatimus täyttyy, jos kyseessä olevan tietojen käsittelyn tavoitetta ei voida kohtuudella saavuttaa yhtä tehokkaasti muilla, vähemmän rajoittavilla keinoilla (ks. esim. asia C-548/21, 87 ja 88 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Välttämättömyyttä koskevan suojatoimen ohella tietosuojalain 6 ja 7 §:iin ehdotetaan eräiltä osin myös muita käsittelyä koskevia täsmällisempiä suojatoimia. Kyseiset suojatoimet liittyvät vakuutuslaitosten vakuutustoimintaan liittyvään henkilötietojen käsittelyyn vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi.

Tietosuojalain 6 ja 7 §:n vakuutuslaitosten henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vakuutuslaitoksella olisi oikeus käsitellä vakuutetun ja korvauksenhakijan lisäksi myös vakuutuksenhakijan ja sen henkilön, jolle vakuutussuojaa

haetaan, terveydentila- ja rikostietoja. Ehdotetut muutokset vakuutuslaitosten henkilötietojen käsittelyä koskeviin säännöksiin (tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 1 kohta ja 3 momentti sekä tietosuojalain 7 §:n 1 momentin 2 kohta ja 3 momentti) arvioidaan välttämättömiksi, sillä voimassa olevien säännösten sanamuodon tulkinnasta on ollut epäselvyyttä ennen vakuutussopimusten tekemistä, vaikka kyseinen käsittely on välttämätöntä vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi (ks. TSV 8.6.2022, diaarinumero 7285/183/18, KHO:2025:86 sekä Helsingin hallinto-oikeuden päätökset 16.1.2024, diaarinumero 3457/03.04.04.04.01/2022 ja diaarinumero 3463/03.04.04.04.01/2022). Huomioiden vakuutuslainsäädännön kokonaisuus ja tarkoitus sekä vakuutuslaitosten tarve käsitellä vastuunsa arvioimiseksi tai selvittämiseksi myös tietosuoja-asetuksen 9 ja 10 artiklan tarkoittamia tietoja, ehdotettu laajennus on arvioitu oikeasuhteiseksi.

Vakuutuslaitosten tulee jo nykyisin noudattaa tietosuoja-asetuksen, tietosuojalain sekä muun lainsäädännön, kuten vakuutuslainsäädännön, vaatimuksia. Esimerkiksi tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa ja 7 §:n 2 momentissa säädetään tietosuoja-asetuksen 9 ja 10 artiklan edellyttämistä suojatoimista. Nyt ehdotetuilla täsmällisemmillä suojatoimilla varmistetaan, että perusoikeuksiin puuttuminen rajataan täysin välttämättömään. Tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artiklassa säädetään rekisteröidyn informoinnista, kun henkilötietoja kerätään rekisteröidyltä tai muualta. Rekisterinpitäjän on muun muassa ilmoitettava tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaisesti rekisteröidylle, mistä rekisteröidyn henkilötiedot on saatu.

Valtiosääntöiset vaatimukset ja unionin oikeus huomioiden samassa yhteydessä on kuitenkin arvioitu välttämättömäksi säätää kyseistä käsittelyä koskevista täsmällisemmistä suojatoimista, kuten nykyisen tarpeellisuusvaatimuksen muuttamista välttämättömyyteen. Muita täsmällisempiä suojatoimia ehdotetaan liittyen käsittelyn läpinäkyvyyteen, kohtuullisuuteen, käyttötarkoituksiin, tietojen poistamiseen sekä rekisteröidyn informointiin. Rekisteröidyn oikeuksien ja perusteltujen odotusten varmistamiseksi vakuutuslaitoksen tulisi muun muassa kerätä terveydentila- ja rikostietoja ensisijaisesti vakuutuksenhakijalta, vakuutetulta, korvauksenhakijalta tai siltä henkilöltä, jolle vakuutussuojaa haetaan. Tietojen kerääminen muualta edellyttäisi tapauskohtaista harkintaa ja välttämättömyyttä. Tietojen minimoinnin vakuutuslaitosten tulisi poistaa terveydentila- ja rikostiedot välittömästi, kun niitä ei tarvita vakuutuslaitoksen vastuun selvittämiseksi tai arvioimiseksi, ellei tietojen säilyttämisestä ole säädetty muulla lainsäädännössä toisin. Käyttötarkoitussidonnaisuuden varmistamiseksi tietoja ei myöskään saisi käsitellä muuhun tarkoitukseen, ellei muualla toisin säädetä. Rekisteröidyn informoinnin varmistamiseksi säädettäisiin myös nimenomaisesta velvollisuudesta ilmoittaa vakuutuksenhakijalle, vakuutetulle, korvauksenhakijalle ja sille henkilölle, jolle vakuutussuojaa haetaan, mikäli tietojen käsittely johtaa vakuutushakemuksen tai -korvauksen epäämiseen tai muuhun kielteiseen päätökseen.

Tietosuojalain 6 ja 7 §:ään ehdotettavien täsmennysten katsotaan kokonaisuutena, yhdessä tietosuojalain nykyisten suojatoimia koskevien säännösten (tietosuojalain 6 §:n 2 momentti ja 7 §:n 2 momentti) kanssa, täyttävän perustuslain 10 §:stä seuraavat vaatimukset. Ehdotettujen muutosten suhdetta perustuslakiin ja tietosuoja-asetukseen on selostettu ja arvioitu myös nykytilan arviointia koskevassa kappaleessa ja lakiehdotusten yksityiskohtaisissa perusteluissa (ks. kappaleet 2.4.2, 2.4.3 ja 7.1).

Muun kuin viranomaisen henkilötietojen käsittely julkista hallintotehtävää hoitaessa

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää

julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Julkisella hallintotehtävällä viitataan perustuslaissa verraten laajaan hallinnollisten tehtävien kokonaisuuteen, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Lainsäädäntö- tai tuomiovallan käyttöä sen sijaan ei voida pitää säännöksessä tarkoitettuna hallintotehtävänä. Perustuslain 124 §:n säännös kattaa sekä viranomaisille nykyisin kuuluvien tehtävien siirtämisen että hallintoon luettavien uusien tehtävien antamisen muille kuin viranomaisille (PeVL 26/2017 vp, s. 48, HE 1/1998 vp, s. 179/I).

Esityksessä ei ehdoteta julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle. Esityksessä kuitenkin ehdotetaan, että tietosuojalain 4 §:ssä säädettäisiin muulle kuin viranomaiselle oikeudellinen perusta käsitellä henkilötietoja silloin, kun ne hoitavat lailla tai lain nojalla annettuja julkisia hallintotehtäviä, joissa on kyse tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan tarkoittamasta yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta tai julkisen vallan käytöstä. Esityksessä on tältä osin tehty arviointia perustuslain ja tietosuoja-asetuksen vaatimusten osalta.

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Tämä edellyttää muun muassa, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla. Tietosuojalaki on hallinnon yleislaki. Tietosuojalain 4 §:n 2 kohta on rajattu nimenomaisesti koskemaan viranomaisten henkilötietojen käsittelyä yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi (HE 9/2018 vp, s. 79). Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta on mahdollinen henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste myös yksityisille. Kyseinen kohta ei edellytä, että kaikkia yksittäisiä tiedonkäsittelytilanteita varten olisi olemassa erityislaki. Tarkoituksenmukaista ei ole myöskään yksityisten tahojen osalta, että kaikkia yksittäisiä tiedonkäsittelytilanteita varten olisi olemassa erityislaki. Riittävää on, että lainsäädännössä huomioidaan tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan vaatimukset. Perustuslain tulkinnan (PeVL 14/2018 vp) valossa riittävää on myös, että käsittely perustuu tietosuojan yleissäädöksiin silloin, kun käsittelyyn ei liity erityisiä riskejä.

Tietosuojalain 4 §:ssä ehdotetaan tältä osin säädettäväksi oikeudellinen perusta myös muille kuin viranomaisille, kun ne hoitavat julkista hallintotehtävää, jossa on kyse yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisesta tai julkisen vallan käyttämisestä. Vastaavalla tavalla kuin viranomaisten käsittelyä koskevassa tietosuojalain 4 §:n 2 kohdassa, soveltamisala rajautuisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettuun käsittelyyn. Ehdotettu sääntely ei siten koskisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan tarkoittamaa käsittelyä, jossa on kyse rekisterinpitäjän lakisääteisen velvollisuuden noudattamisesta. Ehdotettu sääntely olisi vastaavalla tavalla sidottu myös tarpeellisuuteen ja oikeasuhteisuuteen. Sääntely ei myöskään loisi oikeutta käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja, joiden käsittelystä tulisi säätää perustuslakivaliokunnan ja tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.

Muun kuin viranomaisen henkilötietojen käsittelystä julkista hallintotehtävää hoitaessa tehdään selkoa myös edellä kappaleessa 2.4.2 sekä tietosuojalain yksityiskohtaisissa perusteluissa (ks. kappale 7.1).

Hallituksen arvion mukaan esitys voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

tietosuojalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan tietosuojalain (1050/2018) 14 §:n 4 momentti,

muutetaan 4 §:n 2 kohta, 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta sekä 7 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin niistä on 7 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1225/2023, sekä

lisätään 4 §:ään uusi 2 momentti, 6 §:ään uusi 3 momentti, 7 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1225/2023, uusi 3 ja 4 kohta, 7 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1225/2013, uusi 3 momentti ja lakiin uusi 36 a § seuraavasti:

4 §

Käsittelyn lainmukaisuus

Henkilötietoja saa käsitellä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti, jos:

— —

2) käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai viranomaiselle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi;

— —

Mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, koskee myös yhteisöjä, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden hoitaessa lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää.

6 §

Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta:

1) vakuutuslaitoksen käsitellessä vakuutustoiminnassa saatuja tietoja vakuutetun, korvauksenhakijan, vakuutuksenhakijan sekä sen henkilön, jolle vakuutussuojaa haetaan, terveydentilasta, sairaudesta tai vammaisuudesta taikka sellaista häneen kohdistetuista hoitotoimenpiteistä tai niihin verrattavista toimista, jotka ovat välttämättömiä vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi;

2) tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka on välttämätöntä rekisterinpitäjälle laissa säädetyn yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi;

— —

Vakuutuslaitoksen on kerättävä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot ensi sijassa kohdassa tarkoitetulta henkilöltä itseltään sekä arvioitava tapauskohtaisesti tietojen keräämisen välttämättömyyttä muualta. Tiedot on poistettava välittömästi sen jälkeen, kun tietoja ei tarvita vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Tietoja ei saa käsitellä muuhun kuin mainitussa kohdassa säädettyyn tarkoitukseen, jollei muualla toisin säädetä. Mainitussa kohdassa tarkoitetulle henkilölle on ilmoitettava tietojen käytöstä, jos vakuutushakemuksen epääminen, vakuutuskorvauksen epääminen taikka muu kielteinen päätös johtuu mainitussa kohdassa tarkoitettujen tietojen käsittelystä.

7 §

Rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely

Tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioihin ja rikoksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja saa käsitellä, jos:

— —

2) käsittely on välttämätöntä vakuutuslaitoksen käsitellessä vakuutustoiminnassa saatuja tietoja vakuutetusta, korvauksenhakijasta, vakuutuksenhakijasta sekä siitä henkilöstä, jolle vakuutussuojaa haetaan vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi;

3) käsittelystä säädetään laissa tai käsittely on välttämätöntä välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetyn yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi; tai

4) käsittely on tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten tehtävään tietojen käsittelyyn.

— —

Mitä 6 §:n 3 momentissa säädetään toimenpiteistä vakuutetun, korvauksenhakijan, vakuutuksenhakijan sekä sen henkilön, jolle vakuutussuojaa haetaan, oikeuksien suojaamiseksi, sovelletaan myös käsiteltäessä tämän pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja henkilötietoja.

36 a §

Sertifiointielimen akkreditointi

Kansallinen akkreditointielin akkreditoi tietosuoja-asetuksen 43 artiklassa tarkoitetun sertifiointielimen.

Akkreditoinnissa teknisenä asiantuntijana toimii ensisijaisesti tietosuojavaltuutettu ja toissijaisesti kansallisen akkreditointielimen nimeämä asiantuntija. Jos teknisenä asiantuntijana toimii kansallisen akkreditointielimen nimeämä asiantuntija, tietosuojavaltuutetulle on ennen akkreditoinnin myöntämistä varattava tilaisuus lausua tietosuoja-asetuksen 43 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen, tietosuojaa koskevien edellytysten täyttymisestä.

Kansallinen akkreditointielin määrää ja perii valtiolle maksun tämän pykälän nojalla toteutetuista akkreditointi- ja arviointipalveluista. Tietosuojavaltuutetun toimistolla on oikeus saada kansalliselta akkreditointielimeltä korvaus tämän pykälän mukaisten tehtävien suorittamisesta.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

2.

Laki

asunto-osakeyhtiölain 2 luvun 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 2 luvun 15 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1330/2018, seuraavasti:

2 luku

Osakkeet

15 §

Osakeluettelon julkisuus

— —

Maanmittauslaitos saa luovuttaa osakeluetteloon merkityt tiedot *katseluyhteyden* avulla osakkeenomistajalle.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

3.

Laki

haastemieslain 4 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan haastemieslain (505/1986) 4 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 690/2016, seuraavasti:

4 a §

Yhteydenottotietojen saaminen

— —

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan antaa teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla. Valtion varoista voidaan maksaa korvausta teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden perustamisesta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista. Tiedonsaajalla ei ole oikeutta luovuttaa tietoja edelleen.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

4.

Laki

eläintenpitokieltorekisteristä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläintenpitorekisteristä annetun lain (21/2011) 4 §:n otsikko, 1 momentin 1 ja 4 kohta sekä 2 momentti seuraavasti:

4 §

Tietojen luovuttaminen rekisteristä

Rekisteriin talletetuista tiedoista saa salassapitosäännösten estämättä antaa tietoja:

1) eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi kiellon valvonnasta huolehtiville eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) 5 §:n 6 kohdassa tarkoitetuille viranomaisille;

— —

4) ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettuun tietovarantoon talletettavaksi ja käytettäväksi sellaisten maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinnon tehtävien hoitoa varten, joissa eläintenpitokielto laissa erikseen säädetyissä tapauksissa on otettava tai voidaan ottaa huomioon.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain (137/2004) 9 §:n 2 momentti sekä 10 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 367/2017, seuraavasti:

9 §

Tietojen julkisuus ja luovuttaminen

— —

Rekisteristä saa luovuttaa tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetyn estämättä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka muuna massaluovutuksena hyväksyttävää tarkoitusta varten.

— —

10 §

Maksut

— —

Teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka muuna massaluovutuksena konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettavista tiedoista valtiolle perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

6.

Laki

liiketoimintakiellosta annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) 21 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1107/2006, seuraavasti:

21 §

Rekisteri

— —

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaisella on oikeus saada tietoja rekisteriin voimassa olevista liiketoimintakielloista tehdyistä merkinnöistä myös kopiona ja tulosteena. Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa tietoja teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka muutoin sähköisesti tuomioistuimelle ja muulle viranomaiselle, joka tarvitsee tietoja laissa säädetyn tehtävänsä hoitamiseksi, luottotietotoimintaa harjoittavalle yhteisölle sekä luotto- ja rahoituslaitoksille ja muulle yhteisölle, joka toiminnassaan jatkuvasti tarvitsee tietoja sopimusosapuolen luotettavuuden arvioimiseksi tai muuta tähän verrattavaa hyväksyttävää tarkoitusta varten. Ennen teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avaamista on luovutuksensaajan annettava rekisterinpitäjälle selvitys tietojen suojaamisesta.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

7.

Laki

velkajärjestelyrekisteristä annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan velkajärjestelyrekisteristä annetun lain (368/2017) 8 §:n 3 momentti sekä 9 §:n 2 momentti seuraavasti:

8 §

Tietojen julkisuus ja luovuttaminen

— —

Rekisteristä saadaan luovuttaa tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetyn estämättä teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka muuna massaluovutuksena tuomioistuimille velkajärjestelyyn liittyviä tehtäviä, ulosotto-, vero-, poliisi- tai muulle viranomaiselle perintä- ja täytäntöönpanotehtäviä sekä luottotietotoiminnan harjoittajille luottotietorekisterin pitämistä varten. Tietoja teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla saadaan lisäksi luovuttaa sille, joka tarvitsee niitä luoton myöntämistä ja valvontaa varten.

9 §

Maksut

— —

Teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka muuna massaluovutuksena velkajärjestelyrekisteristä annettavista tiedoista valtiolle perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

8.

Laki

rikosrekisterilain 4 a ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 4 a §:n 1 momentin 1 kohta sekä 5 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 4 a §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1093/1999 ja 5 §:n 2 momentti laissa 215/2012, seuraavasti:

4 a §

Sen lisäksi, mitä 4 §:ssä säädetään, rikosrekisteristä luovutetaan henkilöä koskevat tiedot Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee:

1) passia, Suomen kansalaisuutta tai ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettua viisumia, lupaa tai muuta toimenpidettä;

— —

5 §

— —

Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa edellä 4 ja 4 a §:ssä tarkoitetuille viranomaisille tietoja rikosrekisteristä näissä pykälissä säädettyihin tarkoituksiin myös teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla, jos se on tietojen käyttötarve ja tarvittavat suojatoimet huomioon ottaen perusteltua. Edellä 2 §:n 5 momentissa tarkoitettu tieto voidaan luovuttaa vain syyttäjälle tai esitutkintaviranomaiselle.

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

9.

Laki

säätiölain 14 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säätiölain (487/2015) 14 luvun 8 § seuraavasti:

14 luku

Säätiön valvonta

8 §

Tietojen saaminen muilta viranomaisilta

Rekisteriviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä saada viranomaiselta ja muulta julkista tehtävää hoitavalta tässä luvussa säädettyä säätiövalvontaa varten välttämättömät tiedot säätiöstä ja sen 1 luvun 8 §:ssä tarkoitettuun lähipiiriin kuuluvista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

yhdistyslain 47 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yhdistyslain (503/1989) 47 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 462/2017, seuraavasti:

47 §

Yhdistysrekisteri ja rekisterinpitäjä

— —

Jokaisella on oikeus saada tietoja, otteita ja todistuksia yhdistysrekisteristä ja siihen kuuluvista asiakirjoista. Patentti- ja rekisterihallitus saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetyn estämättä luovuttaa tiedon luonnollisen henkilön nimestä, syntymäajasta, kotikunnasta ja kansalaisuudesta noudattaen, mitä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019) säädetään tai saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———

11.

Laki

yrityskiinnityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yrityskiinnityslain (634/1984) 16 ja 26 § sekä 35 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 26 § laissa 1031/2003, sekä

lisätään 25 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1157/2013, uusi 3 momentti ja 35 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

16 §

Yrityskiinnitysasioiden käsittely ja yrityskiinnitysrekisterin rekisterinpitäjä

Yrityskiinnitysasiat käsittelee Patentti- ja rekisterihallitus (*rekisteriviranomainen*).

Yrityskiinnitysrekisterin rekisterinpitäjä on Patentti- ja rekisterihallitus.

25 §

Yrityskiinnitysrekisteriin tehtävät merkinnät

— —

Yrityskiinnitysrekisteriin merkitään henkilötietoina luonnollisen henkilön nimi, henkilötunnus, kotikunta ja kansalaisuus. Jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, merkitään rekisteriin syntymäaika. Ulkomailla asuvista rekisteriin merkitään kotikunnan sijasta kotiosoite.

26 §

Virheellisen ratkaisun ja rekisterimerkinnän korjaaminen

Yrityskiinnitysasiassa tehdyn virheellisen ratkaisun sekä yrityskiinnitysrekisterissä olevan virheellisen tiedon korjaamisessa noudatetaan hallintolain (434/2003) säännöksiä. Virheellisen ja epätarkan henkilötiedon oikaisemisesta ja poistamisesta säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus).

35 §

Yrityskiinnitysrekisterin nojalla annettavat tiedot ja todistukset

Jokaisella on oikeus saada yrityskiinnitysrekisterin merkinnöistä tietoja, otteita ja todistuksia. Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, Patentti- ja rekisterihallitus saa luovuttaa tiedon luonnollisen henkilön nimestä, syntymäajasta, kansalaisuudesta, kotikunnasta ja ulkomailla asuvan asuinmaasta

tulosteena, teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka muutoin luovuttaa tai saattaa tiedot yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta.

Patentti- ja rekisterihallitus saa luovuttaa tiedot yrityskiinnitysrekisteriin tallennetusta henkilötunnuksen tunnusosasta ja ulkomailla asuvan luonnollisen henkilön kotiosoitteesta vain, jos luovutuksensaajalla on tietosuojalain (1050/2018) 29 §:n mukainen peruste tietojen käsittelylle. Tällaiset tiedot saadaan luovuttaa myös sähköisesti 1 momentissa säädetyllä tavalla suojattua tiedonsiirtoyhteyttä tai -tapaa käyttämällä. Lisäksi edellytyksenä tietojen luovuttamiselle on, että tietopyynnön tekijä antaa rekisteriviranomaiselle selvityksen tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

Helsingissä 19.2.2026

Pääministeri

Petteri Orpo

Oikeusministeri Leena Meri

Liite
Rinnakkaistekstit

1.

Laki

tietosuojalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tietosuojalain (1050/2018) 14 §:n 4 momentti,
muutetaan 4 §:n 2 kohta, 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta sekä 7 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin niistä on 7 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1225/2023, sekä
lisätään 4 §:ään uusi 2 momentti, 6 §:ään uusi 3 momentti, 7 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1225/2023, uusi 3 ja 4 kohta, 7 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1225/2013, uusi 3 momentti ja lakiin uusi 36 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
4 §	4 §
Käsittelyn lainmukaisuus	*Käsittelyn lainmukaisuus*
Henkilötietoja saa käsitellä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti, jos:	Henkilötietoja saa käsitellä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti, jos:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
2) käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi;	2) käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen *yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai viranomaiselle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi*;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
(Uusi)	*Mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, koskee myös yhteisöjä, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden hoitaessa lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää.*
6 §	6 §
Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely	*Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely*
Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta:	Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta:
1) vakuutuslaitoksen käsitellessä vakuutustoiminnassa saatuja tietoja vakuutetun ja korvauksenhakijan terveydentilasta, sairaudesta tai vammaisuudesta taikka sellaista häneen kohdistetuista hoitotoimenpiteistä tai niihin	1) vakuutuslaitoksen käsitellessä vakuutustoiminnassa saatuja tietoja vakuutetun*,* korvauksenhakijan*, vakuutuksenhakijan sekä sen henkilön, jolle vakuutussuojaa haetaan,* terveydentilasta, sairaudesta tai vammaisuudesta taikka

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
verrattavista toimista, jotka ovat tarpeen vakuutuslaitoksen vastuun selvittämiseksi;	sellaista häneen kohdistetuista hoitotoimenpiteistä tai niihin verrattavista toimista, jotka ovat *välttämättömiä* vakuutuslaitoksen vastuun *arvioimiseksi tai* selvittämiseksi;
2) tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä;	2) tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka on *välttämätöntä* välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädety*n yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi*;
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
(Uusi 3 momentti)	*Vakuutuslaitoksen on kerättävä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot ensi sijassa kohdassa tarkoitetulta henkilöltä itseltään sekä arvioitava tapauskohtaisesti tietojen keräämisen välttämättömyyttä muualta. Tiedot on poistettava välittömästi sen jälkeen, kun tietoja ei tarvita vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi. Tietoja ei saa käsitellä muuhun kuin mainitussa kohdassa säädettyyn tarkoitukseen, jollei muualla toisin säädetä. Mainitussa kohdassa tarkoitetulle henkilölle on ilmoitettava tietojen käytöstä, jos vakuutushakemuksen epääminen, vakuutuskorvauksen epääminen taikka muu kielteinen päätös johtuu mainitussa kohdassa tarkoitettujen tietojen käsittelystä.*
7 §	7 §
Rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely	*Rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely*
Tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioihin ja rikoksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja saa käsitellä, jos:	Tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioihin ja rikoksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja saa käsitellä, jos:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
2) tietoja käsitellään 6 §:n 1 momentin 1, 2 tai 7 kohdassa säädetyssä tarkoituksessa.	*2) käsittely on välttämätöntä vakuutuslaitoksen käsitellessä vakuutustoiminnassa saatuja tietoja vakuutetusta, korvauksenhakijasta, vakuutuksenhakijasta sekä siitä henkilöstä, jolle vakuutussuojaa haetaan vakuutuslaitoksen vastuun arvioimiseksi tai selvittämiseksi;*
— — — — — — — — — — — — — —	*3) käsittelystä säädetään laissa tai käsittely on välttämätöntä rekisterinpitäjälle laissa säädetyn tärkeää yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi; tai*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	4) käsittely on tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten tehtävään tietojen käsittelyyn.
	— — — — — — — — — — — — — — —
(Uusi 3 momentti)	*Mitä 6 §:n 3 momentissa säädetään toimenpiteistä vakuutetun, korvauksenhakijan, vakuutuksenhakijan sekä sen henkilön, jolle vakuutussuojaa haetaan, oikeuksien suojaamiseksi, sovelletaan myös käsiteltäessä tämän pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja henkilötietoja.*
14 §	(kumotaan)
Tietosuojavaltuutetun tehtävät ja toimivaltuudet	
— — — — — — — — — — — — — — —	
Tietosuojavaltuutettu akkreditoi tietosuoja-asetuksen 43 artiklassa tarkoitetun sertifiointielimen.	
— — — — — — — — — — — — — — —	
(Uusi)	36 a §
	Sertifiointielimen akkreditointi
	Kansallinen akkreditointielin akkreditoi tietosuoja-asetuksen 43 artiklassa tarkoitetun sertifiointielimen.
	Akkreditoinnissa teknisenä asiantuntijana toimii ensisijaisesti tietosuojavaltuutettu ja toissijaisesti kansallisen akkreditointielimen nimeämä asiantuntija. Jos teknisenä asiantuntijana toimii kansallisen akkreditointielimen nimeämä asiantuntija, tietosuojavaltuutetulle on ennen akkreditoinnin myöntämistä varattava tilaisuus lausua tietosuoja-asetuksen 43 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen, tietosuojaa koskevien edellytysten täyttymisestä.
	Kansallinen akkreditointielin määrää ja perii valtiolle maksun tämän pykälän nojalla toteutetuista akkreditointi- ja arviointipalveluista. Tietosuojavaltuutetun toimistolla on oikeus saada kansalliselta akkreditointielimeltä korvaus tämän pykälän mukaisten tehtävien suorittamisesta.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
	. .
	_____

2.

Laki

asunto-osakeyhtiölain 2 luvun 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 2 luvun 15 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1330/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 luku	2 luku
Osakkeet	**Osakkeet**
15 §	15 §
Osakeluettelon julkisuus	*Osakeluettelon julkisuus*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Maanmittauslaitos saa luovuttaa osakeluetteloon merkityt tiedot teknisen käyttöyhteyden avulla osakkeenomistajalle.	Maanmittauslaitos saa luovuttaa osakeluetteloon merkityt tiedot *katseluyhteyden* avulla osakkeenomistajalle.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . .
	_____

3.

Laki

haastemieslain 4 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan haastemieslain (505/1986) 4 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 690/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
4 a §	4 a §
Yhteydenottotietojen saaminen	*Yhteydenottotietojen saaminen*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden avulla *tai tietojoukkona*. Valtion varoista voidaan maksaa korvausta käyttöyhteyden perustamisesta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista. Tiedonsaajalla ei ole oikeutta luovuttaa *tietojoukkona tai teknisen käyttöyhteyden avulla luovutettuja* tietoja edelleen.	Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan antaa *teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden* avulla. Valtion varoista voidaan maksaa korvausta *teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden* perustamisesta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista. Tiedonsaajalla ei ole oikeutta luovuttaa tietoja edelleen.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . .

_____

4.

Laki

eläintenpitokieltorekisteristä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläintenpitorekisteristä annetun lain (21/2011) 4 §:n otsikko, 1 momentin 1 ja 4 kohta sekä 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
4 §	4 §
Tietojen luovuttaminen rekisteristä teknisen käyttöyhteyden avulla	***Tietojen luovuttaminen rekisteristä***
Rekisteriin talletetuista tiedoista saa salassapitosäännösten estämättä antaa tietoja: 1) eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi kiellon valvonnasta huolehtiville eläinsuojelulain (247/1996) 34, 34 a ja 35–37 §:ssä mainituille viranomaisille; — — — — — — — — — — — — — —	Rekisteriin talletetuista tiedoista saa salassapitosäännösten estämättä antaa tietoja: 1) eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi kiellon valvonnasta huolehtiville *eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) 5 §:n 6 kohdassa tarkoitetuille* viranomaisille; — — — — — — — — — — — — — —
4) maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008) tarkoitettuun tietojärjestelmään talletettavaksi ja käytettäväksi sellaisten maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinnon tehtävien hoitoa varten, joissa eläintenpitokielto laissa erikseen säädetyissä tapauksissa on otettava tai voidaan ottaa huomioon.	4) *ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettuun tietovarantoon* talletettavaksi ja käytettäväksi sellaisten maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinnon tehtävien hoitoa varten, joissa eläintenpitokielto laissa erikseen säädetyissä tapauksissa on otettava tai voidaan ottaa huomioon.
Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla. — — — — — — — — — — — — — —	Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tiedot voidaan luovuttaa myös *teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden* avulla. — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . .
	_____

5.

Laki

konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain 9 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetun lain (137/2004) 9 §:n 2 momentti sekä 10 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 367/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
9 §	9 §
Tietojen julkisuus ja luovuttaminen	*Tietojen julkisuus ja luovuttaminen*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Rekisteristä saa luovuttaa tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä teknisen käyttöyhteyden välityksellä tai muuna massaluovutuksena hyväksyttävää tarkoitusta varten.	Rekisteristä saa luovuttaa tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 *momentissa säädetyn* estämättä *teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka* muuna massaluovutuksena hyväksyttävää tarkoitusta varten.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
10 §	10 §
Maksut	*Maksut*
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Teknisen käyttöyhteyden kautta tai muuna massaluovutuksena konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettavista tiedoista valtiolle perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).	*Teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka* muuna massaluovutuksena konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettavista tiedoista valtiolle perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).
	———
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . .
	———

6.

Laki

liiketoimintakiellosta annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) 21 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1107/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
21 §	21 §
Rekisteri	*Rekisteri*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaisella on oikeus saada tietoja rekisteriin voimassa olevista liiketoimintakielloista tehdyistä merkinnöistä myös kopiona ja tulosteena. Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti tuomioistuimelle ja muulle viranomaiselle, joka tarvitsee tietoja laissa säädetyn tehtävänsä hoitamiseksi, luottotietotoimintaa harjoittavalle yhteisölle sekä luotto- ja rahoituslaitoksille ja muulle yhteisölle, joka toiminnassaan jatkuvasti tarvitsee tietoja sopimusosapuolen luotettavuuden arvioimiseksi tai muuta tähän verrattavaa hyväksyttävää tarkoitusta varten. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista on luovutuksensaajan annettava rekisterinpitäjälle selvitys tietojen suojaamisesta.	Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaisella on oikeus saada tietoja rekisteriin voimassa olevista liiketoimintakielloista tehdyistä merkinnöistä myös kopiona ja tulosteena. Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa tietoja *teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden* avulla taikka muutoin sähköisesti tuomioistuimelle ja muulle viranomaiselle, joka tarvitsee tietoja laissa säädetyn tehtävänsä hoitamiseksi, luottotietotoimintaa harjoittavalle yhteisölle sekä luotto- ja rahoituslaitoksille ja muulle yhteisölle, joka toiminnassaan jatkuvasti tarvitsee tietoja sopimusosapuolen luotettavuuden arvioimiseksi tai muuta tähän verrattavaa hyväksyttävää tarkoitusta varten. Ennen *teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden* avaamista on luovutuksensaajan annettava rekisterinpitäjälle selvitys tietojen suojaamisesta.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . .
	_____

7.

Laki

velkajärjestelyrekisteristä annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan velkajärjestelyrekisteristä annetun lain (368/2017) 8 §:n 3 momentti sekä 9 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
8 §	8 §
Tietojen julkisuus ja luovuttaminen	*Tietojen julkisuus ja luovuttaminen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Rekisteristä saadaan luovuttaa tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä teknisen käyttöyhteyden välityksellä tai muuna massaluovutuksena tuomioistuimille velkajärjestelyyn liittyviä tehtäviä, ulosotto-, vero-, poliisi- tai muulle viranomaiselle perintä- ja täytäntöönpanotehtäviä sekä luottotietotoiminnan harjoittajille luottotietorekisterin pitämistä varten. Tietoja teknisen käyttöyhteyden välityksellä saadaan lisäksi luovuttaa sille, joka tarvitsee niitä luoton myöntämistä ja valvontaa varten.	Rekisteristä saadaan luovuttaa tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 *momentissa säädetyn* estämättä *teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka* muuna massaluovutuksena tuomioistuimille velkajärjestelyyn liittyviä tehtäviä, ulosotto-, vero-, poliisi- tai muulle viranomaiselle perintä- ja täytäntöönpanotehtäviä sekä luottotieto-toiminnan harjoittajille luottotietorekisterin pitämistä varten. Tietoja *teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla* saadaan lisäksi luovuttaa sille, joka tarvitsee niitä luoton myöntämistä ja valvontaa varten.
9 §	9 §
Maksut	*Maksut*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Teknisen käyttöyhteyden kautta tai muuna massaluovutuksena velkajärjestelyrekisteristä annettavista tiedoista valtiolle perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).	*Teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka* muuna massaluovutuksena velkajärjestelyrekisteristä annettavista tiedoista valtiolle perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . .

_____

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

8.

Laki

rikosrekisterilain 4 a ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 4 a §:n 1 momentin 1 kohta sekä 5 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 4 a §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1093/1999 ja 5 §:n 2 momentti laissa 215/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
4 a §	4 a §
Sen lisäksi, mitä 4 §:ssä säädetään, rikosrekisteristä luovutetaan henkilöä koskevat tiedot Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee:	Sen lisäksi, mitä 4 §:ssä säädetään, rikosrekisteristä luovutetaan henkilöä koskevat tiedot Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee:
1) passia, Suomen kansalaisuutta tai ulkomaalaislaissa (378/1991) tarkoitettua viisumia, lupaa tai muuta toimenpidettä;	1) passia, Suomen kansalaisuutta tai ulkomaalaislaissa *(301/2004)* tarkoitettua viisumia, lupaa tai muuta toimenpidettä;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
5 §	5 §
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa edellä 4 ja 4 a §:ssä tarkoitetuille viranomaisille tietoja rikosrekisteristä näissä pykälissä säädettyihin tarkoituksiin *myös konekielisessä muodossa* tai teknisen käyttöyhteyden välityksellä, jos se on tietojen käyttötarve ja tarvittavat suojatoimet huomioon ottaen perusteltua. Edellä 2 §:n 5 momentissa tarkoitettu tieto voidaan luovuttaa vain syyttäjälle tai esitutkintaviranomaiselle.	Oikeusrekisterikeskus voi luovuttaa edellä 4 ja 4 a §:ssä tarkoitetuille viranomaisille tietoja rikosrekisteristä näissä pykälissä säädettyihin tarkoituksiin *teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla*, jos se on tietojen käyttötarve ja tarvittavat suojatoimet huomioon ottaen perusteltua. Edellä 2 §:n 5 momentissa tarkoitettu tieto voidaan luovuttaa vain syyttäjälle tai esitutkintaviranomaiselle.
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . .

_____

9.

Laki

säätiölain 14 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säätiölain (487/2015) 14 luvun 8 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
14 luku	14 luku
Säätiön valvonta	**Säätiön valvonta**
8 §	8 §
Tietojen saaminen muilta viranomaisilta	*Tietojen saaminen muilta viranomaisilta*
Rekisteriviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä saada viranomaiselta ja muulta julkista tehtävää hoitavalta tässä luvussa säädettyä säätiövalvontaa varten välttämättömät tiedot säätiöstä ja sen 1 luvun 8 §:ssä tarkoitettuun lähipiiriin kuuluvista. *Tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuudesta on säädetty.*	Rekisteriviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä saada viranomaiselta ja muulta julkista tehtävää hoitavalta tässä luvussa säädettyä säätiövalvontaa varten välttämättömät tiedot säätiöstä ja sen 1 luvun 8 §:ssä tarkoitettuun lähipiiriin kuuluvista.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . .

_____

10.

Laki

yhdistyslain 47 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdistyslain (503/1989) 47 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 462/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
47 §	47 §
Yhdistysrekisteri ja rekisterinpitäjä	*Yhdistysrekisteri ja rekisterinpitäjä*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Jokaisella on oikeus saada tietoja, otteita ja todistuksia yhdistysrekisteristä ja siihen kuuluvista asiakirjoista. Patentti- ja rekisterihallitus saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä luovuttaa tiedon luonnollisen henkilön nimestä, syntymäajasta, kotikunnasta ja kansalaisuudesta tulosteena, teknisen käyttöyhteyden avulla tai muuten sähköisesti taikka saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta.	Jokaisella on oikeus saada tietoja, otteita ja todistuksia yhdistysrekisteristä ja siihen kuuluvista asiakirjoista. Patentti- ja rekisterihallitus saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetyn estämättä luovuttaa tiedon luonnollisen henkilön nimestä, syntymäajasta, kotikunnasta ja kansalaisuudesta *noudattaen, mitä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019) säädetään tai* saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
	————
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . .
	————

11.

Laki

yrityskiinnityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yrityskiinnityslain (634/1984) 16 ja 26 § sekä 35 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 26 § laissa 1031/2003, sekä

lisätään 25 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1157/2013, uusi 3 momentti ja 35 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
16 §	16 §
Rekisteriviranomainen	***Yrityskiinnitysasioiden käsittely ja yrityskiinnitysrekisterin rekisterinpitäjä***
Yrityskiinnitysasiat käsittelee patentti- ja rekisterihallitus (*rekisteriviranomainen*). Rekisteriviranomainen pitää yrityskiinnityksistä yrityskiinnitysrekisteriä, joka on yhteinen koko maalle.	Yrityskiinnitysasiat käsittelee *P*atentti- ja rekisterihallitus (*rekisteriviranomainen*). Yrityskiinnitysrekisterin rekisterinpitäjä on Patentti- ja rekisterihallitus.
25 §	25 §
Yrityskiinnitysrekisteriin tehtävät merkinnät	*Yrityskiinnitysrekisteriin tehtävät merkinnät*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
(Uusi 3 momentti)	*Yrityskiinnitysrekisteriin merkitään henkilötietoina luonnollisen henkilön nimi, henkilötunnus, kotikunta ja kansalaisuus. Jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, merkitään rekisteriin syntymäaika. Ulkomailla asuvista rekisteriin merkitään kotikunnan sijasta kotiosoite.*
26 §	26 §
Virheellisen ratkaisun ja rekisterimerkinnän korjaaminen	*Virheellisen ratkaisun ja rekisterimerkinnän korjaaminen*
Yrityskiinnitysasiassa tehdyn virheellisen ratkaisun sekä yrityskiinnitysrekisterissä olevan virheellisen tiedon korjaamisessa noudatetaan hallintolain (434/2003) säännöksiä.	Yrityskiinnitysasiassa tehdyn virheellisen ratkaisun sekä yrityskiinnitysrekisterissä olevan virheellisen tiedon korjaamisessa noudatetaan hallintolain (434/2003) säännöksiä. *Virheellisen ja epätarkan*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	henkilötiedon oikaisemisesta ja poistamisesta säädetään, mitä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) säädetään.
35 §	35 §
Yrityskiinnitysrekisterin nojalla annettavat tiedot ja todistukset	*Yrityskiinnitysrekisterin nojalla annettavat tiedot ja todistukset*
Yrityskiinnitysrekisteriin tehdyistä merkinnöistä ja siihen kuuluvista asiakirjoista on jokaisella oikeus saada tietoja.	Jokaisella on oikeus saada yrityskiinnitysrekisterin merkinnöistä tietoja, otteita ja todistuksia. *Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki, 16 §:n 3 momentissa säädetään, Patentti- ja rekisterihallitus saa luovuttaa tiedon luonnollisen henkilön nimestä, syntymäajasta, kansalaisuudesta, kotikunnasta ja ulkomailla asuvan asuinmaasta tulosteena, teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla taikka muutoin luovuttaa tai saattaa tiedot yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta.*
(Uusi 2 momentti)	*Patentti- ja rekisterihallitus saa luovuttaa tiedot yrityskiinnitysrekisteriin tallennetusta henkilötunnuksen tunnusosasta ja ulkomailla asuvan luonnollisen henkilön kotiosoitteesta vain, jos luovutuksensaajalla on tietosuojalain (1050/2018) 29 §:n mukainen peruste tietojen käsittelylle. Tällaiset tiedot saadaan luovuttaa myös sähköisesti 1 momentissa säädetyllä tavalla suojattua tiedonsiirtoyhteyttä tai -tapaa käyttämällä. Lisäksi edellytyksenä tietojen luovuttamiselle on, että tietopyynnön tekijä antaa rekisteriviranomaiselle selvityksen tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.*
	— — — — — — — — — — — — — — — —
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . .
	— — — — — — — — — —